

Pro gradu -tutkielma

Aluetiede

Suunnittelumaantiede

**URBAANIN LUMO – JÄRVENPÄÄN UUSIEN ASUINALUEIDEN
VETOVOIMAISUUS OSANA KAUPUNGIN KASVUN LOGIIKKA**

Eira Linko

2018

Ohjaajat:

Mari Vaattovaara & Venla Bernelius

HELSINGIN YLIOPISTO
MATEMAATTIS-LUONNONTIETEELLINEN TIEDEKUNTA
GEOTIETEIDEN JA MAANTIETEEN LAITOS
MAANTIEDE

PL 64 (Gustaf Hällströmin katu 2)
00014 Helsingin yliopisto

Tiedekunta/Osasto Fakultet/Sektion – Faculty Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta		Laitos/Institution– Department Geotieteiden ja maantieteen laitos	
Tekijä/Författare – Author Eira Linko			
Työn nimi / Arbetets titel – Title Urbaanin lumo – Järvenpään uusien asuinalueiden vetovoimaisuus osana kaupungin kasvun logiikkaa			
Oppiaine /Läroämne – Subject Aluetiede, suunnittelumaantiede			
Työn laji/Arbetets art – Level Pro gradu -tutkielma		Aika/Datum – Month and year Elokuu 2018	
		Sivumäärä/ Sidoantal – Number of pages 99 s. + liitteet	
Tiivistelmä/Referat – Abstract			
<p>Viime vuosina voimistunut urbaanin asumisen trendi näkyy niin julkisessa keskustelussa kuin kaupunkien kasvuluvuissa. Vetovoimaisimpia ovat paitsi keskusta-alueet, myös ne kehyskunnat, joilla on hyvät liikenneyhteydet keskusta-alueeseen ja jotka ovat onnistuneet korostamaan kaupunkimaisia piirteitään. Trendi näkyy vahvasti Järvenpäässä, joka oli 2,5 % vuotuisella väestönkasvullaan Manner-Suomen nopeimmin kasvanut kunta vuosina 2016–2017. Kaupunkiasumisen suosion kasvaessa rakentamisen painopiste on Järvenpäässä siirtynyt perinteisestä pientalovaltaisuudesta kerrostalotuotantoon asemanläheisillä sijainneilla. Tässä pro gradu -tutkielmassa selvitetään Järvenpään uusien asuinalueiden veto- ja pitovoimatekijöitä sekä alueiden suhteutumista laajempiin yhteiskunnallisiin trendeihin ja Helsingin seudun muuttoliikedyndamiikkaan. Aihetta lähestytään asuinalueiden asukkaista, pyrkien muodostamaan kytköksiä yksilöllisten päätöksentekoprosessien ja laajempien muuttoliiketrendien välille. Samalla pyritään täydentämään suomalaista asumisen ja muuttovirtojen tutkimusta, joka on suurelta osin pitäytynyt kahtiajaossa kaupunkimaiseen keskusta-alueeseen ja pientalovaltaisiin kehyskuntiin, jättäen kehyskuntien erilaiset ominaispiirteet vähemmälle huomiolle. Aihetta lähestytään kolmen tutkimuskysymyksen kautta: keitä ovat Järvenpään uusien asemanläheisten asuinalueiden asukkaat, mitkä tekijät merkittävimmin ohjaavat näille alueille muuttaneiden asumisen valintoja, sekä miten uusille asuinalueille muuttaneiden asuinpolut jäsentyvät alueellisesti ja rakenteellisesti. Analyysissa ja pohdinnassa tukeudutaan tutkielman teoriaosassa kehitettyyn asumisen ketjujen käsitteelliseen viitekehykseen.</p> <p>Tutkimuksen aineisto kerättiin asukaskyselyllä keuhällä 2018. Kysely kohdennettiin valikoiduille uusille asuinalueille Järvenpään ja Ainolan asemien lähellä. Kysely lähetettiin yhteensä 1548 asukkaalle. Vastauksia saatiin 400, joten vastausprosentti oli 26 %. Tutkimuksessa tehdyn katoanalyysin pohjalta aineiston todettiin edustavan perusjoukkoa melko hyvin, joskin ikääntyneet korostuivat vastaajissa jonkin verran. Pääasiallisia analyysimenetelmiä olivat tilastolliset analyysit (frekvenssianalyysi, ristiintaulukointi ja faktorianalyysi) sekä avovastausten osalta erilaiset sisällön analyysin menetelmät. Aineistoa tarkasteltiin ensisijaisesti kolmea tutkimuskohdetta sekä erilaisia vastaajaryhmiä vertailemalla.</p> <p>Tutkimustulokset voidaan kiteyttää kolmeen pääkohtaan. Ensinnäkin, Järvenpään uudet asemanläheiset asuinalueet heijastavat vallitsevia yhteiskunnallisia ja asumisen trendejä. Keskustanläheisillä alueilla valtaosa asukkaista on yksiasujia, nuoria ja ikääntyneitä. Asumistoiveissa näkyi valtakunnallisten trendien tavoin pientaloasuminen ja rauhallisuus, mutta samaan aikaan palveluiden, keskustan läheisen sijainnin ja sujuvien kulkuyhteyksien arvostus. Toiseksi, alueiden vetovoimaisuus perustui kaikissa tutkimuskohteissa keskustanläheiseen sijaintiin, hyviin kulkuyhteyksiin ja asunnon uutuuteen. Sen sijaan eroja keskustan läheisten kerrostaloalueiden sekä etäämmällä sijaitsevien kerros- ja pientaloalueiden välillä voitiin havaita palvelutason ja luonnonläheisyyden merkityksessä asumisen valinnalle. Kolmanneksi, tutkimuksessa havaittiin, että uudet alueet paitsi houkuttelevat muuttajia kuntaan, myös vetävät huomattavissa määrin muuttajia kaupungin sisältä. Uudet asuinalueet kytkeytyvät siten kaupungin olemassa olevaan asutuskantaan vapauttaen asuntoja ja käynnistäen muuttoketjuja vapautuvassa asutuskannassa, niin pientaloalueilla kuin vanhemmassa kerrostalokannassa. Erilaisia asumisen ketjuja ilmeni myös siinä, miten kotitalouden ulkopuoliset sosiaaliset kontaktit, elämäntilanne sekä kokemukset ja arvostukset vaikuttavat asumisen valintoihin.</p> <p>Tuloksiin nojaten voidaan todeta, että onnistunutta kehyskuntien urbaania kerrostaloasumista luonnehtii hyvä kaupallisten ja julkisten palveluiden tarjonta sekä kulkuyhteyksien toimivuus, kun taas pientaloasumisessa haetaan keskustan ja kulkuyhteyksien lähellä sijaitsevaa, mutta luonnonläheistä ja rauhallista asuinympäristöä. Palvelutason ja kulkuyhteyksien merkittävyys asumistyytyväisyyteen on tärkeää huomioida jo alueiden suunnittelun ja toteutuksen alkuvaiheessa. Elämäntilanteet ja -tilanteet myös muuttuvat, ja tämä vaikuttaa asumisen valintoihin. Tutkimuksen tulokset antavat viitteitä siitä, että monipuolisille asumisen ratkaisuille on tulevaisuudessakin kysyntää kerrostalobuumien rinnalla. Samoin uuden rakentamisen kytkökset olemassa olevaan rakennuskantaan on tärkeää tiedostaa, jotta vältetään liian suoraviivaisilta tulkinnoilta urbaaniin asumiseen nojaavan kasvun logiikasta.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Järvenpää, kehyskunnat, urbaani asuminen, asumisen valinnat, muuttoliike, asumisen ketjut, kyselytutkimus			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited HELDA			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Tiedekunta/Osasto Fakultet/Sektion – Faculty Faculty of Science		Laitos/Institution– Department Department of Geosciences and Geography	
Tekijä/Författare – Author Eira Linko			
Työn nimi / Arbetets titel – Title The charm of the urban – The attractiveness of new residential areas in Järvenpää as part of the growth logic of the city			
Oppiaine /Läroämne – Subject Regional studies, planning geography			
Työn laji/Arbetets art – Level Master's thesis		Aika/Datum – Month and year August 2018	
		Sivumäärä/ Sidoantal – Number of pages 99 p. + attachments	
Tiivistelmä/Referat – Abstract			
<p>The trending of urban living during recent years can be seen both in public debate and in growth statistics of cities. The most attractive areas in addition to regions' central cities are those surrounding municipalities which have good transportation connections to the central city and have managed to highlight their urban features. The trend can clearly be seen in the city of Järvenpää, which was, with annual population growth of 2,5 %, the fastest growing municipality in continental Finland in 2016–2017. As the popularity of urban living is growing, the focus of construction in Järvenpää has shifted from traditional single-family and low-rise housing to apartment buildings located close to train stations. This Master's thesis looks at the pull factors of the new urban residential areas in Järvenpää as well as factors encouraging to settle down in the areas. The reasons for moving to the areas are compared to current social, demographic and migration trends. The study addresses the residents' point of view to housing phenomena. The aim is to pay attention to the connections between household decision-making processes and broader migration phenomena. In addition, the aim is to supplement the field of housing and migration studies in Finland, in which the focus has been in the dynamics between the urban areas of the regional centers and the suburbs of the surrounding municipalities, while less attention has been paid to the differing characteristics of the surrounding areas. The research problem is approached through the following questions: who are the residents of the new residential areas located near train stations in Järvenpää; which factors most significantly guide the housing choices of these residents; and how do the residents' housing pathways form regionally and structurally. The analysis and discussion are supported by the contextual framework of housing chains, developed in the theory section of the thesis.</p> <p>The data was collected through a survey in spring 2018. The survey was targeted to certain new areas close to the train stations of Järvenpää and Ainola. The survey was sent to altogether 1548 residents. 400 replies were received, which makes the response rate 26 %. Based on an analysis of possible non-response bias, the data was observed to be relatively representative to the population, apart from the elderly being somewhat overrepresented. The main analysis methods were statistical analyses (frequency analysis, cross tabulation and factor analysis) as well as content analysis of the open-ended questions. The data was mainly analyzed through comparisons of different kinds of residential areas as well as demographic groups.</p> <p>The results of the study can be summarized in three main points. Firstly, the new residential areas located near train stations in Järvenpää reflect broader social and demographic trends as well as current trends in housing. In the areas close to the city, majority of the residents live alone and are young adults or elderly. Similar to national trends, the housing preferences included single-family housing and peaceful living environment, but at the same time, services, central location and good transportation were valued. Secondly, the attractiveness of the area in all study areas was based on central location and good transportation and in the fact that the apartments were new. However, there were differences in the importance of services and nature when comparing the apartment building areas closest to the center and the apartment building areas and detached house areas farther from the center. Thirdly, it was observed that the areas not only bring new residents to the city, but also pull a notable amount of people to move within the city. The new areas thus connect to the existing housing stock and start vacancy chains by opening vacancies in both detached houses and older apartment buildings. Various housing chains also occurred in how the social contacts outside households, the stage of family life-cycle, previous experiences and values affect housing choices.</p> <p>Based on the results, it can be noted that successful urban apartment building housing in the surrounding municipalities is characterized by good commercial and public services and efficient transportation, whereas in detached housing, the desired environment is centrally and transportation-wise well located but peaceful and close to nature. The significance of the services and transportation in housing satisfaction should be acknowledged early on when planning and building new areas. Also, lifestyles and situations change, and that affects housing choices. The results indicate that diverse housing options will have demand alongside the high-rise building boom. Additionally, it is important to acknowledge the interrelations between new construction and the existing housing stock to avoid making simplified interpretations about the logic of growth sustained by the trend of urban living.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Järvenpää, surrounding municipalities, urban living, housing choice, migration, housing chains, survey			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited HELDA			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Kiitokset

Tämä työ ei olisi syntynyt ilman monien tärkeiden ihmisten tukea, kannustusta, kiinnostusta ja ymmärrystä koko työurakan aikana. Ensinnäkin, kiitos kaikille asukaskyselyyn vastanneille järvenpääläisille. Vaivannäköne mahdollisti koko tutkimuksen toteutuksen. Toivottavasti työn kautta välittyy ainakin osa kaikista niistä kokemuksista, arvostuksista ja päätöksenteon prosesseista, joita toitte esiin vastauksissanne. Kiitokset ohjaajilleni prof. Mari Vaattovaaralle sekä Venla Berneliukselle Helsingin yliopiston maantieteen osastolla. Tarjositte matkan varrella useita koko työn kannalta keskeiseksi osoittautuneita näkemyksiä, käsitteitä ja kirjallisuuslähteitä. Suuri kiitos myös ohjaajilleni Sampo Perttulalle ja Mari Karsiolle Järvenpään kaupungilla. Kiinnostuksenne työn tuloksia kohtaan kannusti eteenpäin aina, kun työn punainen lanka meinasi hukkua numerorivien sekaan. Kiitos myös työkavereilleni Järvenpään kaupungilla, jotka auttoivat kyselylomakkeen laadinnassa, sekä erityisesti Seutulantalon palvelupisteen väelle: olitte korvaamaton apu, kun valtava määrä kyselylomakkeita pakattiin kirjekuoriin ja postitettiin. Ennen kaikkea kiitos muille gradun kanssa kevään ja kesän aikana painineille mantsalaisille, joiden vertaistuen ansiosta jaksoin kiivetä Kumpulanmäelle vielä, kun koko muu kampus tuntui jo olevan kesän vietossa. Lopuksi, suuri kiitos vanhemmilleni, joiden ansiosta sain viimeistellä tätä työtä kesämökillämme auringosta nauttien, ilman huolia ruoanlaitosta tai saunan lämmityksestä.

Sisällys

Kuvaluettelo	4
Taulukkoluetelo	4
1. Johdanto	5
1.1. Asumiseen vaikuttavia muutostrendejä	7
1.2. Tutkimuksen rajausta ja tutkimuskysymykset	10
2. Asumis- ja muuttoliiketutkimus	12
2.1. Asumistutkimuksen haasteita	13
2.2. Kaupunkiseutujen muuttoliiketutkimuksen näkökulmia	14
2.3. Keskeiset käsitteet	16
2.3.1. Asumispreferenssit, -toiveet ja -valinnat	16
2.3.2. Asumispolut ja asumisen ketjut	17
3. Asumisen valinnat ja päätöksentekoprosessi	19
3.1. Asumisen ketjut käsitteellisenä viitekehyksenä	19
3.2. Muuttoon liittyvä päätöksentekoprosessi	22
3.2.1. Muuttopäätökseen johtaneet syyt	23
3.2.2. Uuden kohteen etsiminen ja valinta	24
4. Järvenpää tutkimusalueena	26
4.1. Rakentamisen painopisteet ja muuttoliike Järvenpäässä	26
4.2. Mistä puhutaan, kun puhutaan urbaanista?	27
4.3. Kohdealueiden valinta ja kuvaus	28
5. Aineisto ja menetelmät	31
5.1. Asumispolkujen tutkimusmenetelmät ja luokittelu	31
5.1.1. Asumispolkujen tutkiminen	31
5.1.2. Asumispolkujen luokittelu ja asumisstrategiat	32
5.2. Aineistonkeruu kyselylomakkeella	33
5.3. Aineiston tallennus ja muokkaus	36
5.4. Analyysimenetelmät	36
5.5. Tutkimusprosessin luotettavuuden arviointi	39
6. Tulokset ja analyysi	42
6.1. Keitä ovat uusien asuinalueiden asukkaat?	42
6.1.1. Sosiodemografiset ja asumiseen liittyvät muuttajat	43
6.1.2. Elämäntavat ja -tyylit	48
6.1.3. Asumistoiveet	54
6.2. Muuttoa edeltänyt päätöksentekoprosessi	58
6.2.1. Syyt poismuuttoon	59
6.2.2. Valintakriteerien muotoutuminen	61
6.2.3. Muuttopäätöksen ratkaisseet tekijät	67
6.3. Nykyinen asuminen ja tulevaisuuden muuttoaikeet	72
6.3.1. Tyytyväisyys nykyiseen asumiseen ja tyytymättömyyden syyt	72
6.3.2. Asumisjärjestelyn toimivuus elämäntilanteeseen ja asumistoiveisiin nähden	74

6.3.3. Todennäköisyys ja syyt muuttaa tai pysyä	75
6.4. Muuttojen jäsentyminen alueellisesti ja rakenteellisesti	77
6.4.1. Lähtömuuttoalue ja talotyyppi	77
6.4.2. Päätöksentekoprosessissa harkitut vaihtoehtoiset kohteet	80
6.4.3. Mahdolliset tulevaisuuden muuttokohteet	81
7. Johtopäätökset	82
7.1. Muuttuva yhteiskunta muokkaa asumisen toiveita ja tarpeita	83
7.2. Vetovoimatekijöinä kulkuyhteydet ja keskustan läheisyys yhdistettynä palveluiden ja luonnonläheisyyden tasapainoon	85
7.3. Muutot kytkeytyvät asumisen ketjuiksi	88
8. Keskustelu	91
Kirjallisuus	93
Liitteet	100

Kuvaluettelo

Kuva 1. Asumisen päätöksentekoprosessi ja valintakriteerien muotoutuminen.	25
Kuva 2. Pajalan asuinalue (kuvattu marraskuussa 2017).	29
Kuva 3. Kerrostaloasumista Lepolassa (kuvattu elokuussa 2018).	29
Kuva 4. Pientaloasumista Lepolassa (kuvattu elokuussa 2018).	29
Kuva 5. Tutkimuskohteet kartalla.	30
Kuva 6. Perusjoukon ja vastaajien sukupuolijakaumat alueittain.	44
Kuva 7. Perusjoukon ja vastaajien ikäjakaumat alueittain.	45
Kuva 8. Kotitalouden kokoonpano alueittain.	46
Kuva 9. Työssäkäyntikunta alueittain.	50
Kuva 10. Autonomistus alueittain.	50
Kuva 11. Arvot ja elämäntyyli.	52
Kuva 12. Avovastauksissa mainitut toivetalotyytit.	55
Kuva 13. Avovastauksissa kuvatut asumistoiveet aineistolähtöisesti luokiteltuna.	58
Kuva 14. Syyt poismuuttoon edellisestä asunnosta.	60
Kuva 15. Eri tekijöiden merkitys valintapäätöksessä.	63
Kuva 16. Valintapäätöksessä arveluttaneet tekijät.	66
Kuva 17. Tyytymättömyyttä nykyisessä asumisessa aiheuttavat tekijät.	73
Kuva 18. Nykyisen asumisen sopivuus elämäntilanteeseen ja asumistoiveisiin.	75
Kuva 19. Muuttoa edeltänyt asuinpaikkakunta.	78
Kuva 20. Muut muutossa harkitut paikkakunnat.	81
Kuva 21. Muuttoliike ja asumisen ketjut uusien asuinalueiden näkökulmasta.	89

Taulukkoluetelo

Taulukko 1. Asukaskyselyn vastaajamäärät tutkimuskohteittain luokiteltuna.	31
Taulukko 2. Sosiodemografiset ja asumiseen liittyvät muuttajat alueittain luokiteltuna.	43
Taulukko 3. Aiempi asumishistoria Järvenpäässä.	48
Taulukko 4. Elämäntyyli faktorit ja niiden selitysosuudet.	53
Taulukko 5. Toivetalotyytit alueittain.	56
Taulukko 6. Toivetalotyytit ikäryhmittäin.	57
Taulukko 7. Avovastauksissa ilmenneet valintapäätöksen ratkaisseet tekijät.	71
Taulukko 8. Syyt muuttaa seuraavien viiden vuoden aikana, yleisyys alueittain luokiteltuna.	76
Taulukko 9. Syyt pysyä, mikäli muutto seuraavien viiden vuoden aikana on epätodennäköistä.	77
Taulukko 10. Muuttoa edeltänyt asuinpaikkakunta alueittain ja ikäryhmittäin luokiteltuna.	79
Taulukko 11. Muuttoa edeltäneen asunnon talotyyppi.	79
Taulukko 12. Kerrostaloon muuttaneiden edellisen asunnon talotyyppi ikäryhmittäin luokiteltuna.	80
Taulukko 13. Mahdolliset tulevaisuuden muuttokohteet alueittain luokiteltuna.	82

1. Johdanto

Asumisen trendit ja kaupunkiseuduilla tapahtuvan muuttoliikkeen suunnat ovat viime vuosina nousseet toistuvasti otsikoihin. Erityisesti viime vuosina havaittu urbaanin asumisen suosion kasvu näkyy niin julkisessa keskustelussa kuin kaupunkikeskusten kasvuluvuissa. Koko maassa väestönkasvu keskittyy voimakkaasti maan suurimmille kaupunkiseuduille, ja merkittävä osa muutoista tapahtuu näiden kaupunkiseutujen sisällä (Aro, 2012). Vetovoimaisia ovat paitsi kaupunkiseutujen keskuskaupungit, myös yhä enenevässä määrin ne kehyskunnat, jotka sijaitsevat hyvien liikenneyhteyksien päässä keskuskaupungista ja ovat lisäksi onnistuneet korostamaan kaupunkimaisia piirteitään asuntotuotannossaan ja maankäytön suunnittelussaan (Aro, 2017). Trendi näkyy vahvasti Järvenpäässä, joka oli 2,5 % vuotuisella väestönkasvullaan Manner-Suomen nopeimmin kasvanut kunta vuosina 2016–2017.

Kaupunkiasumiselle raideliikenteen solmukohdissa riittää siis kysyntää. Järvenpäässä tämä tulee lähivuosina näkymään vahvana painotuksena asemanläheiseen kerrostalovaltaiseen asuntotuotantoon, minkä myötä myös väestönkasvun ennustetaan jatkuvan nopeana. Urbaaniin asumiseen nojaavan kasvun logiikka ei kuitenkaan ole suoraviivainen. Viimeaikaiset selvitykset osoittavat, että vaikka asumistoiveet urbanisoituvat, on pientaloasuminen yhä enemmistöllä asumisihanteena (Strandell, 2017). Herää kysymys, mikä on urbaanin kerrostaloasumisen rooli kehyskunnissa, jotka ovat perinteisesti kilpailleet kohtuuhintaisella pientaloasumisella? Miltä alueilta ja mistä syitä uusille asuinalueille muutetaan? Perustuuko kehyskuntienkin vetovoima nyt ennen kaikkea urbaaniin elämäntyyliin vai onko kyse monimutkaisemmista asumisen ketjuista?

Tämän pro gradu -tutkielman pyrkii valottamaan Järvenpään uusien asuinalueiden veto- ja pitovoimatekijöitä sekä asemoitumista laajemmin osana Järvenpään ja Helsingin seudun muuttoliikedyndamiikkaa. Aihetta lähestytään asukasnäkökulmasta, pyrkien muodostamaan yhteyksiä asumisen valintoihin liittyvien yksilöllisten päätöksentekoprosessien ja makrotason muuttoliiketilastojen sekä asumisen trendien välille. Keskiöön nousevat paitsi muuttuva asuntotarjonta, myös parhaillaan tapahtuvat laajat yhteiskunnalliset muutostrendit, kuten

väestön ikääntyminen, erilaistuvat elämäntyyli, lisääntyvä maahanmuutto ja liikkumistarpeen kasvu.

Suomessa kaupunkiseutujen rakenteellista dynamiikkaa on tutkittu paljon, mutta suuri osa tutkimuksista on pitäytynyt kahtiajaossa kaupunkimaiseen keskustaupunkiin ja pientalovaltaisiin kehyskuntiin (esim. Jolkkonen ym., 2007; Kytö & Väliniemi, 2009; Vasanen, 2013; Kalliovalkama, 2014). Perinteisesti Helsingin seudun kehyskunnat ovatkin houkuttelleet ennen kaikkea pientaloasujia, ja edulliset tontit ovat olleet kuntien kilpailuvaltti seudun sisäisessä muuttoliikkeessä. Viime vuosina useassa kehyskunnassa uudisrakentaminen on kuitenkin painottunut kerrostalovaltaiseen kaupunkiasumiseen raideliikenteen solmukohdissa. Samaan aikaan urbaanin kerrostaloasumisen suosio on kasvanut koko 2000-luvun ajan niin toteutuneiden asumisvalintojen osalta kuin taloudellisista suhdanteista riippumattomissa asumistoiveissa (Strandell, 2017). Nämä fyysiset, sosiodemografiset ja elämäntyylliset muutokset muokkaavat kaupunkiseutuja, eikä perinteinen kahtiajako kaupunkimaisuudellaan houkuttelevaan keskustaupunkiin ja pientaloasujia vetäviin kehyskuntiin enää riitä kuvaamaan seudulla tapahtuvaa kehitystä. Tärkeää on paitsi ottaa huomioon kehyskuntien keskinäiset eroavaisuudet ja niiden vaikutus kuntien erilaistuvaan väestönkehitykseen, myös tunnistaa muuttovirtojen moniulotteisuus ja riippuvuussuhteet, jotta vältetään suoraviivaisilta tulkinnoilta asumisen trendeissä tapahtuvista muutoksista.

Kehyskunta-keskustaupunki-dynamiikan sekä parhaillaan tapahtuvien muutosten ymmärtämiseksi on syytä lyhyesti valottaa joitakin kaupunkiseutujen muuttoliikkeessä 2000-luvun aikana tapahtuneita käännteitä. 2000-luvun alun nousukaudella kaupunkiseutujen sisäisessä muuttoliikkeessä oli havaittavissa selvä trendi. Lapsiperheet hakeutuivat seudun laiduille kehyskuntien pientalovaltaisille alueille. Nousukauden positiivinen tulokehitys synnytti toiveita paremmasta asumisesta, ja yksilöllisyyden merkitystä asumisvalinnoissa korostettiin. Helsingin seudulla pääkaupungin asuntotuotanto ei kyennyt vastaamaan voimakkaasti kasvavaan kysyntään ja asukkaiden monipuolistuviin asumistoiveisiin ja -tarpeisiin, kun taas kehyskunnat pystyivät tarjoamaan edullista pientaloasumista Helsingin työssäkäyntialueen piirissä. (Juntto, 2010). Puhuttiin ”Nurmijärvi-ilmiöstä”, jolla viitataan silloisen pääministerin Matti Vanhasen vuonna 2008 esittämään ajatukseen puutarhakylien metropolista, jossa kehyskuntien omakotitalovaltainen haja-asutusalue vastaa ihanteeseen väljästä, luonnonläheisestä asumisesta (HS 7.9.2008).

Vuonna 2008 alkaneen taantuman myötä muuttovirta kehyskuntiin hiipui, ja 2010-luvulla lapsiperheet ovat enenevässä määrin jääneet kantakaupunkiin ja pääkaupunkiseudulle asumaan. Ilmiön syistä on käyty runsaasti keskustelua, ja juuri suhdannevaihtelut on usein nähty merkittäväksi kaupunkiasumisen suosion määrittäjäksi (esim. Jolkkonen ym., 2007). Viimeisimmissä tutkimuksissa on kuitenkin tunnistettu muutostrendejä myös suhdannevaihteluista riippumattomissa asumispreferensseissä. Suomalaiset haluavat asua entistä kaupunkimaisemmissa ympäristöissä, ja palveluiden läheisyyttä ja sujuvaa joukkoliikennettä arvostetaan asumistoiveissa aiempaa enemmän. (Strandell, 2017). Tämä nostaa Järvenpään kaltaiset raideliikenteen solmukohdissa sijaitsevat kaupunkimaiset kehyskunnat kasvukeskuksiksi keskuskaupunkien rinnalle. Tarvitaan kuitenkin yksityiskohtaisempaa tarkastelua asumiseen liittyvistä yksilöllisistä päätöksentekoprosesseista, jotta voidaan muodostaa käsitys siitä, miten tämänhetkinen kerrostalovaltainen ja urbaani asuntotuotanto suhteutuu asumistoiveisiin Järvenpäässä ja seudulla. Onko sittenkin niin, että kehyskuntien kerrostaloasumisen suosiossa näkyvät ikääntyvän väestön muuttuvat asumisen toiveet ja tarpeet, kun taas nuorten ja lapsiperheiden haaveissa on yhä suurelta osin rauhallinen pientaloasuminen, joskin liikkumis- ja palvelutarpeet painavat valinnassa aiempaa enemmän?

Tämän tutkielman empiirinen osa perustuu postikyselynä kerättyyn tutkimusaineistoon. Tutkimuksen tilaajana ja postikyselyn rahoittajana on ollut Järvenpään kaupunki. Tutkielma rakentuu teoreettisen viitekehyksen rajauksesta sekä kyselytutkimuksena toteutetusta empiirisestä osasta seuraavasti: aluksi käydään läpi keskeisiä yhteiskunnallisia ja asumisen trendejä, jotka määrittävät tutkittavaa ilmiötä osana laajempaa kontekstia, sekä esitellään tutkimuskysymykset ja tarkennetaan tutkimuksen rajausta. Toisessa kappaleessa perehdytään asumisen ja muuttoliiketutkimuksen tutkimuskenttään sekä avataan keskeisiä käsitteitä ja niihin liittyvää monitulkintaisuutta. Tämän jälkeen määritellään käsillä olevan tutkimuksen teoreettinen viitekehys aiempaan asumistutkimukseen nojaten sekä kuvataan asumisen päätöksentekoprosessi, jota sovelletaan tutkimuksen empiirisessä osassa. Neljännessä ja viidennessä osassa esitellään tutkimusalue sekä käytetty aineisto ja menetelmät. Kuudes osio koostuu kyselytutkimuksen tulosten läpikäynnistä ja analyysistä. Kappale on jäsennelty tutkimuskysymyksiä mukaillen. Lopuksi käydään tulokset kootusti läpi sekä avataan tulosten pohjalta muodostuneita tulkintoja, johtopäätöksiä ja jatkotutkimustarpeita.

1.1. Asumiseen vaikuttavia muutostrendejä

Globaali kaupungistumisen megatrendi on yhä käynnissä, joskin Suomessa muuttoliike kohdistuu pääosin pienemmistä taajamista suurille kaupunkiseuduille, ei enää maalta

kaupunkiin (Ristimäki ym., 2017). Vaikka tällä hetkellä kasvu suuntautuu kaikkein voimakkaimmin kaupunkiseutujen keskuskaupunkeihin, näkyy muuttoliikkeen vaikutus myös tietyillä kaupunkiseutujen reuna-alueilla. Erityisesti hyvillä sijainneilla saattaa reuna-alueille kohdistua kasvavaa kysyntää niin ydinalueen asumisen kalleuden kuin elämäntapatekijöiden vuoksi (Ristimäki ym., 2017).

Kaupunkiseutujen sisällä asumisen valintoja muokkaa ja monipuolistaa väestöllinen erilaistuminen (Juntto, 2010). Aro ja Haanpää (2018) kuvaavat kehitystä demografisena käänteenä, jota määrittävät väestö- ja ikärakenteen muutos, syntyvyyden aleneminen, työikäisen väestönosan pieneneminen sekä lisääntyvä maahanmuutto. Eroperheiden myötä erilaiset perhemuodot ja asumisratkaisut lisääntyvät ja luovat riippuvuussuhteita koitalouksien välille (Juntto, 2010; Clapham ym., 2014). Nämä muutostrendit uudelleenjäsentävät kaupunkiseutujen kehitystä ja luovat uusia asumistarpeita ja -toiveita (Juntto, 2010; Aro & Haanpää, 2018).

Demografisten muutosten ohella muuttuva työelämä muokkaa kaupunkiseutuja. Työperäiset muutot, pendelöinti ja työasialiikkuvuus ovat lisääntyneet huolimatta teknologian tuomista etätyön mahdollisuuksista. Tämä kasvattaa sujuvien ja nopeiden liikenneyhteyksien merkitystä, mikä heijastuu myös asumisen valintoihin. (Aro & Haanpää, 2018.)

Myös väestön ikääntyminen ja erityisesti aktiivisen, niin kutsutun kolmannen iän yleistyminen, heijastuu liikkumistarpeisiin sekä palveluiden kysyntään ja asumiseen kohdistettuihin toiveisiin ja tarpeisiin. Yhä suurempi väestönosa on eläköityessään riittävän hyväkuntoista ja varakasta viettääkseen aktiivista ja liikkuvaa arkea. Esimerkiksi matkailu ja mökkeily yleistyvät. Samalla varaudutaan kuitenkin iän myötä lisääntyviin rajoitteisiin ja tarpeisiin. Asumisen helppoutta arvostetaan, ja monelle kerrostalo- tai yhtiömuotoinen pientalo on omakotitaloa houkuttelevampi ratkaisu. (Helminen ym., 2017.)

Asumisen monipaikkaisuus tulee lisääntymään sekä erilaistuvien perhe- ja asumismuotojen myötä, että eläkeikäisten vapaa-ajan asumisen vaikutuksesta. Myös työssäkäyntialueiden laajeneminen ja työnteon monipaikkaisuus voivat synnyttää tarvetta monipaikkaiseen asumiseen (Ristimäki ym., 2017). Niin eroperheiden vaikutuksesta kuin etenkin väestön ikääntymisen myötä myös yksinasuminen tulee jatkuvasti yleistymään. Klinenbergin (2013) mukaan yksinasumisen yleisyyteen vaikuttaa ikääntymisen ohella myös taloudellinen vaurastuminen ja sen tuomat mahdollisuudet, digitalisoitua kommunikaatio sosiaalisten suhteiden ylläpitäjänä sekä urbanisaatio ja sen tuomat palvelut ja elämäntavat.

Asuntokuntien koon pieneneminen ja yksinasumisen yleistyminen liittyvät läheisesti keskusta-asumisen suosion kasvuun. Keskusta-asuminen houkuttelee erityisesti nuoria, ikääntyneitä, autottomia ja yksin asuvia, joskin myös lapsiperheiden on havaittu olevan entistä halukkaampia asumaan keskustassa ja urbaanissa asuinympäristössä (Lilius, 2008, 2017). Yksin asuville juuri palveluiden läheisyys on usein tärkeää (Strandell, 2011; Backman, 2015). Ristimäki ja kumppanit (2017, s. 57) kuitenkin toteavat, että ei tiedetä ”*missä määrin asuntokanta ohjaa yksinasujia keskustoihin ja missä määrin kyse on tietoisesta urbaanin asuinympäristön suosimisesta*”. Tämä onkin keskeinen kysymys, jonka avaamiseksi täytyy päästä tilastojen taakse ja selvittää muuttopäätöksiä taustalla vallitsevia tekijöitä asukkaiden näkökulmasta.

Perhekoon pienetessä ja väestön ikääntyessä maahanmuuton osuus tulee muodostamaan yhä merkittävemmän osan väestönkasvusta (Aro & Haanpää, 2018). Tällä hetkellä suuri osa maahanmuuttajista hakeutuu suuriin kaupunkeihin tuttujen ja sukulaisten lähelle sekä työmahdollisuuksien perässä, minkä johdosta myöskään Järvenpäässä maahanmuuttajien osuus ei ole kasvanut Helsinkiä vastaavalla tavalla. Tulevaisuudessa voikin olla, että maahanmuuton kasvavan merkityksen myötä kaupunkien tulee satsata paitsi vetovoimatekijöiden kehittämiseen, myös yhä enenevässä määrin niin sanottuun pitovoimaan. Joustavalla asuntotarjonnalla voidaan vaikuttaa siihen, miten asukkaat saadaan viihtymään alueella pitkään ja mahdollisesti houkuttelemaan myös uusia asukkaita alueelle sosiaalisten kontaktien kautta.

Väestöllisten ja asuinpaikkaan liittyvien muutosten ohella myös asuntokanta ja siinä tapahtuvat muutokset vaikuttavat asumisen valintoihin. Kun asumistoiveet ja elämäntavat ovat moninaistuneet viime vuosikymmeninä melko nopeasti, asuntokannassa on tapahtunut muutoksia huomattavasti hitaammin. Etenkin 2000-luvun alkupuolella kerros- ja rivitalojen kaavamainen tuotanto ei kyennyt vastaamaan moninaistuviin asumistoiveisiin ja -tarpeisiin. Juntto (2010) esittää tämän joustamattomuuden osaltaan ohjanneen asumistoiveita omakotiasumisen suuntaan: omakotitalo tarjoaa asukkaalle kerrostaloasumista laajemmat mahdollisuudet vaikuttaa omiin asumisolosuhteisiinsa. Toisaalta yleistynyt yksinasuminen ja asumistoiveiden urbanisaatio asettaa paineita helpon kaupunkiasumisen tarjonnan lisäämiseksi (Juntto, 2010). Viime vuosina useat rakennusliikkeet ovatkin lähteneet toteuttamaan yhä pienempiä kerrostaloasuntoja ja kokeilemaan erilaisia uusia minikodin konsepteja. Keskeinen vaikutus pienten asuntojen rakentamisvauhtiin on ollut institutionaalisilla sijoittajilla, kuten eläkeyhtiöillä ja asuntorahastoilla, joiden kiinnostus on nopeuttanut hankkeiden käynnistymistä (Alho ym., 2018).

Myös kaupunkipientalojen kysynnän on havaittu kasvavan sekä Uudellamaalla ja laajemmin koko Suomessa tehdyissä selvityksissä (ks. Huttunen, 2017; Strandell, 2017). Suurin osa asukkaista, jotka haluavat asua pientalossa nykyisessä elämäntilanteessa, pitävät tärkeänä, että kauppaan pääsee kävellen ja joukkoliikennepalvelut ovat hyvät (Strandell, 2017). Kaupunkipientalot voivatkin parhaimmillaan yhdistää asukkaiden tärkeimmät asumistoiveet rauhallisuudesta, luonnonläheisyydestä ja omasta pihasta sekä toisaalta palveluiden saatavuudesta (Strandell, 2011).

Tulevaisuudessa oman lisänsä asuntokannan muutoksiin tuo väestön ikääntyminen, jonka myötä pientaloja vapautuu markkinoille kasvavassa määrin. Tämä osaltaan vähentää pientalorakentamisen tarvetta (Ristimäki ym., 2017) sekä luo mahdollisuuksia olemassa olevien pientaloalueiden tiivistämiseen ja uudenlaisiin pientaloasumisen ratkaisuihin.

Monenlaiset muutosvoimat tulevat jo lähivuosina vaikuttamaan asumisen valintoihin niin Järvenpäässä, Suomessa kuin kansainvälisesti. Pitkällä aikavälillä monet näistä muutoksista ovat vaikeasti ennakoitavissa. Millaista on työelämä vuonna 2040? Miten muutokset väestörakenteessa vaikuttavat asumisen ja palveluiden tarpeisiin? Miten asumisen ja liikkumisen ilmastovaikutukset heijastuvat asumistoiveisiin ja -valintoihin? Tulevaisuudessa onkin tärkeää, että asuntotarjonnassa ja asuntopolitiikassa kyetään joustavasti reagoimaan näihin muutoksiin ja epävarmuustekijöihin. Helsingin seudun kehyskunnissa myös profiloituminen ja vetovoimatekijöiden vahvistaminen on tunnistettu tärkeäksi, jotta voidaan varmistaa kaupungin kestävä kasvu ja elinvoimaisuus myös tulevaisuudessa (Huttunen, 2017).

1.2. Tutkimuksen rajausta ja tutkimuskysymykset

Tämä tutkimus pyrkii syventämään ymmärrystä parhaillaan käsillä olevista asumisen ja muuttoliikkeen saralla tapahtuvista muutoksista tapaustutkimuksen kautta. Tutkimuksen kohteena on asumisen valinnat Järvenpäässä viime vuosina valmistuneilla asemanläheisillä asuinalueilla. Tutkimuksessa kartoitetaan alueiden veto- ja pitovoimatekijöitä perehtymällä päätöksentekoprosessiin, joka on johtanut asumisen valintaan kyseisille asuinalueille muuttaneiden parissa, sekä kyselyaineiston mahdollistamissa rajoissa tarkastellaan näiden muuttojen suhdetta koko kaupungin kasvun logiikkaan. Kehyskuntien urbaanin asumisen ilmiötä lähestytään asukasnäkökulmasta, syventyen tilastojen ja trendien taustalla vaikuttaviin yksilöllisiin päätöksentekoprosesseihin. Samalla pyritään kuitenkin muodostamaan yleispiirteisempiä tulkintoja, joiden avulla asukkaiden näkökulmaa voitaisiin tuoda vahvemmin osaksi laajempiin trendeihin nojaavia suunnittelun ja päätöksenteon prosesseja.

Tutkimuskysymys jäsentyy kolmeen osaan seuraavasti:

1. Keitä ovat Järvenpään uusien asemanläheisten asuinalueiden asukkaat?
2. Mitkä tekijät merkittävimmin ohjaavat näille alueille muuttaneiden asumisen valintoja?
3. Miten uusille asuinalueille muuttaneiden asumispolut jäsentyvät alueellisesti ja rakenteellisesti?

Ensimmäiseen kysymykseen vastaamalla pyritään valottamaan uusien asuinalueiden asukaskantaa tilastoja syvemmällä tasolla. Sijainniltaan ja talotyypeiltään erilaisia uusia alueita tarkastellaan omina kokonaisuuksinaan kartoittaen alueiden väestön demografisia ja sosioekonomisia taustoja, elämäntilannetta ja -tyylejä sekä asumistoiveita. Alueiden väestörakennetta peilataan vallitseviin yhteiskunnallisiin ja asumisen trendeihin.

Toisen kysymyksen kautta pyritään hahmottamaan niitä yksilöllisiä päätöksentekoprosesseja, jotka ovat johtaneet päätökseen muuttaa kyseisille asuinalueille ja jotka ohjaavat kyseisten alueiden asukkaiden päätöksentekoa myös tulevaisuuden asumisen valinnoissa. Missä tilanteessa ja mistä syistä uusille asuinalueille on muutettu? Mistä tekijöistä alueiden vetovoimaisuus muodostuu ja mikä saa asukkaat jäämään tai lähtemään alueilta? Päätöksentekoprosesseja käsittelevä kysymys kytkee kotitalouksien asumisen valintoihin vaikuttavat fyysiset, sosioekonomiset ja elämäntilanteeseen liittyvät tekijät asukkaiden henkilökohtaisiin arvoihin, asenteisiin, mieltymyksiin ja tietämykseen. Moniulotteista päätöksentekoprosessia ja valintakriteereiden määrittymistä jäsennetään aiempaan asumisen tutkimukseen perustuvalla jaolla rakenteellisiin reunaehtoihin ja elämäntyyllitekijöihin (ks. esim. Ratvio, 2012; Hasu, 2017). Tämän jäsennyksen kautta tarkastellaan myös, voidaanko muuttaneiden parissa tunnistaa erilaisia asumisstrategioita (ks. Hasu, 2017), joilla asumisen valintaan on päädytty. Onko asumisen valinta uusille asuinalueille muutettaessa ollut ensisijaisesti ratkaisu käytännön tarpeisiin, kuten sujuvat liikenneyhteydet, vai ovatko kyseiset alueet asumisolosuhteiltaan ja ympäristöltään ihmisten asumistoiveiden mukaisia? Tosin sanoen, oliko valinnassa merkittävämpi rooli rakenteellisilla reunaehdoilla vai elämäntyyllitekijöillä, kuten tietoisella keskusta-asumisen preferenssillä? Tutkimuksessa ei pyritä löytämään tähän yksiselitteistä vastausta, vaan asumisvalintojen kontekstuaalisuus tiedostaen (ks. Hasu, 2017, s. 34), kyselyaineistosta pyritään löytämään toistuvuuksia ja trendejä sekä toisaalta tuomaan esiin yksittäisten asukkaiden ääntä.

Kolmannen kysymyksen kautta uusien asuinalueiden roolia pyritään asemoimaan alueellisesti ja rakenteellisesti osana seudulla tapahtuvaa muuttoliikettä. Käytännössä selvitetään miltä

alueilta ja mistä talotyypeistä alueille on muutettu, mitä muita vaihtoehtoja harkittiin ja mihin mahdollisesti muutettaisiin tulevaisuudessa.

Näiden kysymysten pohjalta pyritään valottamaan Järvenpään uusien asuinalueiden veto- ja pitovoimatekijöitä asukasnäkökulmasta. Tavoitteena on avata keskustelua kehyskuntien uusien asemanläheisten asuinalueiden roolista osana vallitsevia yhteiskunnallisia trendejä ja seudun muuttoliikedyndamiikkaa. Valintakäyttäytymisen ajallisten, tilallisten ja sosiaalisten riippuvuussuhteiden ymmärtämiseksi tulkinassa tukeudutaan asumispolkujen käsitteeseen (ks. Clapham, 2005) sekä siitä edelleen johdettuun asumisen ketjujen viitekehykseen, joka rajataan kappaleessa 3.

Kokonaisuudessaan kehyskuntien urbaanin asumisen ilmiö on hyvin moniulotteinen, eikä tämän tutkimuksen puitteissa edes tavoitella tyhjentäviä vastauksia kehyskuntien asumisen trendien ja muuttoliikedyndamiikan kehityksestä. Sen sijaan tavoitteena on avata keskustelua urbaanin asumisen ilmiön monista riippuvuussuhteista sekä tuoda asumisen kentällä kaivattua vuoropuhelua ja yhtymäkohtia yksilötason valintakäyttäytymisen ja laajemman yhteiskunnallisen ja asuntopoliittisen keskustelun välille (esim. Hasu, 2017). Samalla pyritään tuomaan asukkaiden ääntä kuuluviin suunnittelun kentällä, jossa tehokkuusluvut ja kerrosneliömetrit ovat arkipäivää, mutta jossa huomattavasti harvemmin katsotaan kokonaiskuvaa asukkaiden kokemusmaailman kautta. Kuten taloustieteilijä Edward Glaeser (2011, s. 15) kiteyttää:

“Above all, we must free ourselves from our tendency to see cities as their buildings, and remember that the real city is made of flesh, not concrete.”

2. Asumis- ja muuttoliiketutkimus

Asumisen tutkimus ei ole oma tieteenalansa, vaan asumista on tutkittu lukuisten eri tieteenalojen näkökulmasta tukeutuen niin sosiologian, sosiaalipolitiikan, taloustieteen, ihmismaantieteen kuin arkkitehtuurin tutkimusperinteisiin (Hasu, 2017; King, 2009; MacLennan & Bannister, 1995). Yleisesti asumisen tutkimus pyrkii selvittämään asumisen prosessien suhdetta laajempiin sosioekonomisiin ja poliittisiin rakenteisiin. Koska asuminen ja siihen liittyvät prosessit ovat tiiviisti vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteiskunnan kanssa, muuttuu kuitenkin tutkimuskenttä yhteiskunnallisten muutosten mukana. Jatkuvan muutoksen seurauksena, sekä yhtenäisen tutkimusperinteen puuttuessa, asumista käsittelevä kirjallisuus muodostaa hyvin moninaisen ja laajan tutkimuskentän (MacLennan & Bannister, 1995). Tämän tutkimuksen kannalta keskeisimpiä asumisen tutkimuksen teemoja ovat asumisen valintoihin ja

muuttoliiketutkimukseen kytkeytyvät aihepiirit sekä asumisen tutkimuksen asukasnäkökulmaa painottavat lähestymistavat.

2.1. Asumistutkimuksen haasteita

Asumistutkimusta on pitkään kritisoitu hajanaisesta ja puuttuvasta teoriasta sekä käsitteellisestä epäselvyydestä, eikä haasteita ole vielä kukaan täysin selätetty (Kemeny, 1992; Clapham, 2002, 2005; King, 2009; Hasu, 2017). Asumistutkimukseen uransa aikana merkittäviä kontribuutioita tehnyt sosiologi Jim Kemeny (1992) näkee keskeiseksi ongelmaksi asumistutkimuksen liiallisen keskittymisen asuntopolitiikkaan ja asuntomarkkinoihin ilman riittävää huomiota laajempiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Kemeny (1992) peräänkuuluttaa asumistutkimuksen integroimista tiiviimmin osaksi muita sosiaalitieteiden teorioita.

Myös Duncan MacLennan ja Jon Bannister (1995), artikkelissaan *Housing Research: Making the Connections*, nostavat esiin asumista käsittelevien tieteenalojen irrallisuuden toisistaan. He tunnistavat asumisen prosessien kompleksisuuden ja toteavat, että täydellisen kattavan ja yhtenäisen käsityksen luominen asumisen kentästä ei siten ole mahdollista. He kuitenkin korostavat, että vuorovaikutus ja yhtymäkohtien etsiminen eri tieteenaloilla tehtyjen tutkimusten välillä on ensiarvoisen tärkeää (MacLennan & Bannister, 1995).

1990-luvulla esitetyn kritiikin jälkeen asumisen tutkimus on ottanut merkittäviä askelia eteenpäin (King, 2009). Teoreettinen ja käsitteellinen epäselvyys nähdään kuitenkin yhä haasteena. Kentän laajuus ja monitieteisyys on yleisesti tunnistettu, mutta eri tieteenaloilla tehtävät tutkimukset pysyttelevät yhä liian usein omissa silloissaan rajaten tutkimuksen yhteen tieteenalaan, käsitteeseen tai tarkastelutasoon (King, 2009; Hasu, 2017). Asumisen käsitteistöä tulisi tarkastella holistisemmin ja integroida eri lähestymistapoja paremmin toisiinsa (Franklin, 2006; King, 2009).

Asumisen valintoja pitkään tutkinut maisema-arkkitehti Eija Hasu näkeekin juuri käsitteellisen epäselvyyden yhtenä asumistutkimuksen keskeisenä haasteena. Asumisen tutkimusta tehdään usealla tieteenalalla, ja eri alat saattavat painottaa ja rajata käsitteitä eri tavoin. Kun tutkimustuloksia lainataan tieteenalalta toiselle, saattaa käsitteiden sekoittuminen johtaa yksinkertaistaviin tulkintoihin (Hasu, 2017). Tämän vuoksi tutkijan onkin tärkeää tuoda esiin, mitä tulkintoja eri yhteyksissä käytetyistä käsitteistä tutkimuksessa sovelletaan.

Viime aikoina asumistutkimuksessa on nostettu esiin myös asukasnäkökulman tärkeys niin tutkimuksessa kuin käytännön asuntotuotannossa (King, 2009; Juntto, 2010; Hasu, 2017). Perinteisesti asumistutkimuksessa on keskitytty suurelta osin asuntopolitiikan tarkasteluihin,

kun taas asukasnäkökulma on jäänyt vähemmälle huomiolle. Samoin asumisen käytännön toteutuksessa asukkaan näkökulma on usein unohdettu, eikä asukkaalla ole juuri ollut vaikutusmahdollisuuksia asuntotuotantoon (Juntto, 2010). Hasu (2017, s. 20) painottaakin, että asukkaiden valintakäyttäytymistä ja valintoihin vaikuttavia tekijöitä ei vielä tunneta niin hyvin, että voitaisiin varmistua asuntopolitiikan ja kaupunkisuunnittelun edistävän asuinympäristöjen ja asukkaiden keskinäistä yhteensopivuutta.

Tutkimukselliseksi haasteeksi on muodostunut etenkin asumisen ilmiöiden mikro- ja makrotason tarkasteluiden kytkeminen toisiinsa. Asumiskäyttäytymistä ja yksilötason tarkasteluja tutkitaan esimerkiksi haastattelumenetelmin, kun taas laajempiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin pääsee tehokkaammin käsiksi tilastollisten keskiarvojen ja yleistysten kautta. Koska asumiskokemuksiin liittyviä yksilön luomia merkityksenantoja on haastavaa kytkeä laajempaan kontekstiin, pidetään asukaslähtöistä tarkastelua helposti tilastollisia yleistyksiä vähäpätöisempänä (Hasu, 2017, s. 151, 166–167). Hasu (2010; 2017) peräänkuuluttaakin mikro- ja makrotason kytkemistä toisiinsa asumisen ilmiöitä tutkittaessa. Tämä on ensiarvoisen tärkeää, jotta asumisen tutkimus voi tuottaa riittävän moniulotteista tietoa myös suunnittelun ja päätöksenteon kentille, joissa eri näkökulmien integrointi, osallisuus ja strateginen suunnittelu korostuvat yhä enenevässä määrin.

2.2. Kaupunkiseutujen muuttoliiketutkimuksen näkökulmia

Kansainvälisessä kirjallisuudessa maantieteellinen muuttoliiketutkimus on viime vuosikymmeninä keskittynyt suurelta osin kansainvälisiin muuttovirtoihin jättäen lyhyen välimatkan muuttojen tutkimuksen varjoonsa (Coulter ym., 2016). Coulter ja kumppanit (2016) esittävät, että maantieteelliseen muuttoliiketutkimukseen tulisi tuoda uusia näkökulmia ja keskittää huomiota lyhyen välimatkan muuttoihin ja liikkumattomuuteen, sillä paikallisilla muutoilla on keskeinen rooli, kun tarkastellaan yhteiskunnallisia muutostrendejä, kuten yleistyvää yksinasumista, asumisen monipaikkaisuutta tai työelämän muutoksia. Tässä tutkimuksessa avainasemassa ovatkin juuri lähimuutot, jotka muodostavat pääosan Suomen kaupunkiseuduilla tapahtuvista muutoista (Aro, 2012).

Suomessa maassamuuttoa ja erityisesti kaupunkiseutujen rakenteellista dynamiikkaa on tutkittu laajalti. 2000-luvun alussa Helsingin yliopistossa käynnistyneellä kaupunkimaantieteen tutkimuslinjalla on erityisesti tarkasteltu kaupunkiseutujen rakenteellisia muutoksia sekä niihin liittyviä yhteiskunnallisia ja kulttuurisia ilmiöitä (Ratvio, 2012). Keskeisiä teemoja asumis- ja muuttoliiketutkimuksessa ovat olleet muun muassa muuttoliikkeen valikoivuus (esim. Broberg,

2007; Kytö, Kral-Leszczynska, Koistinen, & Peura-Kapanen, 2016; Vilkama, Ahola, & Vaattovaara, 2016) ja asuinalueiden eriytyminen (esim. Vaattovaara, 1998; Vilkama ym., 2014; Kiuru, 2015) sekä muuttoliikkeen vaikutukset taloudelliseen kilpailukykyyn (esim. Aro, 2007; Laakso, 2013).

Myös kaupunkiseutujen keskuskaupunkien ja kehyskuntien välistä dynamiikkaa on tutkittu laajalti (esim. Jolkkonen ym., 2007; Kytö & Väliniemi, 2009; Vasanen, 2013; Kalliovalkama, 2014). Yhteistä monille kaupunkiseutujen rakenteita käsitteleville tutkimuksille on kuitenkin ollut pitäytyminen pitkälti kahtiajaossa keskuskaupunkiin ja sen pientalovaltaisiin kehyskuntiin. Vähemmälle huomiolle on jäänyt se, millaisia rakenteellisia eroja kehyskuntien välillä vallitsee, ja miten nämä erot heijastuvat kaupunkiseudulla tapahtuvaan muuttoliikkeeseen.

2000-luvun alkupuolella tunnistettiin pientaloasumiseen painottuvien asumistoiveiden sekä riittämättömän ja korkeahintaisen asuntotarjonnan ohjaavan asumista seudun reuna-alueille (Jaakola & Vaattovaara, 2002). Vuosituhannen edetessä ja kaupunkiasumisen suosion kasvaessa on tutkimuksessa perehdytty keskusta-asumiseen muun muassa Turun ja Helsingin kantakaupungissa (Lilius, 2008; Vasanen, 2009; 2010) sekä verrattu kaupunkiasumista esikaupunkiasumiseen (Stjernberg, 2010) ja seudun reuna-alueiden pientaloasumiseen (Ratvio, 2012).

Vaikka kehyskuntiin usein viitataan yhtenäisenä kokonaisuutena, on tutkimuksessa myös tunnistettu eroja kehyskuntien välillä. Anna Broberg (2007) toteaa Pro gradu -työssään, että kehyskunnista pääradan varren kunnat (Kerava, Hyvinkää ja Järvenpää) saivat 2000-luvun alussa muita kehyskuntia alhaisempia positiivisen valikoinnin summia tehden näistä kunnista valikoivan muuttoliikkeen ”häviäjiä”. Tämä tuo tarkentavan näkökulman yleisesti jaettuun käsitykseen, jonka mukaan kehyskunnat asemoidaan seudun sisäisen muuttoliikkeen ”voittajiin” (Kytö & Kral-Leszczynska, 2013), sillä pientalotarjonta vetää puoleensa niin kutsuttuja hyviä veronmaksajia.

Lukuun ottamatta muutamia tuoreita selvityksiä (Aro, 2017; Huttunen, 2017; Aro & Haanpää, 2018) ei kehyskuntien erityispiirteiden tarkasteluun kuitenkaan ole viime vuosina syvennytty, minkä vuoksi 2010-luvulla tapahtuneiden yhteiskunnallisten muutosten heijastumisesta kaupunkiseutujen muuttoliikedyndamiikkaan ei juurikaan ole tutkimustietoa. Kehyskuntien välisten fyysisten ja sosioekonomisten rakenteellisten erojen tunnistaminen on tärkeää, jotta kehyskuntien kasvunäkymistä, vetovoimatekijöistä ja muuttoliikkeen vaikutuksista

väestörakenteeseen voidaan tehdä ajantasaisia, suunnittelua ja päätöksentekoa tukevia päätelmiä. Kuntatasolla syyt kaupunkimaisten kehyskuntien viimeaikaiseen menestykseen on kyetty tunnistamaan hyvin (Aro & Haanpää, 2018), mutta yksilötason valintakäyttäytymisestä tarvitaan lisää tietoa.

2.3. Keskeiset käsitteet

2.3.1. Asumispreferenssit, -toiveet ja -valinnat

Asumiseen kohdistettuja arvostuksia lähestytään usein asumispreferenssien käsitteen kautta, mutta asumispreferenssien, -toiveiden ja -valintojen käsitteet sekoittuvat helposti. **Asumispreferenssien** käsite pitää sisällään paitsi lausutut (*stated*) preferenssit myös paljastetut tai toteutuneet (*revealed*) preferenssit (Timmermans, Molin, & Van Noortwijk, 1994; Vasanen, 2010). Lausutuilla asumispreferensseillä viitataan pääsääntöisesti asukkaiden asumistoiveisiin, joita voidaan selvittää esimerkiksi hypoteettisen valintatilanteen kautta. Jos taas preferenssejä tutkitaan muuttopäätökseen johtaneiden toteutuneiden valintojen kautta, puhutaan paljastetuista preferensseistä. Myös vallitsevia asumisolosuhteita tutkittaessa käsitellään paljastettuja preferenssejä (Hasu, 2017, s. 105).

Lausuttujen ja paljastettujen asumispreferenssien erottelun lisäksi on tärkeää huomioida, että lausuttujen asumispreferenssien synonyymina pidetyillä **asumistoiveilla** voidaan tarkoittaa useita asioita (Lapintie, 2010; Vasanen, 2010; Hasu, 2017). Hypoteettisessakin valintatilanteessa vastaaja saattaa joko punnita päätöksentekoaan senhetkinen elämäntilanne ja arjen toimivuus huomioiden tai vaihtoehtoisesti vastata asumisunelmansa mukaisesti, ilman todelliseen päätökseen vaikuttavien realiteettien huomioimista. Tämä huomioitiin viimeisimmässä kaupunkimaisten asuinympäristöjen tilaa ja asumistoiveita Suomessa kartoittavassa asukasbarometrissa (Strandell, 2017). Barometrissä kysyttiin ensimmäistä kertaa sekä asumistoiveita yleisellä tasolla, että vastaajan senhetkinen elämäntilanne huomioiden. Erottelu tuotti huomionarvoisia tuloksia muun muassa asumistoiveiden ja asuntokannan kohtaannosta. Kysyttäessä toivetalotyyppiä, osoittautui omakotitalo yhä suosituimmaksi asumismuodoksi¹. Kun taas kysyttiin talotyyppitoivetta nykyisessä elämäntilanteessa, olivat asumistoiveet huomattavasti kerrostalovaltaisempia. Tutkimuksessa havaittiin siten, että asuntokantaa kuvaava nykyinen talotyyppijakauma oli hyvin lähellä senhetkiseen elämäntilanteeseen sidottujen asumistoiveiden talotyyppijakaumaa². Tämä on paitsi arvokasta

¹ Vuonna 2016 52 % suomalaisista piti omakotitaloa ihannetalotyyppinään (Strandell, 2017).

² 29 % vastaajista asui vastaushetkellä omakotitalossa ja 31 % esitti tämän asumistoiveeksi elämäntilanne ja arjen toimivuus huomioiden. Pari- ja rivitalojen kohdalla luvut olivat 21 % ja 25 % ja kerrostalojen kohdalla 48 % ja 42 %. (Strandell, 2017.)

tietoa käytännön kaupunkikehittämisessä, myös osoitus käsitteellisen tarkkuuden tärkeydestä asumistutkimuksessa.

Asumisvalinnalla tarkoitetaan toteutunutta asumiskäyttäytymistä eli muuttopäätöksiä tai toisaalta liikkumattomuutta (Coulter ym., 2016; Hasu, 2017). Asumisvalinta on aina sidoksissa vallitsevaan elämäntilanteeseen ja päätöksentekoa rajoittaviin tekijöihin. Omien asumistoiveiden tai elämänarvojen mukainen asumisvalinta ei ole kaikille mahdollinen, vaan esimerkiksi taloudelliset reunaehdot tulevat monella valintatilanteessa vastaan. Toisaalta asukas voi myös itse asettaa reunaehdot asumiselleen, kuten oman pihan välttämättömyys. Hasu (2017) kutsuu näitä asumistoiveista kumpuavia reunaehdot **valintakriteereiksi**. Kynnyskriteereiksi Hasu (2017) nimeää ne tekijät, joita ilman asunto ei tulisi valituksi. Se, mitkä valintakriteerit asukas pitää valintatilanteessa mielessään, on kontekstisidonnaista. Samoin valintaa rajoittavat realiteetit voivat muuttua henkilökohtaisten, sosiaalisten tai yhteiskunnallisten muutosten myötä. Käsittelen näiden valintakriteerien muodostumista sekä asumisen valintoihin liittyvää yksilötason päätöksentekoprosessia tarkemmin kappaleessa kolme.

2.3.2. Asumispolut ja asumisen ketjut

Yksittäisen kotitalouden muuttopäätös ja siihen johtaneet moninaiset henkilökohtaiset syyt voivat vaikuttaa triviaaleilta, kun keskustellaan seudullisista asuntomarkkinoista tai asuntopolitiikan päälinjoista tuleville vuosille. Jokainen muuttopäätös kytkeytyy kuitenkin hyvin monella tasolla paitsi asukkaan ja kotitalouden elämäntilanteeseen, myös yhteiskunnalliseen aikaan, rakenteellisiin muutoksiin, yksilöllisiin arvoihin ja mieltymyksiin, sosiaalisiin suhteisiin sekä yhtäaikaaisesti toisaalla tapahtuviin muuttoihin. Jotta tätä riippuvuussuhteiden verkkoa olisi mahdollista purkaa sekä yksilötason merkityksenannon näkökulmasta, että yhdistää laajempiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin, hyödynnetään tässä tutkimuksessa analyysin tukena **asumispolkujen** käsitettä ja siitä edelleen johtaen **asumisen ketjujen** viitekehystä.

Perinteisesti asumisen valintoja on tutkittu muun muassa **asumisuran** käsitteen kautta, jonka ydinajatuksena on asumisvalintojen oletettu lineaarinen kehityskulku, jossa elämäntilanteen muutokset nuoruusvaiheesta perheen perustamisen kautta ikääntymiseen määrittävät asumisen valintoja (Clapham, 2002, s. 64; Hasu, 2017, s. 32). Asumisuran käsite keskittyy ennen kaikkea asumisen ja asuinalueen hintaan, laatuun ja fyysisiin ominaisuuksiin (Clapham, 2002, s. 64).

Nykyään asumisuran käsite koetaan kuitenkin usein liian yksioikoiseksi, minkä vuoksi enenevässä määrin on siirrytty käyttämään asumispolkujen konseptia, joka pitää sisällään asumisuran perusajatuksen, mutta kiinnittää huomiota myös asumisen sosiaalisiin aspekteihin sekä identiteetti- ja elämäntyylytekijöihin (Clapham, 2002, s. 64). Asumispolut ei ole asumistutkimuksen teoria tai metodologia vaan käsitteellinen viitekehys, joka pyrkii tarjoamaan jäsennyksiä sekä painottamaan tiettyjä näkökulmia asumistutkimuksen kentällä. Asumispolkujen käsitteen isän David Claphamin mukaan asumispolkujen käsite pitää sisällään moninaiset asumiseen liittyvät, ajassa ja tilassa muuttuvat asukkaiden käyttäytymismallit:

”a housing pathway - - is defined as the social practices of a household relating to housing over time and space” (Clapham, 2005, s. 34).

Käsite tukee siten asumistutkimukseen kaivattua asukasnäkökulmaa huomioiden asumisen kokemuksellisuuden ja asukkaiden asumiseen kohdistaman merkityksenannon. Asumispolkujen käsite auttaa myös tunnistamaan asumiskäyttäytymisen riippuvuuksia ja vuorovaikutusta suhteessa niin kotitalouden muihin elämänaloihin kuin asuntomarkkinoihin ja asuntopolitiikkaan (Clapham, 2005; Hasu, 2017).

Muuttoketjulla (*vacancy chain*) tarkoitetaan tapahtumasarjaa, joka käynnistyy, kun uusi tai vapautuva asunto luo mahdollisuuden muuttaa, mikä vapauttaa seuraavan asunnon toisaalla, ja edelleen seuraavia jossakin muualla (Knox & Pinch, 2000, s. 432; Lankinen, 1996, s. 9). Muuttoketjujen käsitettä on käytetty erityisesti asuntomarkkinatutkimuksessa selittämään uudistuotannon synnyttämää välillistä vaikutusta olemassa olevan asuntokannan väestörakenteeseen sekä kokonaisasuntotarpeeseen (Lankinen, 1996). Niin kutsutulla filteröitymisellä eli suodattumisella on perusteltu hyvätuloisille kohdennettua uudisasuntojen tuotantoa nojaten olettamukseen, että hyvätuloisille suunnattu uudisrakentaminen hyödyttää välillisesti myös matalampituloisia, kun heille vapautuu asuntoja hyvätuloisten muuttaessa uusiin asuntoihin (Knox & Pinch, 2000, s. 350–353).

Tämä tutkimus ei ole muuttoketjututkimus, vaan käsitteen tarjoamaa tarkastelukulmaa hyödynnetään asumisen valintojen kytkemiseksi fyysisessä rakenteessa tapahtuviin muutoksiin. Toisin kuin usein muuttoketjututkimuksessa, tässä tutkimuksessa kotitalouksien tulotaso ei ole keskiössä. Sen sijaan huomio kiinnittyy siihen, minkälaista asuntokantaa ja miltä alueilta uusille asuinalueille kohdistuvat muutot vapauttavat sekä miten muuttoketjut kytkettyvät kotitalouksien asumispolkuihin pidemmällä aikavälillä.

Siksi ketjuista puhutaan tässä tutkimuksessa laajemmin asumisen ketjuina, korostaen kotitalouksien asumisvalintojen vuorovaikutussuhdetta yhteiskunnallisiin rakenteisiin, sosiaalisiin kontakteihin ja fyysiseen rakenteeseen. Asumisen ketjujen viitekehystä avataan tarkemmin kappaleessa 3.

3. Asumisen valinnat ja päätöksentekoprosessi

Muuttoliikettä ja asumisen valintoja voidaan tutkia useista eri näkökulmista keskittyen esimerkiksi muuttovirtojen tarkasteluun, tutkia asuinpaikan valintaan vaikuttavia sosiodemografisia tekijöitä tai lähestyä valintakäyttäytymistä behavioristisesta näkökulmasta, jonka keskiössä on yksilön päätöksentekoprosessi (Ratvio, 2012). Tässä tutkimuksessa asumisen valintoja lähestytään näkökulmia yhdistäen, pyrkien tunnistamaan yhtymäkohtia yksilön päätöksentekoprosessin ja laajempien sosiaalisten, yhteiskunnallisten ja fyysisten rakenteiden välillä.

3.1. Asumisen ketjut käsitteellisenä viitekehystenä

Perinteisesti muuttokäyttäytymistä on tutkittu ensisijaisesti elämäntilanteessa tapahtuvien muutosten kautta. Tutkimuksessa on tarkasteltu sosiodemografisten muuttajien, kuten tulotason, iän tai elämänvaiheen, vaikutusta asuinpaikan valintaan (ÆrØ, 2006; Jansen, 2011, s. 177; Coulter ym., 2016). Viime vuosina useat tutkijat ovat kuitenkin heränneet kysymään, riittävätkö perinteiset sosiodemografiset mittarit yksin selittämään asumiseen liitettäviä toiveita ja tarpeita. Vallalla olevat muutostrendit, kuten kaupungistuminen, digitalisaatio ja liikkuvuuden kasvu yhdessä demografisten ja alueellisten muutosten kanssa ovat saaneet aikaan yhä moninaisempia asumisen valintoja, jotka eivät seuraa yhtenäistä oletettua asumisuraa (Jansen, 2012). Tutkijat ovat lähteneet etsimään uusia jäsennyksiä asumisen valintakäyttäytymiselle, jotta monimutkaiset tilalliset, ajalliset ja sosiaaliset riippuvuussuhteet sekä asumisvalintojen subjektiivisuus voitaisiin paremmin tunnistaa osana valintakäyttäytymistä. Tässä kappaleessa tarkastellaan muutamia viimeaikaisia näkökulmia valintakäyttäytymisen tutkimukseen, jotka samalla määrittävät tämän tutkimuksen viitekehksen.

Yhteistä monille viime vuosina esitetyille ja yleistyneille näkökulmille on asumisvalintojen yksilöllisyyden ja toisaalta riippuvuussuhteiden korostaminen. Claphamin (2005) asumispolkujen käsite täydentää perinteistä asumisuran käsitettä tuomalla sosiaaliset, identiteetti- ja elämäntyyllitekijät osaksi asumisen valintojen tarkastelua elämäntilanteen

rinnalla. Samalla painotetaan ajallisten ja tilallisten riippuvuussuhteiden huomattavaa merkitystä asumisen valintakäyttäytymisessä.

Asumispolkujen käsite liikkuu asumistutkimukselle tyypillisesti useilla eri tieteenaloilla. Käsite nojaa kuitenkin suurelta osin paitsi sosiologian, myös maantieteen tutkimusperinteisiin. Clapham (2005) soveltaa näkökulmassaan sosiologi Anthony Giddensin (1991) rakenteistumisen teoriaa ja edelleen Lundin koulukunnan aikamaantieteessä kehitettyä tila-ajan käsitettä (Hägerstrand, 1970). Giddensin (1991) rakenteistumisen teoria perustuu ajatukseen rakenteen ja toimijan vuorovaikutuksesta. Rakenteella Giddens (1991) viittaa yhteiskunnalliseen järjestelmään, joka yhtä aikaa sekä rajoittaa, että mahdollistaa yksilön, toimijan, valintakäyttäytymistä ja toimintamalleja. Rakenteistumisen teoriaan nojaten asumispolkujen viitekehys mahdollistaa siten yksilön ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen tarkastelun asumisen valinnoissa. Asumispolkujen käsite voikin mahdollisesti vastata muuttoliiketutkimuksessa tunnistettuun tarpeeseen hahmottaa asumisen trendeissä ja kaupunkiseutujen fyysisessä rakenteessa tapahtuvia muutoksia yhtäaikaaisesti yksilön, alueen ja yhteiskunnan näkökulmasta (ks. Aro, 2007; Hasu 2017).

Asumispolkujen näkökulma ottaa huomioon myös ajan eri ulottuvuudet: asumispolkujen muotoutumiseen vaikuttaa sekä yksilön ikä (*individual time*), perhevaihe (*family time - the stage of the family lifecycle*), että vallitsevat sosiaaliset, poliittiset ja taloudelliset olosuhteet (*historical time*) (Clapham, 2005, s. 32). Aikanäkökulma tuo esiin asumisvalintojen polkuriippuvuuden: yksilön aikaisemmat asumiskokemukset muokkaavat valintoja myös myöhemmässä elämässä (Hasu, 2017, s. 99, 145; Juntto, 2010, s. 20).

Vastaavanlaisen näkökulman asumisen valintojen tutkimukseen tuovat maantieteilijät Rory Coulter, Maarten van Ham ja Allan M. Findlay (2016) artikkelissaan *Re-thinking residential mobility: Linking lives through time and space*. Kuten Clapham, myös Coulter ja kumppanit korostavat ajan ja tilan keskeistä roolia valintakäyttäytymisessä. Perinteisempää elämäntapa- ja elämäntilaa uudelleen määritellessään, he tunnistavat kahdenlaisia asumiskäyttäytymiselle tärkeitä linkkejä ja vuorovaikutussuhteita: ensinnäkin muutot ja asumiskokemukset synnyttävät ja muokkaavat sosiaalisia suhteita kotitalouksien välillä. Toiseksi muuttopäätökset kytkeytyvät rajoittaviin, mahdollistaviin ja ohjaaviin rakenteellisiin voimiin.

Hasu (2017) soveltaa asumispolkujen viitekehystä painottaen situaation ja kontekstin merkitystä päätöksentekoprosessissa. Kontekstilla Hasu (2017, s. 33–35) tarkoittaa erilaisia

yhteiskunnallisia ja kulttuurisia rakenteita, joiden puitteissa asukas toimii ja muodostaa käsityksiä toimintamahdollisuuksistaan. Situaatio taas viittaa asukkaan subjektiiviseen kokemukseen kontekstin rajoissa toimiessaan. Hän korostaa siten rakenteen ja toimijan dynamiikassa erityisesti asumisvalintojen tilannesidonnaisuutta.

Näissä rakenteen ja toimijan vuorovaikutusta kokonaisvaltaisesti käsittelevissä näkökulmissa nousee toistuvasti esiin myös yksilöllisten arvojen ja mieltymysten merkitys asumisen valinnoissa. Elämäntyyli ovatkin vähitellen tulleet osaksi asumisen tutkimusta niin kansainvälisessä kuin suomalaisessa kontekstissa (esim. *ÆrØ*, 2006; Heijs, Carton, Smeets, & van Gemert, 2009; Ratvio, 2012; Jansen, 2014; Hasu, 2017).

Elämäntyylien näkökulmaa on sovellettu useilla eri tieteenaloilla, kuten sosiologiassa, markkinoinnissa, psykologiassa ja maantieteessä (Heijs, van Deursen, Leussink, & Smeets, 2011; Jansen, 2011, s. 179). Siten elämäntyylin käsitteelle on myös useita, osin ristiriitaisiakin määritelmiä (Jansen, 2011). Varhaisia määritelmiä ovat muun muassa on Max Weberin (1922/1978) kuvaus elämäntyylistä sosiaalisen statuksen ilmentäjänä sekä sosiologi Pierre Bourdieun (1979) makuteoria, jonka mukaan taloudellinen pääoma, sekä syntyperään ja koulutustaustaan perustuva kulttuurinen pääoma yhdessä määrittävät yksilön elämäntyyliä ja erottautumisen keinoja. Myös Giddensin (1991) rakenteistumisen teorian tuoma tilallis-ajallinen näkökulma on keskeisesti täydentänyt elämäntyylitutkimusta. Kuten Heijs ja kumppanit (2009) toteavat, tila-aikaa korostavalla lähestymistavalla on ollut merkittävä vaikutus elämäntyylien ja rakennetun ympäristön vuorovaikutusta käsittelevään tutkimukseen. Kattavan kuvauksen elämäntyylien käsitteestä tarjoaa muun muassa Veal (2000) elämäntyyliä käsittelevässä bibliografiassa *Leisure and lifestyle, a review and annotated bibliography*.

Huolimatta käsitteen lukuisista määritelmistä, suuri osa tulkinnoista jakaa kuitenkin käsityksen siitä, että elämäntyyli muotoutuu tavoista, joilla asenteita, arvoja ja mieltymyksiä ilmennetään käyttäytymisessä ja kulutusvalinnoissa (esim. Sobel, 1983; Veal, 2000). Maantieteellisen asumistutkimuksen kontekstissa Ratvio (2012, s. 24) määrittelee elämäntyylin ”*joukkona yksilön ylläpitämiä rutiininomaisia käytäntöjä, tapoja ja orientaatioita, jotka kuvastavat asenteiden, arvojen ja mieltymysten lisäksi erilaisia rakenteellisia reunaehdoja*”.

Tähänastisen kirjallisuuden perusteella ei ole muodostunut jaettua käsitystä siitä, kuinka merkittävän lisäarvon elämäntyylinäkökulma tuo asumisen valintoja tutkittaessa. Syitä kyseenalaistaa käsitteen merkittävyyttä asumisen tutkimukselle ovat muun muassa käsitteen määrittelyyn liittyvä epäselvyys ja metodologiset haasteet sekä näiden myötä kehittynyt runsas

valikoima erilaisia elämäntyylytyypologioita (kattava listaus ks. Jansen, 2011). Viime vuosina elämäntyylien merkittävyyttä on erityisesti Hollannissa tutkittu paljon (esim. Heijs ym., 2009; Jansen, 2011, 2012, 2014). Tutkimusten pohjalta voidaan todeta, että elämäntyyliumuuttujien lisääminen asumisen valintoja selittäviin malleihin parantaa selitysasetta jonkin verran, mutta elämäntyyliumuuttujien vaikutus on huomattavasti perinteisiä sosiodemografisia muuttujia pienempi. Jansen (2011), Heijs kumppaneineen (2009) sekä Årø (2006) toteavat tuloksiinsa nojaten, että tutkimuksessa tulisi tukeutua perinteisten sosiodemografisten muuttujien ja elämäntyyllisten muuttujien yhdistelmään. Årø (2006) näkee tämän mahdollistavan niin metodologisesti kuin teoreettiselta viitekehykseltään joustavamman näkökulman asumisen tutkimukseen, mikä osaltaan tukee tutkimustiedon sovellettavuutta käytännön suunnitteluun ja päätöksentekoon.

Edellä esitettyjen asumisen valintakäyttäytymistä yhtäaikaaisesti mikro- ja makrotasolla tarkastelevien näkökulmien yhdistelmänä määritän *asumisen ketjut* tämän tutkimuksen viitekehyyksi. Asumisen ketjuilla tarkoitan niitä ajallisia ja tilallisia riippuvuussuhteita, joiden kautta asumisen valinnat kytkeytyvät yhteiskunnallisiin rakenteisiin, yksilön ja kotitalouden elämänkaareen, sosiaalisiin kontakteihin ja fyysiseen rakenteeseen. Tämä pitää sisällään ensinnäkin useissa tuoreissa asumisen valintoja jäsentävissä näkökulmissa jaetun ajatuksen rakenteen ja toimijan vuorovaikutussuhteesta. Toiseksi keskeistä on asumispolkujen (ks. Clapham, 2005) kantava ajatus asumisen valintojen reflektiivisestä kehityksestä koko elämänkaaren ajalla: asumisen valintoihin vaikuttaa niin elämäntilanne ja perhevaihe kuin elämän aikana kokemusten myötä muokkautuvat arvot, asenteet ja mieltymykset. Kolmanneksi nostan esiin Coulterin ja kumppaneita (2016) lainaten asumisvalintojen kytkökset sosiaalisiin suhteisiin oman kotitalouden ulkopuolella: asumisvalinnat voivat luoda uusia sekä muokata vanhoja kontakteja, ja sosiaaliset kontaktit ja riippuvuussuhteet voivat myös vaikuttaa asumisen valintoihin esimerkiksi sijaintivalinnan tai arvostusten kautta. Neljänneksi asumisen ketjuilla korostan muuttopäätösten kytköstä fyysiseen rakenteeseen: kaikki edellä mainitut muuttopäätöksiin vaikuttavat tekijät konkretisoituvat fyysiseen rakenteeseen kohdistuvana kysyntänä ja tarjontana sekä vapautuvien asuntojen synnyttäminä muuttoketjuina.

3.2. Muuttoon liittyvä päätöksentekoprosessi

Muuttoon liittyvä päätöksentekoprosessi voidaan jakaa kahteen vaiheeseen: päätökseen muuttaa pois edellisestä asunnosta sekä uuden kohteen etsimiseen ja valintaan (Brown & Moore, 1970, s. 2; Knox & Pinch, 2000, s. 339). Tässä kappaleessa kuvataan muuttoon liittyvä päätöksentekoprosessi aiempaan tutkimukseen nojaten. Kyseistä päätöksenteon jäsenystä

sovelletaan tutkimuksen empiirisessä osassa. Kappaleessa käsitellään prosessin ensimmäinen vaihe lyhyesti muuttopäätökseen johtaneiden syiden osalta. Pääpaino on kuitenkin muuttoprosessin toisessa vaiheessa, uuden asunnon valinnassa, sillä tämän tutkimuksen huomionkohteena ovat asukkaat, jotka ovat päättäneet muuttaa uudelle alueelle. Siten keskeisiä ovat ne syyt, jotka ovat johtaneet juuri kyseisen asunnon valintaan. Samoin on tärkeää kiinnittää huomiota tehdyn valinnan reflektointiin sekä asumistyytyväisyyteen, jotta tunnistetaan aiempien päätösten ja kokemusten vaikutus tuleviin asumisen valintoihin. Perusteellisen ja havainnollistavan kaavion koko kaksivaiheisesta asumisen päätöksentekoprosessista esittää Hasu (2017, s. 124) Wongin (2002) jäsenystä mukaillen.

3.2.1. Muuttopäätökseen johtaneet syyt

Everett S. Lee (1966, s. 50) artikkelissaan *A Theory of Migration* jäsentää muuttoon liittyvän päätöksentekoprosessin neljään ryhmään seuraavasti: lähtöalueeseen liittyvät tekijät, kohdealueeseen liittyvät tekijät, väliin tulevat rajoittavat tekijät sekä henkilökohtaiset tekijät. Sekä lähtö- että kohdealueella on vetäviä ja työntäviä tekijöitä, joiden välillä asukas punnitsee päätöstään muuttaa. Lisäksi väliin tulevat rajoittavat tekijät, kuten etäisyys tai muuton aiheuttamat kulut, sekä henkilökohtaiset tekijät, kuten elämäntilanne tai yksilön suhtautuminen muutokseen. Tässä jäsennyksessä poismuuttopäätös kytkeytyy jo tiedossa olevaan muuttokohteeseen. Poismuuttopäätös voi kuitenkin syntyä jo ennen uuden muuttokohteen hahmottumista.

Clark ja Onaka (1983) jäsentävät poismuuttopäätökseen johtavia tekijöitä tarkemmin viiteen luokkaan: syyt voivat liittyä asuntoon ja asumisjärjestelyyn (kuten asunnon koko, asumiskustannukset tai hallintamuoto), asuinalueen fyysiseen ja sosiaaliseen rakenteeseen, saavutettavuuteen (kuten työ, palvelut ja sosiaaliset kontaktit), työtilanteessa tapahtuviin muutoksiin (kuten työpaikan vaihdos tai eläköityminen) tai elämäntilanteessa tapahtuviin muutoksiin (kuten ero tai perheenlisäys). Vilkama, Ahola ja Vaattovaara (2016, s. 12) toteavat aiempaan tutkimukseen nojaten, että myös toiveet talotyyppin tai hallintamuodon vaihdosta voivat johtaa muuttopäätökseen etenkin taloudellisen tilanteen ollessa suotuisa muutolle.

Muuttopäätöksen motiivien on myös havaittu eroavan lyhyen ja pitkän matkan muuttojen välillä: pitkän matkan muuttoja tehdään usein työhön tai opintoihin liittyvistä syistä, kun taas lyhyen matkan muutot liittyvät asumisolosuhteiden muokkaamiseen (Niedomysl, 2011).

3.2.2. Uuden kohteen etsiminen ja valinta

Kun päätös muuttaa pois edellisestä asunnosta on tehty, siirrytään päätöksentekoprosessin toiseen vaiheeseen: uuden asunnon etsimiseen ja valintaan. Tekijät, jotka ovat johtaneet päätökseen muokata asumisolosuhteita asuinpaikkaa vaihtamalla oletettavasti heijastuvat myös uuden kohteen valintaan.

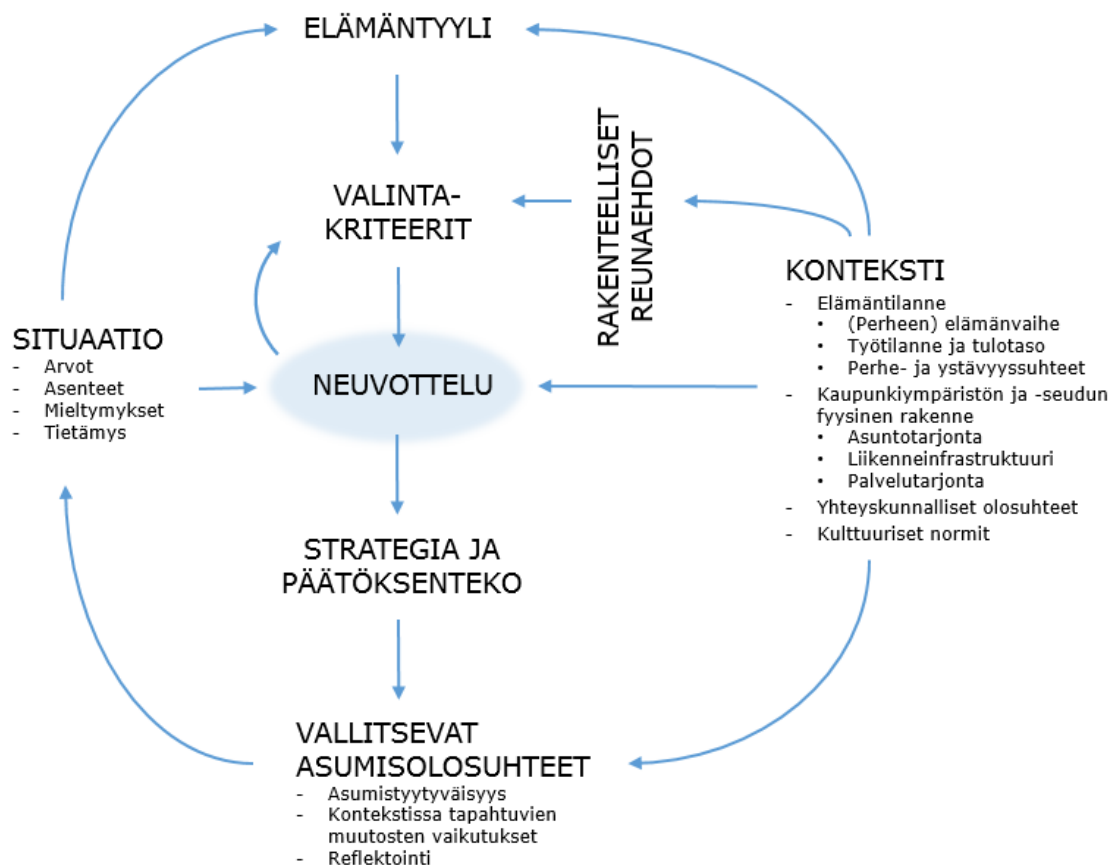
Brown ja Moore (1970, s. 5) esittävät seuraavan listauksen uuden asuinpaikan valintaan keskeisesti vaikuttavista tekijöistä: saavutettavuus (erityisesti keskusta, julkiset ja kaupalliset palvelut, työpaikka, päätiät, virkistysalueet), asuinalueen viihtyisyyttä määrittävät fyysiset ominaisuudet, palvelutaso, alueen sosiaaliset tekijät (kuten väestörakenne ja kokemus alueen ilmapiiristä) sekä itse asuntoon tai asuinrakennukseen liittyvät tekijät. Lista ei ole tyhjentävä, mutta pyrkii kattamaan valintaan keskeisimmin vaikuttavat tekijät. Brown ja Moore myös toteavat, että kukin kotitalous painottaa eri tekijöitä päätöksenteossaan eri tavoin. Tämä listaus pitää sisällään tekijöitä, joihin vaikuttavat sekä kotitalouden elämäntilanne asumistoiveet ja elämäntyyli (kuten minkälaista palvelutasoa asuinalueelta odotetaan), että rakenteellisten reunaehtoien määrittämät rajoitteet (kuten palveluiden saavutettavuus).

Kuvassa 1 on havainnollistettu valintakriteerien muotoutuminen sekä päätöksentekoprosessi Hasun (2017, s. 124, 144) jäsenyyksen pohjalta tilanteen ja kontekstin käsitteisiin tukeutuen. Kuten Vilkama, Ahola ja Vaattovaara (2016, s. 12), päätös muuttaa pois edellisestä asunnosta muotoutuu usein elämäntilanteessa tapahtuvien muutosten myötä. Myös uuden kohteen valinnassa elämäntilanne määrittää asumiseen kohdistuvia tarpeita asettaen reunaehdot valinnalle. Toisaalta elämänvaiheella (*life course*) on havaittu olevan merkittävä vaikutus myös siihen, mitä asumisessa arvostetaan, eli miten elämäntyyli määrittää valintakriteerejä (Coulter & Scott, 2015). Samalla muut asukkaan kokemuksista ja arvoista kumpuavat tekijät määrittävät elämäntyyliä ja mieltymyksiä asumisessa. Rajoittavia reunaehdot taas asettavat elämäntilanteen ohella muun muassa kaupunkiseudun fyysinen rakenne, kuten liikenneyhteydet, sekä vallitseva yhteiskunnallinen tilanne, kuten talouden suhdanteet. Näiden tekijöiden yhteisvaikutuksesta kotitalouden jäsenet alkavat muodostaa käsitystä siitä, mitä mahdollisuuksia heillä on asumisen valinnalleen ja toisaalta mitä toiveita ja kynnyskriteerejä he kohdistavat etsittävään asuntoon ja asuinalueeseen. (Ratvio, 2012.)

Asunnon etsimisen edetessä asukas saattaa joustaa kriteereissään tai esimerkiksi kerryttää lisää tietämystä valintaansa liittyen. Toisaalta ulkoiset tekijät, kuten asuntotarjonta, saattaa muuttua prosessin aikana. Siten tilanne ja konteksti vaikuttavat päätöksenteossa yksilön, kotitalouden ja laajempien rakenteiden välillä tapahtuvaan neuvotteluun muokaten valintakriteereitä

asunnon etsinnän aikana. Lopulta sopivan asumisratkaisun löytyessä kotitalous tekee valintapäätöksen jotakin asumisstrategiaa toteuttaen. Asumisen valintaprosessi ei kuitenkaan pääty kohteen valintaan tai muuttoon, vaan jatkuu uuteen asuntoon muuttamisen jälkeenkin asukkaan arvioidessa toiveittensa ja tarpeittensa toteutumista uudessa kohteessa. Asumistyytyväisyys ja kokemukset uudessa asunnossa vaikuttavat siten kotitalouden asumiskäyttäytymiseen myös tulevaisuuden asumisen päätöksentekotilanteissa. (Hasu, 2017.)

Yllä kuvattu prosessi kuvaa päätöksentekoa tilanteessa, jossa asukkaalla on todellinen mahdollisuus valita asuinpaikkana, eikä valinta ole täysin ennalta määrätty esimerkiksi terveydellisen tilanteen johdosta. Jos asukkaalla on mahdollisuus valintaan, muotoutuu päätöksenteko kotitalouden toiveiden, tarpeiden ja elämäntyylin sekä erilaisten rakenteellisten reunaehdojen yhdistelmänä.

Kuva 1. Asumisen päätöksentekoprosessi ja valintakriteerien muotoutuminen (vrt. Hasu, 2017, s. 124, 144).

4. Järvenpää tutkimusalueena

4.1. Rakentamisen painopisteet ja muuttoliike Järvenpäässä

Järvenpää on osa KUUMA-seutua, joka muodostuu pääkaupunkiseudun kymmenestä kehyskunnasta (Hyvinkää, Järvenpää, Kirkkonummi, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula ja Vihti). Järvenpää sijaitsee pääradan varressa noin 35 kilometrin etäisyydellä Helsingistä. Pinta-alaltaan pieni kaupunki on suurelta osin Tuusulan ympäröimä. Kaupunkirakenteeltaan Järvenpää on suhteellisen tiivis ja luonteeltaan kaupunkimainen. Viime vuosina Järvenpää on kasvanut nopeasti, ja vastaavan kasvun odotetaan jatkuvan lähivuosina. Ristimäki ja kumppanit (2017) näkevät kasvun perustuvan suurelta osin runsaaseen asuntotuotantoon hyvillä asemanläheisillä sijainneilla, mihin on merkittävästi vaikuttanut onnistunut maanhankinta ja siten peltoalueiden ja vajaakäytöllä olleiden alueiden käyttöönotto. Aro (2017) pitää myös kaupunkimaisten piirteiden korostamista keskeisenä nettomuuttoa lisänneenä tekijänä. Viime vuosina Järvenpäässä on myös kehitetty asumisen suunnittelua ja hanketyöskentelyn toimintatapaa niin, että kaupunkilaiset otetaan mukaan jo suunnitteluvaiheessa ja yleisötilaisuuksia järjestetään lakisääteisten kaavaprosessiin kuuluvien tilaisuuksien lisäksi myös muutoin osana hanketyöskentelyä.

Järvenpään nykyinen asuntokanta jakautuu melko tasaisesti eri talotyyppien kesken. Asuinhuoneistoista 47 % on kerrostaloasuntoja, 22 % pari- ja rivitaloasuntoja ja 31 % erillisiä pientaloja (Järvenpään kaupunki, 2017). Keskustaan ja asemanseuduille painottuva rakentaminen tulee kuitenkin muuttamaan painopistettä kerrostalovaltaisempaan suuntaan. Lähivuosina lähes 80 % asuinrakentamisen hankkeista painottuu kerrostaloasumiseen. Merkittävimpiä kehitysalueita tulevat olemaan Järvenpään keskusta ja sen lähialueet, sekä 2020-luvulla uuden Ainolan aluekeskuksen ja laajemmin Ristinummen rakentuminen Ainolan aseman siirtyessä Ainolanväylän eteläpuolelle (Ristimäki ym., 2017). Keskustan ympäristössä hankkeet ovat pääosin uudistavaa täydentämistä³, kun taas Ristinummella uusi rakentaminen sijoittuu pääosin rakentamattomalle maalle. Kehittämishankkeiden rinnalla Järvenpäässä laaditaan parhaillaan uutta yleiskaavaa, joka määrittää kaupungin maankäytön painopistealueita pitkällä aikavälillä vuoteen 2040 asti.

2010-luvulla Järvenpään muuttajaprofiili on ollut kaupunkitalouden näkökulmasta selvän positiivinen. Muuttovoitto on painottunut työlliseen väestöön, tulorakenteen osalta keski- ja

³ Uudistavalla täydentämisellä tarkoitetaan tässä yhteydessä olemassa olevan alueen uudistamista sekä purkavan uudisrakentamisen keinoin, että uudella täydennysrakentamisella.

hyvätuloisiin, koulutustasolta korkeakoulutettuihin ja ikärakenteen osalta 25-34-vuotiaisiin nuoriin aikuisiin. Kunnan asukkaiden ja erityisesti kuntaan ja sieltä pois muuttavien tulotasolla on merkittävä vaikutus kunnan veropohjaan (Kytö & Kral-Leszczynska, 2013, s. 93). Työllisten sekä nuorten aikuisten nettomuutolla taas on useita positiivisia kerrannaisvaikutuksia kunnan talouteen sekä muuttoliikkeeseen vaikuttaviin veto- ja pitovoimatekijöihin (Aro & Haanpää, 2018).

Alueellisesti tarkasteltuna 2010-luvulla eniten tulomuuttoa Järvenpään on kertynyt Helsingistä. Merkittävä osa tulomuutosta on tullut myös Vantaalta, Tuusulasta ja Keravalta. Järvenpäästä on lähdetty eniten Helsinkiin. Muita merkittäviä lähtömuuton kohteita ovat Tuusula, Vantaa, Kerava ja Mäntsälä. Muuttovoittoa Järvenpää on viime vuosina saanut etenkin Vantaalta, Helsingistä, Espoosta ja Keravalta. Yksityiskohtaisemman tarkastelun muuttoliikkeen alueellisesta ja sosiodemografisesta rakenteesta Järvenpäässä ja muissa KUUMA-kunnissa tarjoaa Aron ja Haanpään (2018) tuore selvitys KUUMA-kuntien muuttoliikkeen taloudellisista vaikutuksista.

4.2. Mistä puhutaan, kun puhutaan urbaanista?

Kun tarkastelun alla on Järvenpään kaltainen, maan pääkaupungin vaikutuspiirissä oleva pikkukaupunkimainen kunta, on tärkeää nostaa esiin myös kysymys siitä, mistä oikeastaan puhutaan, kun puhutaan urbaanista asumisesta yleisesti tai Järvenpään kontekstissa. Ristimäki ja kumppanit (2017, s. 58) määrittelevät urbaanin asumisen keskustamaiseksi kerrostaloasumiseksi. Myös asumistoiveiden urbanisoitumista käsittelevässä keskustelussa viitataan ennen kaikkea kantakaupunkimaiseen kerrostalovaltaiseen asuinympäristöön (Strandell, 2017).

Voidaan kuitenkin kysyä, mikä rajaa urbaanin asumisen määritelmän yhteen talotyyppiin? Urbaania elämän tunnusmerkkejä on pyritty määrittelemään lukuisilla tieteenaloilla jo pitkään (Wirth, 1938, s. 3). Sosiologi Max Weberin (1969, s. 24) varhaisen määritelmän mukaan kaupungista (*city*) voidaan puhua sillä ehdolla, että paikalliset asukkaat voivat täyttää merkittävän osan päivittäisistä palvelutarpeistaan oman lähiympäristönsä kaupallisilla palveluilla. Samoin paljon myöhemmin, suomalaisessa kontekstissa Lilius (2008, s. 21) on määritellyt urbaanin ympäristön tiiviisti rakennettuna kaupunkina, joka *”muodostuu kaduista ja kortteleista ja jossa asuminen, työ, kulutus ja vapaa-aika ovat läsnä samanaikaisesti”*. Myös Ratvio (2012, s. 63) on määritellyt urbaanin ympäristön yhdyskuntarakenteeltaan tiiviinä ja toiminnoiltaan sekoittuneena ympäristönä.

Urbaania elämäntyyliä on määritelty jo varhain jopa laajemminkin: sosiologi Louis Wirth (1938, s. 7) toteaa, että kehittyvän teknologian ja nopeiden liikenneyhteyksien myötä urbaanin elämän piirteitä voidaan tunnistaa kaikkialla, minne kaupungin vaikutus yltää. Jos näin luonnehdittiin jo 80 vuotta sitten, on perusteltua tarkastella kriittisesti sitä, mistä oikeastaan puhutaan, kun puhutaan urbaanista. Wirthin (1938) kuvauksessa yksin asukasmäärä tai kaupungin tiiviys ei määritä urbaaniutta, vaan näiden tekijöiden suhteellinen merkitys yhdessä heterogeenisten sosiaalisten rakenteiden kanssa määrittävät kaupunkielämää. Helsingin viimeisimmän yleiskaavaprosessin selvityksineistoissa (Ahokas ym., 2013) nostetaan esiin, että esimerkiksi vanhassa Porvoossa ja Raumalla, huolimatta kaupunkien pienestä koosta, yhdistyy urbaanille ympäristölle ominainen tiivis ja sekoittunut rakenne.

Tässä tutkimuksessa ja Järvenpään kontekstissa urbaanin asumisen trendiä katsotaan ensisijaisesti viime vuosina rakentuneiden kerrostalovaltaisten alueiden kautta, sillä rakentamisen painopisteen muuttuessa tällaiset alueet tulevat entistä merkittävämmiin määrittämään kaupungin luonnetta. On kuitenkin tärkeää huomioida, kuten myöhemmin tutkimustuloksissa asukkaiden kokemusten kautta tullaan havaitsemaan, että nämä viime vuosina rakentuneet alueet eivät kaikilta osin täytä yllä luonnehdittuja urbaanin ympäristön tunnusmerkkejä. Siitä huolimatta, Wirthin (1938) luonnehdintaan viitaten, on hyvinkin mahdollista, että urbaanin elämäntyylin piirteitä ilmenee näilläkin alueilla. Mukaan tutkimukseen onkin valittu uusien kerrostalokohteiden ohella myös asemanläheisiä pientaloalueita, jotta uusien alueiden vetovoimatekijöistä ja alueen asukkaiden asumistoiveista ei muodostuisi liian kapeaksi rajattua kuvaa.

4.3. Kohdealueiden valinta ja kuvaus

Tutkielman empiirinen osuus perustuu kyselytutkimukseen, joka kohdennettiin valikoiduille uusille asuinalueille Järvenpäässä. Kohdealueet valittiin yhteistyössä tutkimuksen tilaajan, Järvenpään kaupungin kanssa. Kohteiksi valikoituivat Pajalassa ja Lepolassa sijaitsevat uudet asuinalueet sekä Järvenpään keskustassa sijaitseva asuinkortteli Tupalankulma.

Kohteita yhdistää paitsi uutuus, myös asemanläheinen sijainti. Pajalaan rakentunut uusi, Westermarckin puistoa ympäröivä asuinalue sekä vuoden 2017 marraskuussa valmistunut Tupalankulma sijaitsevat Järvenpään päärautatieaseman lähellä. Pajalan kohde koostuu yksittäistä suojeltua asuinrakennusta lukuun ottamatta kokonaisuudessaan kerrostaloista, joista korkein on 12-kerroksinen. Tupalankulma koostuu 18-kerroksisesta tornitalosta sekä 6-kerroksisesta lamellitalosta.

Lepolaan rakentuneet asuinalueet sijaitsevat etelämpänä Ainolan aseman läheisyydessä. Alueista radanvarressa sijaitseva Lepola I pitää sisällään sekä kerrostaloja että erilaisia pientaloja. Lepola II:n ja III:n alueet edustavat perinteisempiä pientaloalueita. Tutkimuskohteet on esitetty kartalla kuvassa 5. Kuvat 2-4 havainnollistavat alueiden asuinympäristön luonnetta.

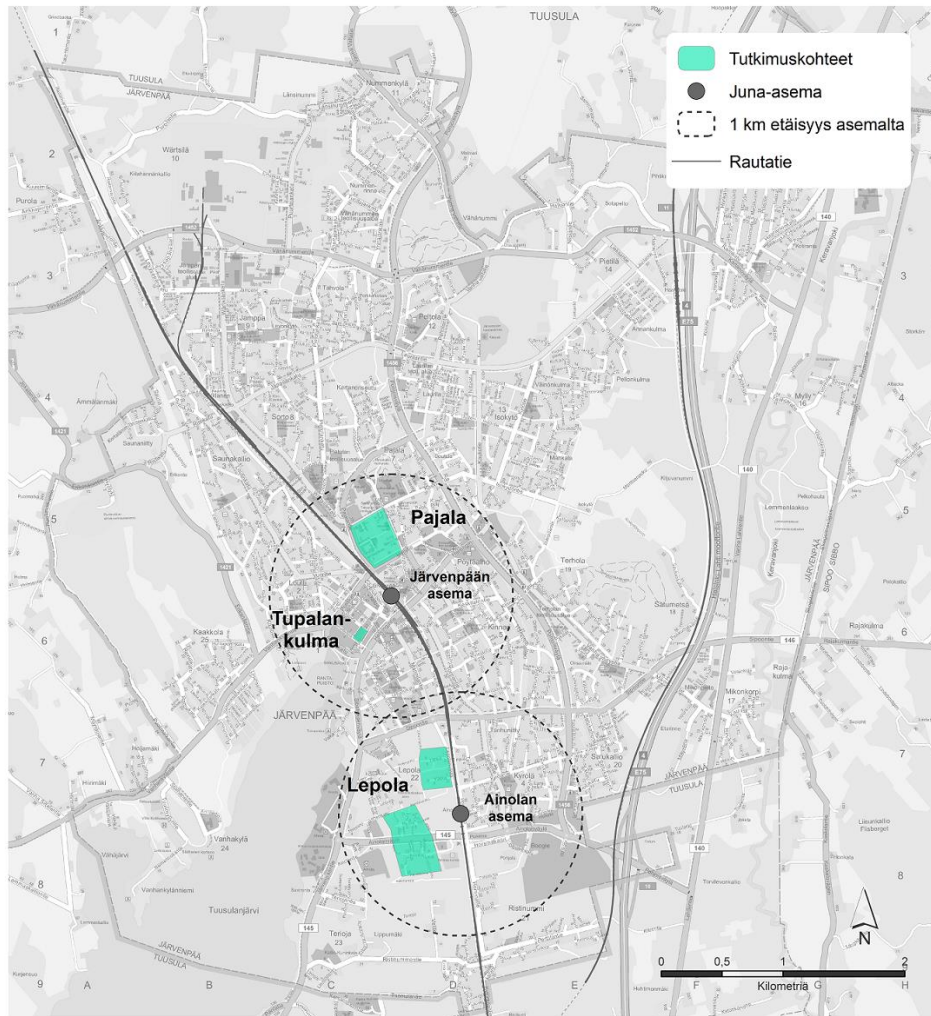
Kuva 2. Pajalan asuinalue (kuvattu marraskuussa 2017).

Kuva 3. Kerrostaloasumista Lepolassa (kuvattu elokuussa 2018).

Kuva 4. Pientaloasumista Lepolassa (kuvattu elokuussa 2018).

Kuva 5. Tutkimuskohteet kartalla.

Tutkimuskohteissa on sekä vapaarahoitteisia vuokra- ja omistusasuntoja, että valtion tukemaa kohtuuhintaista vuokra- ja asumisoikeustuotantoa. Pajalan alueella on toteutettu myös erilaisia asumisen konsepteja, kuten ikäihmisille suunnatut Asunto Oy Eloisa Järvenpää ja Järvenpään Mestariasuntojen vapaarahoitteinen kohde, jossa varattiin 55% asunnoista yli 55-vuotiaille. Lepolassa ei ole vastaavia määritellylle asukasryhmälle kohdennettuja asumisen konsepteja.

Aineistonkeruun jälkeen tarkasteltavat alueet luokiteltiin uudelleen niin, että alueellisessa jaossa oli mahdollista ottaa huomioon yhtäaikaaisesti sekä jako talotyypeittäin kerros- ja pientaloihin, että sijainti jommankumman aseman läheisyydessä. Tuloksissa esitettävät alueiden väliset tarkastelut on siten jäsennetty seuraaviin luokkiin: A. Keskusta ja Pajala, B. Lepolan kerrostalot ja C. Lepolan pientalot.

Keskusta ja Pajala tai lyhyemmin keskusta, kuten tuloksissa alueeseen myös viitataan, pitää sisällään kaikki Tupalankulmasta ja Pajalan tutkimusalueelta saadut vastaukset. Tupalankulma ja Pajalan kohteet päätettiin yhdistää, sillä molemmat sijaitsevat kävelyetäisyydellä

päärautatieasemasta ja ovat kerrostalokohteita. Lisäksi Pajalan alueella on vastaavia tornitaloasuntoja kuin Tupalankulmassa, joten Tupalankulman rakennuksen luonne ei synnyttänyt kategorista eroa vastauksiin kohteiden välillä. Lepolan kerrostalot kattaa kaikki Lepolasta saadut vastaukset, joissa vastaaja on ilmoittanut asuvansa kerrostalossa. Lepolan pientalot pitää sisällään loput Lepolan vastaukset eli sekä Lepola I:n alueen pientalot, että kaikki Lepola II:n ja III:n alueilta saadut vastaukset. Talotyyppittäinen luokittelu perustuu vastaajan antamaan tietoon. Siten on hyvä huomioida mahdollisuus, että esimerkiksi luhtitalossa asuva on mieltänyt rakennuksen pientaloksi, vaikka tilastoissa asunto luokiteltaisiin kerrostaloasunnoksi.

Lisäksi on tärkeää huomioida alueiden väliset erot aineiston koossa. Pajala on huomattavasti tiiviimmin rakennettu alue kuin Lepola, joten myös Keskustan ja Pajalan alueelta saatu aineisto on selvästi suurempi kuin Lepolan kohteissa. Lepolassa myös nähtiin tärkeäksi erottaa kerros- ja pientaloasukkaiden vastaukset omiksi luokikseen, jotta talotyyppin vaikutus asumisen valintaan voitiin huomioida analyyseissa. Uudelleenluokituksen mukaisten tutkimuskohteiden aineistokoko on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Asukaskyselyn vastaajamäärät tutkimuskohteittain luokiteltuna.

Kohde	Vastaajia (n)	Osuus kaikista vastaajista
A. Keskusta ja Pajala	279	70 %
B. Lepolan kerrostalot	52	13 %
C. Lepolan pientalot	69	17 %
Yhteensä	400	100 %

5. Aineisto ja menetelmät

5.1. Asumispolkujen tutkimusmenetelmät ja luokittelu

5.1.1. Asumispolkujen tutkiminen

Maantieteessä asumisen ja muuttoliikkeiden tutkimus keskittyy perinteisesti pääosin tilastollisiin analyyseihin ja yleistettävyyteen (Hasu, 2017, s. 166–167). Myös laajemmin asumisen kentällä tutkimus nojaa usein positivistiseen tutkimusperinteeseen, mikä Claphamin (2005, s. 239) mukaan perustuu merkittävältä osin tämän tyyppisen tutkimuksen priorisointiin päättäjien parissa. Asumispolkujen viitekehys pyrkii laajentamaan tätä kenttää, ja painottaa holistisen tutkimusotteen tärkeyttä, jotta asumisen ilmiötä voidaan tulkita kokonaisvaltaisesti. Yhden tutkimuksen ei silti tarvitse käsittää kaikkia asumispolkuihin liittyviä аспектеja, mutta keskeistä on pystyä asettamaan ilmiön palat osaksi laajempaa viitekehystä (Clapham, 2005, s. 240).

Viime aikoina asumispolkujen käsitettä on alettu soveltaa myös maantieteen parissa (esim. Clapham ym., 2014; Eskelä, 2015; Hochstenbach & Boterman, 2015). Moni tutkimus perustuu asumispolkututkimukselle tyypillisesti haastatteluaineistoon, mutta esimerkiksi Clapham ja kumppanit (2014) yhdistivät haastatteluja ja laajaan kyselyaineistoon tutkiessaan nuorten asumispolkuja Iso-Britanniassa. Clapham (2005, s. 241) toteaa, että vaikka kyselytutkimusta ei perinteisesti ole pidetty parhaana menetelmänä subjektiivisten merkitysten tutkimiselle, voidaan myös kysely rakentaa niin, että se jättää vastaajalle tilaa tarkentaa vastausten merkitystä ja kokonaiskuva. Kyselymenetelmä voikin Claphamin mukaan olla hyvä keino luoda sellaisia yleistyksiä subjektiivisista näkemyksistä, joihin haastattelututkimuksen keinoin ei pääsisi käsiksi.

Tässä tutkimuksessa sovelletaan kyseistä lähestymistapaa ja testataan kyselytutkimuksen mahdollisuuksia tuoda asukkaiden luomia merkityksenantoja osaksi yleisemmällä rakenteiden tasolla liikkuvaa asumisen ja muuttoliikkeen tutkimusta.

5.1.2. Asumispolkujen luokittelu ja asumisstrategiat

Asumispolkujen analyysin yksikön muodostaa asuntokunta. Käsité kuitenkin huomioi niin yksilön, perheen kuin kotitalouden, ja yksi näkökulman vahvuus onkin asumisen yksilöllisyyden ja moninaisuuden huomioiminen. Vaikka asumispolkujen viitekehys korostaa asumisen valintojen yksilöllisyyttä, on asumispolkujen käsitteen kautta mahdollista luoda myös kategorisointeja, joilla voidaan tunnistaa laajemman joukon jakamia yhteneviä asumispolkuja (Clapham, 2005). Clapham (2005) korostaa, että vaikka asumisvalintojen yksilöllisyyden tunnistaminen on huomattavan tärkeää, tarvitaan myös ylemmän tason tulkintoja asumiskäyttäytymisen trendeistä. Yleistävien ja ryhmittelevien tarkastelujen kautta voidaan asumispolkujen viitekehystä mahdollisesti hyödyntää asukkaiden valintakäyttäytymisen ja asukasnäkökulman tuomiseksi nykyistä paremmin osaksi kaupunkisuunnittelua ja asuntopolitiikkaa.

Clapham (2005) lähestyy asumispolkujen yleistettävyyttä *asumisen moottoriteiden* käsitteen kautta. Moottoriteillä hän viittaa tyypillisimpiin asumispolkuihin, joita useat asuntokunnat jakavat. Moottoritiet ovat Claphamin mukaan hyödyllinen keino tarkastella asumisen trendejä alueellisesti. Myös Hasu (2017) johtaa väitöskirjassaan ylemmän tason päätelmiä kotitalouksien käyttäytymismalleista jäsentämällä asumisen valintoja *asumisstrategioiden* kautta. Kun Claphamin (2005) moottoritiet auttavat tunnistamaan asumispolkujen valtavirtoja ja virtoja ohjaavia trendejä, asumisstrategiat tarkastelevat erityisesti asumisen valintojen tilannesidonnaisuutta ja valintoja rajoittavia tekijöitä. Hasu (2017, s. 151–158) luokittelee

asumisstrategiat optimoinnin, sopeutumisen ja tyytymisen strategioihin. Optimoinnin strategiaksi Hasu kuvaa tilannetta, jossa kotitaloudella on mahdollisuus ja varaa valita asumistoiveitaan parhaiten vastaava asumisen ratkaisu. Jos taas asumisen valinta joudutaan tekemään rakenteellisten reunaehtojen tai pakon sanelemana, eikä valinnan mahdollisuuksia juuri ole, johtaa tilanne tyytymiseen. Vaikka äärimmillään tyytyminen voi johtaa jopa asunnottomuuteen, on Hasu tutkimuksessaan havainnut tyytymisen strategioita myös esimerkiksi tilanteessa, jossa omistusasuja ei saa asuntoaan myydyksi tai asumisvalinta joudutaan tekemään kiireessä. Usein asumisratkaisut perustuvat kuitenkin erilaisiin sopeutumisen strategioihin, joissa asukas pyrkii aktiivisesti yhteen sovittamaan asumistoiveitaan ja valinnan mahdollisuuksia rajaavia fyysisiä ja sosiaalisia rakenteita. Hasu myös syventää yksilön ja kotitalouden käsitteiden erittelyä todeten, että vaikka asumisstrategia on aina kotitaloudelle yhteinen, voivat yksilöiden reaktiot valittuun asumisstrategiaan ja valinnan tuomiin olosuhteisiin poiketa kotitalouden sisällä.

Asumispolkujen luokittelun lähtökohdaksi voi ottaa niin teorian kuin empirian. Teorian perusteella voi rakentaa asumispolkujen ideaaleja, joihin empiirisen tutkimuksen tuloksia voidaan peilata tai aiempien tutkimustulosten pohjalta voidaan muodostaa hypoteesi asumisen moottoriteistä. Toisaalta asumisen valinnoissa havaittavia toistuvuuksia ja jaettuja asumispolkuja voi luokitella aineistolähtöisesti. Tässä tutkimuksessa ensisijainen tavoite on muodostaa yhtymäkohtia yksilöllisten päätöksentekoprosessien ja laajempien asumisen ja muuttoliikkeen trendien välille. Tutkimuksessa ei siten pyritä rajaamaan asumisvalintoja tiettyyn luokitteluun, vaan aineistossa toistuvia asumisvalintoja peilataan laajemmin suomalaisessa kontekstissa havaittuihin asumisen trendeihin ja tarkastellaan rakenteellisten reunaehtojen ja elämäntyylien roolia asumisvalinnoissa Hasun (2017) asumisstrategioiden jäsenyykseen tukeutuen.

5.2. Aineistonkeruu kyselylomakkeella

Aineistonkeruu toteutettiin kaikkiin kohdealueiden kotitalouksiin kohdennetulla postikyselyllä. Tarvittavat osoitetiedot koottiin valitsemalla kohdealueiden perusjoukko kaupungin väestötiedot sisältävästä paikkatietoaineistosta. Kysely lähetettiin kohdealueiden kunkin kotitalouden satunnaisesti valikoidulle täysi-ikäiselle henkilölle. Kukin otokseen valikoitunut vastaaja sai postitse kirjeen, joka piti sisällään saatekirjeen, kyselylomakkeen ja valmiiksi maksetun vastauskuoren. Kyselyyn oli mahdollista vastata joko paperilomakkeella tai sähköisesti verkkolomakkeella. Verkkolomake laadittiin Webropol-alustalla. Verkkolomakkeelle pääsy edellytti saatekirjeessä annettua salasanaa. Kyselyn vastaanottajia

motivoitiin paitsi perustelemalla tutkimuksen tärkeyttä saatekirjeessä, myös mahdollisuudella osallistua arvontaan. Kaikilla vastaajilla oli mahdollisuus osallistua kahden Puistoblues 2018 - konserttilipun arvontaan.

Koska tutkimuksen perusjoukon muodostavat kotitaloudet pitivät sisällään paitsi kerrostalo- ja pientaloasukkaita, myös omakotitaloa rakennuttavia kotitalouksia, laadittiin kyselystä kaksi eri versiota. Siten pääosa vastaanottajista sai kyselyn, jossa oletetaan muuton tapahtuneen valmiiseen asuntoon, kun taas omakotitaloa rakentavat kotitaloudet saivat kyselyn, jossa huomioitiin heidän tilanteensa erityislaatuisuus. Pientalorakentajat haluttiin ottaa mukaan kyselyyn, jotta aineistoon saataisiin sisällytettyä myös perinteisempää kehyskuntien asumista edustavaa asumista, joskin asemanläheisillä uusilla asuinalueilla.

Pääosalle vastaajista kohdennettu versio kyselystä koostui yhteensä 39 kysymyksestä alakohtineen ja pientalorakentajien versio 36 kysymyksestä. Kyselyn kaksi versiota olivat rakenteeltaan yhtenevät, mutta pientalorakentajien kyselystä jätettiin pois kysymykset, jotka eivät olleet heidän kohdallaan relevantteja sekä muokattiin muutamien kysymysten ohjeistuksia sekä alakohtia vastaamisen selkeyttämiseksi ja keskeisten tietojen keräämiseksi.

Lomakkeiden kysymykset käsittelivät nykyistä asumista, viimeisintä muuttoa ja nykyisen asuinpaikan valintaa sekä tulevaisuuden suunnitelmia asumiseen liittyen. Kysymykset oli jaoteltu viiteen osioon seuraavasti:

1. Kotitalouden taustatiedot
2. Kysymyksiä nykyiseen ja edelliseen asumiseen liittyen
3. Viimeisimpään muuttoon liittyviä kysymyksiä
4. Asumisoloihin ja elämäntyyliin liittyviä kysymyksiä
5. Kysymyksiä tulevaisuudensuunnitelmiin liittyen

Kysymysten laadinnassa nojattiin aiempaan vastaavin menetelmin toteutettuun asumisen tutkimukseen tulosten vertailtavuuden tukemiseksi (Kortteinen & Vaattovaara, 2011; Vasanen, 2009, 2010; Vilka ym., 2016), joskin ajalliset ja alueelliset erityispiirteet ja käsillä olevan tutkimuksen fokus vaikuttivat kysymysten sisältöön merkittävästi. Koska muuttopäätökseen johtanut päätöksentekoprosessi on tämän tutkimuksen keskiössä, painotettiin kyselylomakkeessa muuttoon liittyvää valintaprosessia selvittäviä osioita. Näitä tekijöitä kysyttiin huomattavan laajasti, kun taas esimerkiksi arkiliikkumista ja muita nykyistä asumista käsitteleviä kysymyksiä jouduttiin karsimaan.

Elämäntyyliä käsittelevän kysymyspatteriston kohdalla hyödynnettiin aiemman elämäntyyliä käsitelleen asumistutkimuksen havaintoja asumiseen soveltuvista elämäntyyliin muuttajista (esim. Jansen, 2012, 2014; Stjernberg, 2010). Elämäntyyli operationalisoitiin ensisijaisesti arvojen kautta, minkä lisäksi kysyttiin yksittäisiä elämäntyyliin liittyviä tekijöitä, kuten työssäkäyntikuntaa, autonomistusta ja vapaa-ajan asumista. Arvoja käsittelevät tekijät määriteltiin aiempaan elämäntyyliä ja arvoja asumisessa käsitelleeseen tutkimukseen perustuen. Esimerkiksi Jansen (2011, 2012, 2014), tutkiessaan elämäntyylien merkitystä asumisen valinnoissa, on operationalisoinut elämäntyyliä arvojen kautta muokkaamalla sosiaalipsykologi Shalom Schwartzin arvokartan muuttajia asumisen kenttään soveltuviksi. Tämän ohella muuttajien valikoinnissa huomioitiin suomalaisessa kontekstissa keskeisiksi arvoiksi tunnistetut uraan ja työhön liittyvät tekijät (Helkama, 2015). Erilaisia arvoja kuvaavia tekijöitä oli yhteensä 28.

Lomakkeen kysymykset määriteltiin yhteistyössä Järvenpään kaupungin asumisen ja yhdyskuntasuunnittelun asiantuntijoiden kanssa. Kyselyyn sisällytettiin tutkimuksen kannalta keskeisimpien kysymysten lisäksi joitakin kysymyksiä, joille kaupungilla oli tarvetta tämän tutkimuksen ulkopuolella, mutta jotka kustannussyistä oli järkevää sisällyttää samaan kyselyyn. Siten kaikkia kyselylomakkeen kysymyksiä ei ole käsitelty tässä tutkimusraportissa, vaan tarvittavien yksittäisten kysymysten osalta anonyymit vastaukset on välitetty suunnittelussa muuten hyödynnettäväksi. Kyselylomakkeet ja saatekirjeet on esitetty kokonaisuudessaan liitteissä 1-4.

Yhteensä kysely lähetettiin 1548 asukkaalle. Vastauksia saatiin kaiken kaikkiaan 400 kappaletta ja kokonaisvastausprosentiksi määrittyi siten 26 %. Pääosa aineistonkeruusta tapahtui maaliskuussa 2018. Kyselylomakkeet postitettiin ja sähköinen kysely avattiin 16.3.2018. Vastausaikaa oli 29.3.2018 asti. Sähköisen lomakkeen linkki jätettiin kuitenkin vielä auki 4.4.2018 saakka ja muutama vastaus saatiin vielä vastausajan päätyttyä.

Ensimmäisellä aineistonkeruukierroksella vastauksia saatiin yhteensä 387 kappaletta, joista 102 palautui sähköisellä lomakkeella ja 285 paperisena. Tässä vaiheessa saatu aineisto tallennettiin sähköiseen muotoon IBM SPSS Statistics 24 -ohjelmistolla. Aineiston tallennuksen jälkeen suoritettiin katoanalyysi vertaamalla saatujen vastausten ikäjakaumaa kohdealueittain sekä otokseen, että perusjoukkoon. Havaittiin, että aineisto oli painottunut ikääntyneisiin, kun taas otoksen nuorin ikäryhmä, 18–24-vuotiaat, oli ikäryhmistä selvästi heikoiten edustettuna kaikille kohdealueilla. Tämä on kyselytutkimuksille tyypillistä ja oli siten odotettavissa. Aineiston

edustavuutta otokseen ja perusjoukkoon nähden haluttiin kuitenkin pyrkiä parantamaan, minkä vuoksi päätettiin lähettää muistutuskierros kohdennetusti otoksen kyseistä ikäryhmää edustavalle osalle. Erityisen tärkeää tämä oli siksi, että ikääntyneiden ohella toinen merkittävä väestöryhmä kyseisillä alueilla on nuoret aikuiset. Aiemman tutkimuksen perusteella voidaan myös todeta, että keskusta-asumisen ilmiössä juuri nämä kaksi ikäryhmää ovat keskiössä (Ristimäki ym, 2017).

Muistutuskierroksella lähetettiin muistutuskirje alkuperäisen otoksen 18–24-vuotiaille. Kirje piti sisällään linkin sähköiseen lomakkeeseen. Vastaajalla oli myös mahdollisuus täyttää aiemmin saamansa paperilomake. Kirjeiden lisäksi kyselystä muistutettiin erään nuorille suunnatun asuintalon Facebook-ryhmässä, minkä myötä kyselyn muistutus tavoitti mahdollisesti myös muita kuin 18–24-vuotiaiden ikäluokan edustajia. Muistutuskierroksella vastauksia saatiin 13 kappaletta. Muistutuskirjeet lähtivät postiin 27.4. ja vastausaika oli 13.5.2018 asti.

5.3. Aineiston tallennus ja muokkaus

Kerätty aineisto tallennettiin havaintomatriisiksi IBM SPSS Statistics 24 -ohjelmistolla. Sekä palautuneet paperilomakkeet että sähköiset vastaukset numeroitiin ensin juoksevilla tunnistenumeroilla. Tämän jälkeen Webropol-vastaukset sekä paperilomakkeet tallennettiin samaan sähköiseen havaintomatriisiin. Tallennus tehtiin ensin erikseen kyselyn kahdelle versiolle, minkä jälkeen pientalorakentajille räätälöidyn kyselyn vastaukset yhdistettiin päähavaintomatriisiin soveltuvilta osin.

Aineiston tallennuksen jälkeen muuttujia uudelleen koodattiin tilastollisten analyysien tarpeisiin soveltuviksi sekä luotiin uusia luokitteluja muun muassa iän, asuinalueen, talotyyppin ja edellisen asuinpaikan mukaan. Uusista luokitteluista tulosten raportoinnissa hyödynnetään ensisijaisesti tutkimuskohteiden uudelleenluokittelua kolmeen ryhmään asuinalueen ja talotyyppin mukaan (A. Keskusta ja Pajala, B. Lepolan kerrostalot ja C. Lepolan pientalot) sekä ikäluokittaisia tarkasteluja.

5.4. Analyysimenetelmät

Asukaskyselyn tuloksia analysoitiin pääasiassa tilastollisin menetelmin SPSS- ja MS Excel-ohjelmia hyödyntäen. Lisäksi avovastauksien kohdalla sovellettiin laadullisiin tutkimusmenetelmiin nojaavaa sisällön erittelyä sekä kvantifiointia. Sisällön erittelyllä tarkoitetaan erilaisia tapoja jäsentää ja luokitella laadullista aineistoa (Eskola & Suoranta, 2005, s. 187). Tässä tutkimuksessa avovastauksien pohjalta tunnistettiin ensin toistuvia teemoja, joista

sitten muodostettiin kysymyksen jäsentelyyn soveltuva luokitus ja tarkasteltiin eri teemojen esiintymistiheyttä vastauksissa. Avovastauksilla voitiin siten täydentää kvantitatiivista aineistoa paitsi yhdistämällä vastauksia osaksi määrällisiä kysymyspattereita (”muu, mikä - vastaukset”), myös luomalla kvantitatiivisen aineiston kanssa vertailtavia luokituksia (mm. asumistoiveet). Avovastauksista poimituilla lainauksilla pyrittiin myös nostamaan esiin asumisen päätöksentekoprosessin subjektiivisuutta, joka jää yleistykseen pyrkivässä tilastoanalyysissä helposti vähemmälle huomiolle.

Tilastollisista menetelmistä hyödynnettiin pääasiassa frekvenssianalyyseja ja ristiintaulukointeja sekä arvoja ja elämäntyyliä käsittelevän kysymyspatterin kohdalla aineistoa tiivistävää faktorianalyysia. Frekvenssianalyysissa mitataan yksittäisen muuttujan jakaumaa muuttujan vaihteluvälillä. Ristiintaulukoinnilla taas voidaan tarkastella kahden muuttujan välistä yhteyttä (Heikkilä, 2014, s. 198). Tässä tutkimuksessa ristiintaulukointia hyödynnetään pääasiassa tutkimuskohteiden välillä vallitsevien erojen selvittämiseksi. Myös iän ja muiden taustamuuttujien vaikutusta asumisen valintoihin tarkastellaan ristiintaulukoinnin avulla.

Faktorianalyysia sovelletaan tässä tutkimuksessa elämäntyyliä kuvaavien muuttujien jäsentämiseksi. Faktorianalyysi on tilastollinen monimuuttujamenetelmä, jota sovelletaan useista muuttujista koostuvan ilmiön tarkasteluun, kun halutaan tunnistaa muuttujajoukon taustalta niin kutsuttuja latenteja eli piilomuuttujia (Heikkilä, 2014, s. 276). Pyrkimyksenä on selvittää muuttujien välillä havaittavaa vaihtelua pienemmän muuttujamäärän kautta (Heikkilä, 2014, s. 231–232).

Faktorianalyysiin liittyy muutamia aineistoon kohdistuvia oletuksia ja reunaehtoja. Käytännössä faktorianalyysi sietää kuitenkin poikkeamia näistä tilastotieteen teorian asettamista taustaoletuksista, joskin keskeisten reunaehtojen täyttymisestä on hyvä varmistua (Vehkalahti, 2014, s. 94). Aineiston koolle ei ole faktorianalyysissa asetettu ehdotonta alarajaa, mutta karkeasti havaintokoon riittävyttä voidaan arvioida muuttujien ja faktorien määrän tulon kautta (Vehkalahti, 2014, s. 96). Jos siis analyysissa käytettäviä muuttujia on esimerkiksi 25, ja näistä muodostetaan 4 faktoria, voidaan havaintokoon alarajana pitää sataa (100) havaintoa. Tämän tutkimuksen aineisto täyttää siten faktorianalyysin asettamat edellytykset aineiston koolle, joskin analyysiin valittavien muuttujien yhteydessä tulee ottaa huomioon eräkadon aiheuttama havaintomäärän pieneneminen. Tämä vaikuttikin osaltaan faktorianalyysiin sisällytettyjen muuttujien valintaan. Esimerkiksi yhteyskunnallista aktiivisuutta mittaava

muuttuja jätettiin pois faktorianalyysistä, sillä kyseisen muuttujan kohdalla vastauskato oli huomattava, eikä muuttujan tärkeydestä siten olisi voinut tehdä yleistäviä päätelmiä.

Riittävän aineistokoon ohella faktorianalyysissä on oletus sekä havaintojen riippumattomuudesta, että muuttujien riippuvuudesta. Havaintojen riippumattomuudella tarkoitetaan, että eri vastaajien vastaukset eivät saisi olla toisistaan riippuvaisia ajan tai paikan suhteen. Käytännössä kyselytutkimuksessa alueelliset riippuvuussuhteet eivät kuitenkaan haittaa faktorianalyysia, vaan kuten tässä tutkimuksessa, alueellinen riippuvuussuhde on nimenomaan tarkoituksenmukainen ja osa tutkittavaa ilmiötä (Vehkalahti, 2014, s. 94–95). Muuttujien osalta taas oletetaan löytyvän riippuvuussuhteita, kun laajasta muuttujajoukosta pyritään muuttujamäärää tiivistämällä tunnistamaan ilmiön osa-alueita jäsentäviä piilomuuttujia. Vaikka faktorianalyysin taustalla on oletus normaalijakaumasta, analyysi sietää poikkeamat hyvin, eikä kyselytutkimuksissa normaalijakauma edes lähtökohtaisesti toteudukaan (Vehkalahti, 2014, s. 95).

Faktorianalyysi koostuu kolmesta vaiheesta: faktorointi, rotointi ja tulkinta. Näistä tulosten kannalta keskeisin on tulkinta, jossa tutkija määrittelee saaduille faktoreille sisällöllisen merkityksen. Faktorien tulkinta ja merkityksenanto perustuvat niihin muuttujiin, jotka latautuvat faktorilla voimakkaasti. Tutkijan tehtävänä on päätellä, mitä yhdistäviä tekijöitä samalle faktorille voimakkaasti latautuvissa muuttujissa on tunnistettavissa (Alkula, Pöntinen, & Ylöstalo, 1999, s. 273). Eksploratiivisessa faktorianalyysissä, jota tässäkin tutkimuksessa sovelletaan, ei luokitella muuttujia valmiiden faktoreiden mukaan, vaan analyysillä haetaan aineistosta ilmeneviä muuttujien ryhmittymiä. Myös eksploratiivisessa faktorianalyysissä tutkijalla on kuitenkin usein jonkinlainen ennakkokäsitys siitä, minkälaisia faktoreita muuttujista odotetaan muodostuvan.

Faktorianalyysi etenee kolmen vaiheen kautta, joskin käytännössä analyysi tavallisesti toistetaan useita kertoja eri menetelmiä ja muuttujavalikoimaa testaten. Keskeisiä lukuja ovat muuttujien kommunaliteetit, faktorilataukset ja selitysosuudet. Kommunaliteetti kuvaa sitä, kuinka suuri osa yksittäisen muuttujan vaihtelusta voidaan selittää saaduilla faktoreilla (Alkula ym., 1999, s. 276). Muuttujien kommunaliteetteja tarkastelemalla voidaan karsia analyysistä ne muuttujat, joiden vaihtelu ei riittävässä määrin selity saaduilla faktoreilla. Faktorilataukset taas kuvaavat sitä, kuinka voimakkaasti kukin muuttuja latautuu millekin faktorille. Kunkin faktorin selitysosuus kertoo, kuinka suuren osan muuttujien kokonaisvaihtelusta kyseinen faktori selittää. (Heikkilä, 2014; Vehkalahti, 2014.)

Saaduista faktoreista voidaan tulkinnan ja nimeämisen jälkeen luoda faktoripisteet. Tällöin kunkin faktorin pohjalta luodaan uusi muuttuja, jossa havainnot saavat arvon sen mukaan, kuinka voimakkaasti ne latautuvat kyseiselle faktorille. Faktoripisteissä huomioidaan kaikki muuttujat faktorilatauksella painotettuna. Faktoripisteet saavat arvoja nollan molemmin puolin niin, että kaikkien havaintojen keskiarvo on nolla. Tätä menetelmää sovellettiin tutkimuksessa, jotta elämäntyyli-faktorien painottumisen eroja voitiin vertailla asuinalueittain. (Heikkilä, 2014; Vehkalahti, 2014.)

5.5. Tutkimusprosessin luotettavuuden arviointi

Tieteellisessä tutkimuksessa tulee aina varmistua tutkimuksen luotettavuudesta. Etenkin tilastollisessa tutkimuksessa tätä arvioidaan validiteetin ja reliabiliteetin käsitteiden kautta. Validiteetti kuvaa tulosten pätevyyttä, eli sen kautta arvioidaan, mitataanko tutkimusongelman kannalta tarkoituksenmukaisia asioita (Vehkalahti, 2014, s. 41). Kyselytutkimuksissa ja yleisesti yhteiskuntatieteiden alalla validiteetin varmistamisen haasteeksi muodostuu tyypillisesti ilmiöiden ja käsitteiden abstraktius ja siten käsitteiden operationalisoinnin vaikeus. Siksi onkin ensiarvoisen tärkeää pyrkiä käsitteiden mahdollisimman yksiselitteiseen määrittelyyn sekä huolelliseen teoreettisen viitekehyksen hahmottamiseen, jotta abstrakteja käsitteitä voidaan soveltaa empiirisessä tutkimuksessa. (Alkula ym., 1999, s. 89). Reliabiliteetilla taas tarkoitetaan tutkimuksen toistettavuutta tai tarkkuutta (Vehkalahti, 2014, s. 41). Kyselytutkimuksessa reliabiliteetin kannalta keskeistä on, että otos on riittävän suuri ja perusjoukkoon nähden edustava ja että aineisto ei kärsi liiallisesta kadosta tai mittausvirheestä (Heikkilä, 2014; Vehkalahti, 2014).

Asumistutkimuksessa käsitteiden monitulkintaisuus ja moniulotteisuus ovat yleisesti tunnistettuja haasteita, joka tulee huomioida tutkimuksen validiteettia arvioitaessa (Ratvio, 2012, s. 84; Hasu, 2017, s. 99–101). Asumispreferenssien ja asumistoiveiden käsitteitä tulkitaan niin tutkijoiden, kyselyn vastaajien kuin lukijoiden taholta eri tavoin. Tässä tutkimuksessa mittauksen pätevyyttä pyrittiin varmistamaan huolellisella käsitteiden määrittelyllä sekä nojaamalla suomalaisessa asumistutkimuksessa hyväksi havaittuihin mittareihin kyselylomakkeen laadinnassa (Vasanen, 2009, 2010; Kortteinen & Vaattovaara, 2011; Vilkkama ym., 2016). Lomake laadittiin yhteistyössä Järvenpään kaupungin asumisen ja yhdyskuntasuunnittelun asiantuntijoiden kanssa ja tarkistutettiin tutkielman ohjaajilla. Lisäksi kyselyä testasi ja kommentoi useampi henkilö kyselyn viimeistelyvaiheessa. Validiteettia pyrittiin lisäämään myös antamalla vastaajalle riittävästi vastausvaihtoehtoja ja

mahdollisuuksia täsmentää vastaustaan avovastauskentissä. Joustavien vastausvaihtoehtojen avulla pyrittiin välttämään liian suoraviivaisia tulkintoja moniulotteisesta ilmiöstä.

Kyselytutkimuksen reliabiliteetti on riippuvainen lukuisista tekijöistä, kuten otoksen koosta, vastausprosentista, vastaajan huolellisuudesta vastaustilanteessa, aineiston tallennuksen ja käsittelyn tarkkuudesta ja tulosten virheettömästä tulkinnasta (Heikkilä, 2014, s. 28). Tässä tutkimuksessa otos määriteltiin kohdentamalla kysely tutkimusalueen joka kotitalouteen yhdelle, satunnaisesti valikoidulle täysi-ikäiselle henkilölle, mikä mahdollisti otoksen hyvän edustavuuden perusjoukkoon nähden.

Kyselytutkimus kärsii kuitenkin poikkeuksetta kadosta, kun osa otokseen valikoiduista vastaajista jättää kokonaan tai osittain vastaamatta kyselyyn. Kyselytutkimusten vastausprosentit ovatkin nykyisin usein alhaisia (Vehkalahti, 2014, s. 44). Mikäli kyselyaineiston kato on merkittävää, on vaarana tulosten vääristyminen. Tämän tutkimuksen vastausprosentti jäi melko alhaiseksi (26 %). Kadon aiheuttamaa mahdollista vääristymää oli kuitenkin mahdollista arvioida ja ehkäistä kahdenlaisin keinoin.

Vastausprosenttia otokseen vertaamalla voidaan kuvata aineiston yksikkökatoa eli osaa otoksesta, joka jätti kokonaan vastaamatta. Vastausprosentin määrittämää kokonaiskatoa ja siitä mahdollisesti aiheutuvaa mittausvirhettä oli tässä tutkimuksessa mahdollista arvioida katoanalyysillä, eli vertaamalla vastauksia tutkimuksen perusjoukkoon. Siten voitiin selvittää, poikkeako vastaajien taustamuuttujien jakauma koko perusjoukon jakaumasta (Heikkilä, 2014, s. 179). Ikäjakauman ja sukupuolen edustavuutta perusjoukkoon nähden on arvioitu tulosten alussa, kohdassa 6.1.1.

Etenkin pitkissä kyselyissä on myös yleistä, että osaan kysymyksistä jätetään vastaamatta esimerkiksi epähuomiossa tai vastausväsymyksestä johtuen. Tätä yksittäisten muuttujien kohdalla esiintyvää katoa kutsutaan eräkadoksi. Eräkatoa esiintyi tämän tutkimuksen vastauksissa etenkin eri tekijöiden tärkeyttä mittaavien, useita muuttujia sisältävien kysymyspattereiden kohdalla. Usean vastaajan kohdalla esiintynyt vastaustyyli oli merkitä vastaus ainoastaan vastaajalle erittäin tärkeiden tekijöiden kohdalla. Tämä aiheutti muutamiin kysymykseen eräkatoa ja pienensi siten monimuuttujamenetelmiin soveltuvan havaintojoukon kokoa. Yhden ja kahden muuttujan tarkasteluissa sekä laadullisissa analyysissä voitiin kuitenkin hyödyntää aineistoa laajemmin. Eräkato aiheuttaa kuitenkin tuloksiin sen, että eri muuttujien kohdalla aineistokoko (n) vaihtelee. Tämä on tärkeää huomioida tuloksia

tulkittaessa. Valtaosa tuloksista on kuitenkin esitetty prosenttilukuina tulosten vertailtavuuden ja tulkinnan helpottamiseksi.

Vastauskadon ohella kyselyaineiston reliabiliteettiin vaikuttaa niin vastaajan kuin tutkijan huolellisuus. Vastaaja saattaa esimerkiksi muistaa väärin jonkin aiempaa asumista käsittelevän asian tai merkitä epähuomiossa väärän vaihtoehdon (Heikkilä, 2014). Myös aineiston tallennukseen sisältyy virhemahdollisuus. Aineiston tallennuksessa pyrittiin jatkuvaan tarkkuuteen ja tallentamisen päätteeksi suoritettiin satunnaisia tarkistuksia tallennuksen laadun varmistamiseksi. Satunnaisten havaintojen tarkistusten ohella arvojen oikeellisuutta tarkistettiin tilastollisten jakaumien avulla. Mahdolliset virheelliset tallennukset korjattiin ja tarvittaessa tarkistettiin arvo uudelleen alkuperäisestä lomakevastauksesta.

Tässä tutkimuksessa sovelletaan tilastollisten analyysien ohella melko laajasti myös laadullista avointen vastausten analyysia ja tulkintaa. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta arvioidaan ennen kaikkea koko tutkimusprosessin luotettavuuden näkökulmasta (Eskola & Suoranta, 2005, s. 210). Tämä on luonnollisesti tärkeää missä tahansa tutkimuksessa. Laadullinen ote ja sen edellyttämä tutkimusprosessin kokonaisvaltainen tarkastelu tuo kuitenkin mahdollisuuden korostaa käsillä olevan ilmiön monimutkaisuutta ja tutkijan asemaa osana tutkimusprosessia.

Kuten Hasu (2017, s. 169) toteaa, asumisen ilmiöt ovat aina tilannesidonnaisia paitsi asukkaan näkökulmasta, myös tutkijan ja tutkimusasetelman osalta. Esimerkiksi tutkimuksen toteuttaja ja tilaaja voivat vaikuttaa siihen, miten vastaaja reagoi tutkimukseen (Hasu, 2017, s. 175–176). Tässä tapauksessa toteuttajana edustin sekä Helsingin yliopistoa, että Järvenpään kaupunkia, ja tilaajana toimi Järvenpään kaupunki. Lisäksi tutkimusprosessi pitää aina sisällään ratkaisuja, jotka perustuvat tutkijan päättelyketjuihin ja keinovalikoimaan tutkittavan uuden ilmiön edessä (Eskola & Suoranta, 2005, s. 20).

Myös yhteiskuntatieteille tyypillinen käsitteen määrittelyn vaikeus (Alkula ym., 1999, s. 89) korostuu asumisen ilmiöissä. Asuinympäristöön liittyvät ominaisuudet, kuten asuinalueen luonnonläheisyys, ovat kulttuurisesti värittyneitä (Hasu, 2017, s. 62), joten niin vastaajan, tutkijan kuin lukijan subjektiiviset tulkinnat vaikuttavat tutkittavasta ilmiöstä muodostuviin tuloksiin ja johtopäätöksiin. Siksi tämänkin tutkimuksen tuloksia tulkittaessa tulee olla tietoinen ilmiön tilannesidonnaisuudesta ja pitää mielessä, että yksittäisellä tutkimuksella ei voida tavoittaa koko totuutta moniulotteisesta ilmiöstä. Tässäkin tutkimuksessa tarkastellaan käsillä olevaa asumisen ilmiötä tutkimusasetelman määrittämissä rajoissa. Tulosten tulkinnassa

pyritään läpi raportin tuomaan esiin saadun tiedon rajallisuus, joka myös lukijan on hyvä pitää mielessä tuloksia tulkitessaan. Johtopäätöksissä pyritään nostamaan esiin ilmiön eri ulottuvuuksia tuloksista tehtyjen havaintojen pohjalta. Tarkoituksena on kuitenkin myös herättää uusia kysymyksiä, sekä jättää tilaa pohdinnalle asumiseen liittyvistä monimutkaisista riippuvuussuhteista.

6. Tulokset ja analyysi

Tässä kappaleessa käsitellään tutkielman empiirisen osan, kyselytutkimuksen tuloksia. Kappale jäsentyy tutkimuskysymysten mukaan seuraavasti: ensimmäisessä osiossa käsitellään tutkimuskohteiden väestörakennetta ja asukkaiden asumisjärjestelyjä, elämäntyylejä ja asumistoiveita. Näitä peilataan vallitseviin yhteiskunnallisiin ja asumiseen liittyviin trendeihin. Toisessa ja kolmannessa osiossa käsitellään asukkaiden muuttopäätökseen johtanutta päätöksentekoprosessia sekä tyytyväisyyttä asumisvalintaan ja tulevaisuuden muuttoaikeita. Tässä osiossa haetaan vastausta siihen, onko muuttopäätöksellä kyseisille alueille tavoiteltu tietynlaista elämäntyyliä tai omien asumistoiveiden täyttämistä vai onko muuttopäätös pikemminkin tehty rakenteellisten reunaehtojen, kuten rajallisen tarjonnan tai asumiskustannusten ohjaamana. Keskeistä tässä osiossa on myös kartoittaa tutkimusalueiden veto- ja pitovoimatekijöitä asukkaiden näkökulmasta. Lopuksi tarkastellaan muuttojen jäsentymistä alueellisesti ja rakenteellisesti. Osiossa tarkastellaan, miltä alueelta ja mistä talotyyppistä tutkittaville alueille on muutettu, mitä muita vaihtoehtoja harkittiin sekä minne näiltä alueilta todennäköisimmin muutettaisiin seuraavaksi.

Tuloksia tarkastellaan ensisijaisesti kolmea tutkimuskohdetta vertailemalla. Lisäksi tarkastellaan erikseen aineistosta nousseita keskeisiä toisistaan eroavia vastaajaryhmiä, kuten eri ikä- tai perhevaiheen edustajia tai eri alueilta muuttaneita vastaajia.

6.1. Keitä ovat uusien asuinalueiden asukkaat?

Tämän kappaleen tavoitteena on vastata tutkimuksen ensimmäiseen kysymykseen, eli selvittää keitä uusille asuinalueille muuttaneet ovat. Kappaleessa käsitellään vastaajien sosiodemografisia ominaisuuksia ja elämäntilannetta, arvoja ja elämäntyylejä sekä asumistoiveita. Vastaajien taustatietoja tarkastellaan pääosin aineistoa kuvailevien analyysien kautta. Arvojen ja elämäntyylien tarkasteluun sovelletaan faktorianalyysia. Asumistoiveita käsitelleet avovastaukset on kvantifioitu, ja näistä esitetään tutkimuskysymysten kannalta keskeisimmät huomiot.

6.1.1. Sosiodemografiset ja asumiseen liittyvät muuttujat

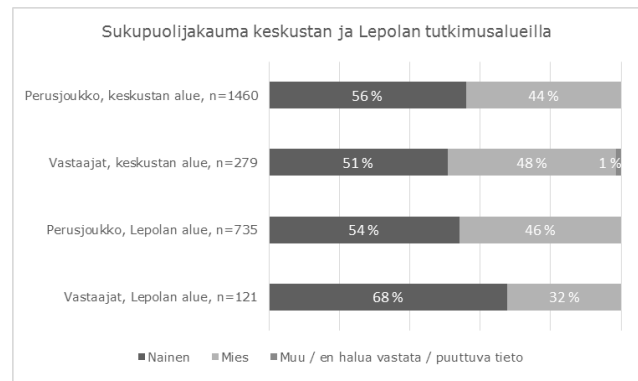
Vastaajien sosiodemografiset sekä asumiseen liittyvät taustamuuttujat on kuvattu koostettuna taulukossa 2. Tämän lisäksi keskeisistä muuttujista on kuvattu erillisiä diagrammeja jakauman havainnollistamiseksi. Seuraavassa tarkastellaan vastaajajoukkoja keskeisten taustamuuttujien kautta.

Taulukko 2. Sosiodemografiset ja asumiseen liittyvät muuttujat alueittain luokiteltuna.

						Tilastollisesti merkittävä ero alueiden välillä
		A. Keskusta ja Pajala	B. Lepolan kerrostalot	C. Lepolan pientalot	Yhteensä (%)	Yhteensä (n)
Sosiodemografiset muuttujat						
Sukupuoli	Mies	48,0%	36,5%	29,0%	43,2%	172
	Nainen	51,3%	63,5%	71,0%	56,3%	224
	Muu / En halua vastata	0,7%	0,0%	0,0%	0,5%	alle 5
Ikäjakama	18-24	9,9%	8,0%	5,8%	8,9%	35
	25-34	13,9%	18,0%	18,8%	15,3%	60
	35-44	5,1%	20,0%	24,6%	10,4%	41
	45-54	11,3%	18,0%	21,7%	14,0%	55
	55-64	21,5%	14,0%	15,9%	19,6%	77
	65-74	25,2%	18,0%	11,6%	21,9%	86
	yli 75	13,1%	4,0%	1,4%	9,9%	39
Koulutusaste	Perusaste	22,3%	23,1%	4,3%	19,2%	76
	Keskiaste	38,3%	32,7%	29,0%	35,9%	142
	Alin korkea-aste	12,8%	3,8%	21,7%	13,2%	52
	Alempi korkeakouluaste	16,4%	19,2%	20,3%	17,5%	69
	Ylempi korkeakouluaste	10,2%	21,2%	21,7%	13,7%	54
	Tutkijakoulutusaste	0,0%	0,0%	2,9%	0,5%	alle 5
Pääasiallinen toiminta	Työllinen	44,0%	59,6%	71,0%	50,8%	201
	Työtön	3,3%	5,8%	1,4%	3,3%	13
	Opiskelija	4,7%	3,8%	2,9%	4,3%	17
	Eläkeläinen	45,5%	26,9%	14,5%	37,6%	149
	Vanhempainvapaalla	0,4%	1,9%	10,1%	2,3%	9
	Muu	2,2%	1,9%	0,0%	1,8%	7
Tuloluokat	alle 1500 €	18,5%	18,8%	8,8%	16,8%	63
	1500-2999 €	30,4%	33,3%	17,6%	28,5%	107
	3000-4499 €	20,8%	14,6%	22,1%	20,2%	76
	4500-5999 €	16,2%	16,7%	10,3%	15,2%	57
	6000-7499 €	7,7%	10,4%	20,6%	10,4%	39
	7500 € tai enemmän	6,5%	6,3%	20,6%	9,0%	34
Asumiseen liittyvät muuttujat						
Kotitalouden kokoonpano	Yksinasuva	54,5%	57,7%	24,6%	49,7%	198
	Puolison kanssa	33,6%	26,9%	24,6%	31,2%	124
	Puolison ja lasten kanssa	6,1%	9,6%	37,7%	12,1%	48
	Yksin lasten kanssa	5,1%	5,8%	8,7%	5,8%	23
	Vanhemman kanssa	0,4%	0,0%	0,0%	0,3%	alle 5
	Itsenäisesti muiden aikuisten kanssa	0,4%	0,0%	4,3%	1,0%	alle 5
Asumisen hallintamuoto	Omistusasunto	35,1%	15,7%	39,1%	33,3%	133
	Asumisoikeus- tai osaomistusasunto	5,7%	29,4%	31,9%	13,3%	53
	Vuokra-asunto, yksityinen	31,9%	25,5%	20,3%	29,1%	116
	Vuokra-asunto, kunnallinen tai muu tuettu	26,9%	29,4%	8,7%	24,1%	96
	Työsuhdeasunto	0,4%	0,0%	0,0%	0,3%	alle 5
Asuinpinta-ala	alle 30 m ²	3,2%	7,7%	5,9%	4,3%	17
	30-44,5 m ²	31,7%	30,8%	5,9%	27,1%	108
	45-59,5 m ²	29,9%	17,3%	13,2%	25,4%	101
	60-74,5 m ²	28,4%	23,1%	27,9%	27,6%	110
	75 m ² tai enemmän	6,8%	21,2%	47,1%	15,6%	62
Huonelu- määrä	1 huone	24,4%	32,7%	5,8%	22,3%	89
	2 huonetta	40,1%	30,8%	21,7%	35,8%	143
	3 huonetta	30,8%	32,7%	33,3%	31,5%	126
	4 huonetta	4,7%	3,8%	39,1%	10,5%	42
Vapaa-ajan asunto lisäksi	Kyllä	24,6%	22,0%	23,5%	24,1%	93
	Ei / Tyhjä	75,4%	78,0%	76,5%	75,9%	293
Työsuhde- asunto lisäksi	Kyllä	3,30 %	4,00 %	0,00 %	2,80 %	11
	Ei / Tyhjä	96,70 %	96,00 %	100,00 %	97,20 %	377

Sukupuoli ja ikäjakauma

Kyselytutkimuksen tuloksia tarkasteltaessa on tärkeää olla tietoinen aineistossa esiintyvistä kadosta, jotta aineiston edustavuus perusjoukkoon nähden osataan huomioida yleistäviä johtopäätöksiä tehtäessä. Tässä tutkimuksessa aineiston edustavuutta oli mahdollista arvioida vertaamalla vastaajien sukupuoli- ja ikäjakaumia tutkimuskohteiden

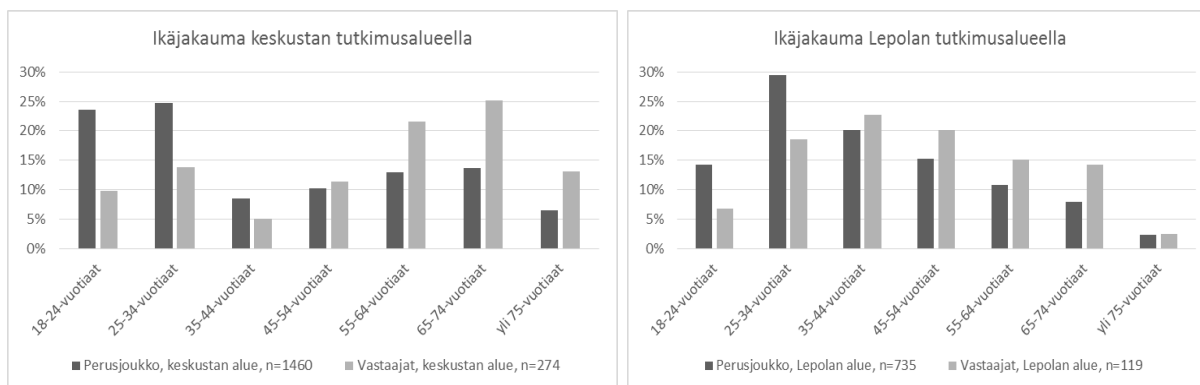
Kuva 6. Perusjoukon ja vastaajien sukupuolijakaumat alueittain.

perusjoukkoihin. Lepolan osalta vertailu perusjoukkoon pitää sisällään sekä kerros- että pientaloalueet. Sukupuolijakaumaltaan aineisto on melko edustava perusjoukkoon nähden. Keskustan alueella miehiä on vastaajissa muutaman prosenttiyksikön verran enemmän kuin perusjoukossa. Lepolan alueella ja etenkin Lepolan pientalojen kohdalla taas naisten osuus vastaajissa on jonkin verran korostunut (ks. kuva 6 ja taulukko 2). Tämä on hyvä pitää mielessä tuloksia tarkasteltaessa, sillä vaikka asumisvalinta on koko kotitaloudelle yhteinen, ovat monet asumispreferensseihin ja -toiveisiin liittyvät näkemykset henkilökohtaisia. Myös vastaajan sukupuoli ja rooli perheessä voi siten vaikuttaa vastauksiin, eikä niitä siten voi yleistää koskemaan koko kotitaloutta (ks. Hasu, 2017).

Ikäjakaumaltaan sekä keskustan että Lepolan alueilla aineisto on perusjoukkoon nähden jonkin verran painottunut ikääntyneisiin (ks. kuva 7). Nuorimmat ikäryhmät taas ovat aliedustettuina, mikä on kyselytutkimuksille tyypillistä. Keskustan ja Lepolan alueiden välillä havaittava selvä ero jakaumien muodossa on kuitenkin samansuuntainen aineistossa kuin perusjoukossa. Aineiston ikäjakaumien kohdalla tulee huomioida, että muutama vastaaja jätti vastaamatta ikänsä, mistä johtuu aineistokoon (n) hieman koko aineistoa pienempi luku. Lepolan kohdalla tulee lisäksi huomioida, että perusjoukko ei pidä sisällään niitä pientalorakentajia, jotka eivät olleet vielä muuttaneet kyseiseen kohteeseen⁴. Pientalorakentajien voidaan kuitenkin olettaa suurelta osin asettuvan keskimmäisiin ikäluokkiin, mikä tarkoittaa, että aineiston edustavuus perusjoukkoon nähden paranisi entisestään.

⁴ Perusjoukko määriteltiin paikkatietopohjaisen väestötiedon avulla. Otoksen pientalorakentajat kuitenkin tavoitettiin kiinteistörekisteritietojen kautta johtuen siitä, että monen osoite ei vielä ollut tutkimuskohteena ollut uusi asuinpaikka. Lepolan pientalorakentajien perusjoukon suuruus oli 64 ja otoksen suuruus siten 32. Vastaajia oli 9.

Aineiston voidaan siis todeta edustavan perusjoukkoa melko hyvin, joskin johtopäätöksiä tehtäessä on tärkeää pitää mielessä ikääntyneiden korostunut osuus vastaajissa.

Kuva 7. Perusjoukon ja vastaajien ikäjakaumat alueittain.

Keskustan ja Pajalan alueella suurimpia ikäryhmiä ovat nuoret 18–34-vuotiaat aikuiset sekä ikääntyneet, kun taas 35–54-vuotiaita on selvästi pienempi osuus asukkaista. Lepolassa taas suurimpia ikäryhmiä ovat 25–34- ja 35–44-vuotiaat. Lepolan kerrostalojen ja pientalojen välillä nuorten ja ikääntyneiden osuus vastaajissa on kerrostaloissa suurempi, kun taas 35–64-vuotiaita on pientaloissa prosentuaalisesti enemmän. Tämän voidaan olettaa vastaavan melko hyvin myös perusjoukkoa, sillä keskimäärin perheelliset asuvat useammin pientaloissa, kun taas nuoret ja ikääntyneet hakeutuvat useammin kerrostaloihin. Pelkästään ikäjakaumasta ei voida alueiden välisistä eroista tehdä kovinkaan pitkälle vietyjä johtopäätöksiä. Keskustan ja Pajalan alueen ikäjakaumassa näkyy kuitenkin selvästi aiemmassa tutkimuksessa havaittu trendi, jonka mukaan keskustoihin hakeutuvat ennen kaikkea nuoret aikuiset sekä ikääntyneet (Strandell, 2017).

Koulutusaste, pääasiallinen toiminta ja tuloluokat

Koulutusasteeltaan valtaosa vastaajista kaikilla kolmella alueella on korkeintaan keskiasteen suorittaneita (ks. taulukko 2). Myös vastaajien asuinkumppaneiden parissa keskiasteen koulutus on yleisin. Alueiden välillä on kuitenkin havaittavissa myös selviä eroja. Lepolan pientaloissa vain pieni osa vastaajista on ainoastaan perusasteen käyneitä, kun taas keskustan ja Pajalan sekä Lepolan kerrostalojen kohdalla vain perusasteen käyneitä on hieman yli 20 % vastaajista. Alemman ja ylemmän korkea-asteen käyneitä on Lepolan alueilla suhteellisesti enemmän kuin keskustan alueella.

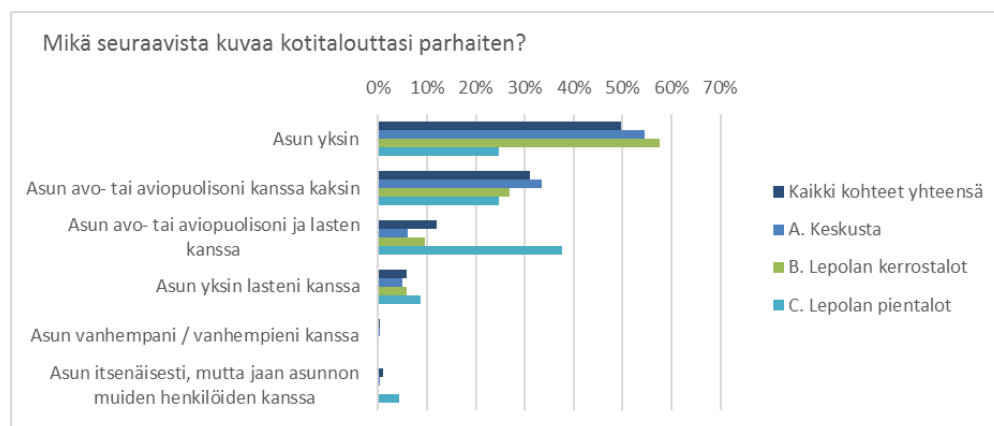
Pääasialliselta toiminnaltaan valtaosa vastaajista on työllisiä. Lepolan pientaloissa työllisiä on 71 % ja Lepolan kerrostaloissa noin 60 %. Keskustan ja Pajalan alueella työllisiä on vähemmän,

44 %. Sen sijaan eläkeläisiä on keskustan alueella noin 46 % vastaajista. Myös opiskelijoita on keskustan alueella prosentuaalisesti hieman enemmän kuin Lepolan kohteissa. Tämä vastaa hyvin alueiden välillä havaittavaa eroa ikäjakaumissa ja eron voidaan siten olettaa ilmenevän myös koko perusjoukossa. Keskustan sisällä eri ryhmiä tarkasteltaessa tulee kuitenkin pitää mielessä, että eläkeläiset ovat oletettavasti aineistossa jonkin verran yliedustettuina johtuen vastausten vinoutuneesta ikäjakaumasta.

Myös tuloluokkien osalta alueiden välillä on tilastollisesti merkitsevä ero. Keskustassa ja Lepolan kerrostaloissa pienituloisia kotitalouksia on selvästi suurempi osuus kuin Lepolan pientaloissa, joissa taas yli 40 %:lla vastaajista kotitalouden tulot ovat yli 6000 € kuussa. Tästä ei kuitenkaan voi päätellä, että henkilökohtaisessa tulotasossa olisi alueiden välillä merkittävää eroa. Tulee nimittäin huomioda, että kerrostaloissa huomattavasti suurempi osa on yksinasuvia, kun taas pientaloissa valtaosa asuu puolison kanssa, jolloin kotitalouden bruttotulot muodostuvat kahden aikuisen kuukausituloista.

Kotitalouden kokoonpano

Keskustan ja Pajalan alueella sekä Lepolan kerrostaloissa valtaosa vastaajista on yksinasuvia (ks. kuva 8). Lepolan pientalojen kohdalla taas suurin osa vastaajista asuu joko avo- tai aviopuolison ja lasten kanssa tai puolison kanssa kaksin. Yksiasuvien suuri osuus keskustanläheisissä kerrostalokohteissa vastaa yleisemminkin kaupunkien asumisvalinnoissa havaittua ilmiötä, jonka mukaan yksinasuvat hakeutuvat muunlaisia kotitalouksia useammin keskustoihin asumaan (Klinenberg, 2013; Strandell, 2017). Sen sijaan lapsiperheiden urbaanin kerrostaloasumisen trendi ei näy aineistossa vahvasti. Myös keskustan ja Pajalan alueen vastaajissa on kuitenkin lapsiperheitä, joskin heidän osuutensa alueen kaikista vastaajista on huomattavasti pienempi kuin Lepolassa.

Kuva 8. Kotitalouden kokoonpano alueittain.

Asunnon hallintamuoto ja koko

Myös asunnon hallintamuotojen jakaumassa on tilastollisesti merkitsevä ero tutkimuskohteiden välillä (ks. taulukko 2). Keskustan ja Pajalan kohteissa sekä Lepolan pientaloissa valtaosa (35-40 %) vastaajista on omistusasujia. Lepolan kerrostaloissa taas omistusasujia on 15 %. Vastaavasti asumisoikeus- tai vuokra-asujia on Lepolan kerrostaloissa valtaosa. Myös Lepolan pientaloissa merkittävä osa vastaajista asuu asumisoikeusasunnoissa. Keskustan alueella asumisoikeusasuntoja taas on suhteellisesti selvästi vähemmän, mutta yksityisiä ja kunnallisia vuokra-asuntoja on runsaasti. Lepolan pientaloissa taas kunnallisia vuokra-asuntoja on vain vähän. Työsuhdeasunnoissa asuu kaiken kaikkiaan hyvin pieni osa vastaajista.

Kaikissa kohteissa pienissä, alle 30 m² asunnoissa asuu vain pieni osa vastaajista. Keskustassa asuntojen keskikoko on 53,5 m² ja Lepolan kerrostaloissa 56,9 m². Lepolan pientaloissa taas asuntokoot ovat ymmärrettävästi suurempia, keskikooltaan 80,7 m². Keskustassa ja Lepolan kerrostaloissa huonelukumäärät jakautuvat melko tasan 1-3 huoneen välille. Lepolan pientaloissa taas suuremmat huonelukumäärät, 3 tai 4 huonetta, painottuvat. Asuinrakentamisessa viime vuosina yleistynyt pienten keskusta-asuntojen trendi (ks. Helsingin uutiset, 18.10.2013; Aamulehti, 25.12.2017) ei siis näy voimakkaasti kyseisillä alueilla. Tässä tulee huomioda kohteiden rakentamisen ajankohta: merkittävä osa kohteista on rakentunut ennen pienten asuntojen trendin voimistumista. Asuntojen keskikoot ovat kuitenkin myös Järvenpäässä pienentyneet viime vuosina.

Asumishistoria

Valtaosa vastaajista on asunut elämänsä aikana Järvenpäässä joko alle 5 vuotta tai vähintään 20 vuotta (ks. taulukko 3). Tämä tarkoittaa, että uudet asuinalueet houkuttelevat sekä uusia asukkaita, että suuren osan elämästään Järvenpäässä asuneita. Keskustan ja Pajalan alueella jopa lähes 42 % vastaajista on asunut Järvenpäässä yli 20 vuotta. Tämä selittyy todennäköisesti osaltaan ikääntyneiden merkittävällä osuudella vastaajista. Toisaalta myös itsenäistyvät nuoret ovat voineet asua valtaosan elämästään Järvenpäässä muuttaessaan omilleen. Lepolan pientalojen kohdalla taas yli 20 vuotta Järvenpäässä asuneiden osuus vastaajista on huomattavasti pienempi, noin 23 %. Tämä on ymmärrettävää, sillä valtaosa asukkaista on työikäisiä, jotka ovat todennäköisesti asuneet usealla paikkakunnalla opiskeluiden ja töiden perässä. Huomionarvoista on, että kaikilla alueilla noin 36 % vastaajista on asunut Järvenpäässä alle 5 vuotta. Tämä tarkoittaa, että uudet asuinalueet houkuttelevat merkittävässä määrin myös sellaisia asukkaita, joille Järvenpää ei ole esimerkiksi lapsuuden asuinpaikka.

Taulukko 3. Aiempi asumishistoria Järvenpäässä.

	A. Keskusta ja Pajala	B. Lepolan kerrostalot	C. Lepolan pientalot	Yhteensä
alle 5 vuotta	36,8%	35,3%	36,2%	36,5%
5-9,5 vuotta	7,9%	23,5%	20,3%	12,1%
10-14,5 vuotta	8,3%	7,8%	8,7%	8,3%
15-19,5 vuotta	5,1%	2,0%	11,6%	5,8%
20 vuotta tai pidempään	41,9%	31,4%	23,2%	37,3%

Pearson Chi-Square sig. 0,002

Aiemmassa tutkimuksessa on havaittu, että lapsuuden asuinympäristö vaikuttaa asumisen valintoihin myöhemmällä iällä (Ærø, 2006). Tämän tutkimuksen kohderyhmässä ei kuitenkaan havaittu suoria yhteyksiä lapsuuden asuinpaikan ja nykyisen asuinympäristön tai talotyyppin välillä. Sekä kerrostaloissa että pientaloissa asuvista merkittävä osa on lapsuudessa asunut pientaloalueella. Kyse voi olla toisaalta tutkimusalueen suppeudesta: vaikka tutkimuskohteena olevat asuinalueet eroavat toisistaan sijainniltaan ja luonteeltaan, ovat ne kuitenkin valtakunnallisesti tarkasteltuna hyvinkin vastaavanlaisia keskenään.

Ikäryhmittäin sen sijaan oli havaittavissa eroja lapsuuden asuinpaikassa. Alle 35-vuotiaista hieman yli 70 % on lapsuudessaan asunut rivi- tai omakotitaloalueella. 35-64-vuotiaissa noin puolella vastaajista lapsuuden asuinpaikka oli rivi- tai omakotitaloalue. 65-vuotiaasta eteenpäin yleisin lapsuuden asuinpaikka oli maaseutumainen alue. Kerrostalovaltainen alue keskustassa tai sen ulkopuolella ei ollut yleinen lapsuuden asuinpaikka missään ikäryhmässä. Tulos näyttäisikin heijastelevan yleisemmin suomalaisia asumisen trendejä, joissa näkyy vanhemman väestön kohdalla kaupungistuminen sekä nuorten kohdalla viime vuosikymmeninä yleinen lapsiperheiden pientaloasumisen trendi.

6.1.2. Elämäntavat ja -tyylit

Työssäkäynti, autonomistus ja vapaa-ajan asuminen

Työ- tai opiskelupaikkakuntaa koskevaan kysymykseen pyydettiin vastaamaan vain, jos vastaajalla on työ- tai opiskelupaikka. Kysymykseen vastanneista (yhteensä 233) valtaosa käy töissä tai opiskelee joko Järvenpäässä tai Helsingissä (ks. kuva 9). Asuinalueiden välillä on kuitenkin havaittavissa selviä eroja työssäkäyntipaikkakunnan suhteen. Pajalan ja keskustan alueella selvä enemmistö, 34 %, käy töissä kunnan sisällä. Sekä Lepolan kerros- että pientaloissa taas Helsinki on selvästi yleisin työssäkäyntipaikkakunta. Lepolan pientaloasukkaista jopa 37,5 % käy töissä Helsingissä ja kerrostaloasukkaista 27,8 %.

Kummallakin alueella toiseksi yleisin työpaikan sijainti on Järvenpää. Seuraavaksi yleisimpiä työssäkäyntipaikkakuntia kaikilla alueilla ovat Vantaa ja Tuusula.

Työssäkäynnin alueellisuus Järvenpään uusilla asuinalueilla heijastelee yleisemmin Suomessa havaittuja työssäkäynnin trendejä. Omalla asuinalueella työssäkäynti on yleisintä keskustoissa asuvien parissa ja harvinaisinta alakeskuksissa, joukkoliikennevyöhykkeillä ja harvan pientaloasutuksen alueilla. Työmatka on myös keskimäärin lyhyempi ja omalla asuinalueella käydään useammin töissä yksinasuvien, kerrostalossa asuvien ja pienituloisten parissa. (Strandell, 2017).

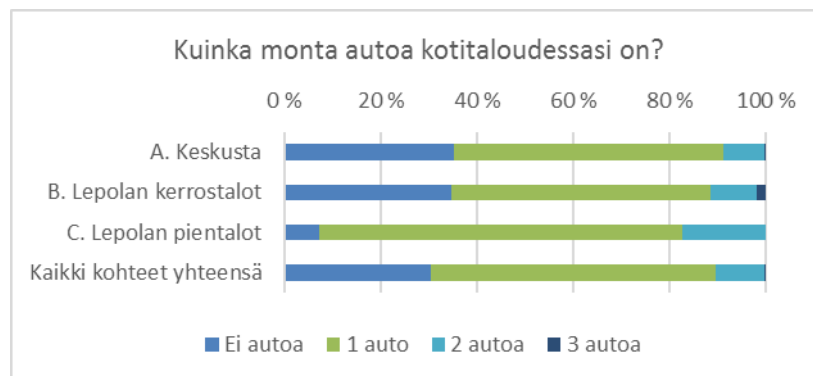
Tässä tutkimuksessa ei syvennyttä tarkemmin työmatkaan ja arkiliikkumiseen uusilla asuinalueilla. Jotakin kertoo kuitenkin autonomistusaste, jossa on havaittavissa selvä ero eri asuinalueiden välillä (ks. kuva 10). Keskustan ja Pajalan alueella sekä Lepolan kerrostaloissa noin 35 % vastaajista on autottomia. Sen sijaan Lepolan pientaloissa autottomia on vain 7 % vastaajista. Myös kahden auton omistaminen on pientaloasukkaiden parissa yleisempää kuin kerrostaloasukkailla. Voi siis olettaa, että pientaloissa asuvien parissa myös suurempi osa työ- ja vapaa-ajan matkoista taitetaan autolla kuin kerrostalossa asuvien kohdalla.

Kyselyssä selvitettiin myös asumisen monipaikkaisuutta vapaa-ajan asuntojen (esim. mökki tai lomaosake) ja kaupunkiasuntojen (esim. työsuhdeasunnot) osalta. Toinen kaupunkiasunto pääasiallisen asuinpaikan lisäksi oli vain muutamalla prosentilla kaikista vastaajista (ks. taulukko 2). Selvästi useammalla, keskimäärin 24 % taas oli käytössään vapaa-ajan asunto. Tutkimuskohteiden tai talotyyppien välillä ei vapaa-ajan asuntojen yleisyydessä ollut merkittävää eroa. Sen sijaan kokonaisuudessaan vapaa-ajan asuntojen yleisyys on melko alhainen verrattuna mökkeilyyn yleisyyteen koko maassa, sillä koko Suomessa noin 58 % väestöstä mökkeilee (Strandell, 2017). Tämä ei toki tarkoita, että yhtä monella olisi vakituisesti käytössään vapaa-ajan asuntoa, vaan kyse voi olla esimerkiksi vierailusta tuttavan mökillä. Silti Järvenpään kerrostaloalueiden kohdalla vapaa-ajan asuntojen määrän voidaan katsoa olevan melko alhainen, sillä tyypillisesti etenkin keskustoissa, kerrostaloissa ja tiiviillä alueilla asuvat mökkeilevät enemmän. Omistusasujat mökkeilevät myös vuokra-asujia useammin. Lisäksi eläkeikäiset ovat keskimäärin muita ikäluokkia ahkerampia mökkeilijöitä, ja ikääntyneitä on etenkin Palajan ja keskustan alueella huomattava osuus asukkaista. Tulosta voidaan pitää siinä mielessä huomionarvoisena, että kerrostaloasukkaiden ei tule olettaa kompensoivan pienehköä asuinpinta-alaa, tiivistä asuinympäristöä tai pihan puutetta vapaa-ajan asumisella, vaan moni viettää aikaa kaupungeissa myös esimerkiksi kesähelteillä. Tällöin muun muassa

kerrostaloasuntojen pysyminen riittävän viileänä on tärkeää huomioida ikääntyvän väestön asumista suunniteltaessa.

Kuva 9. Työssäkäyntikunta alueittain.

Kuva 10. Autonomistus alueittain.

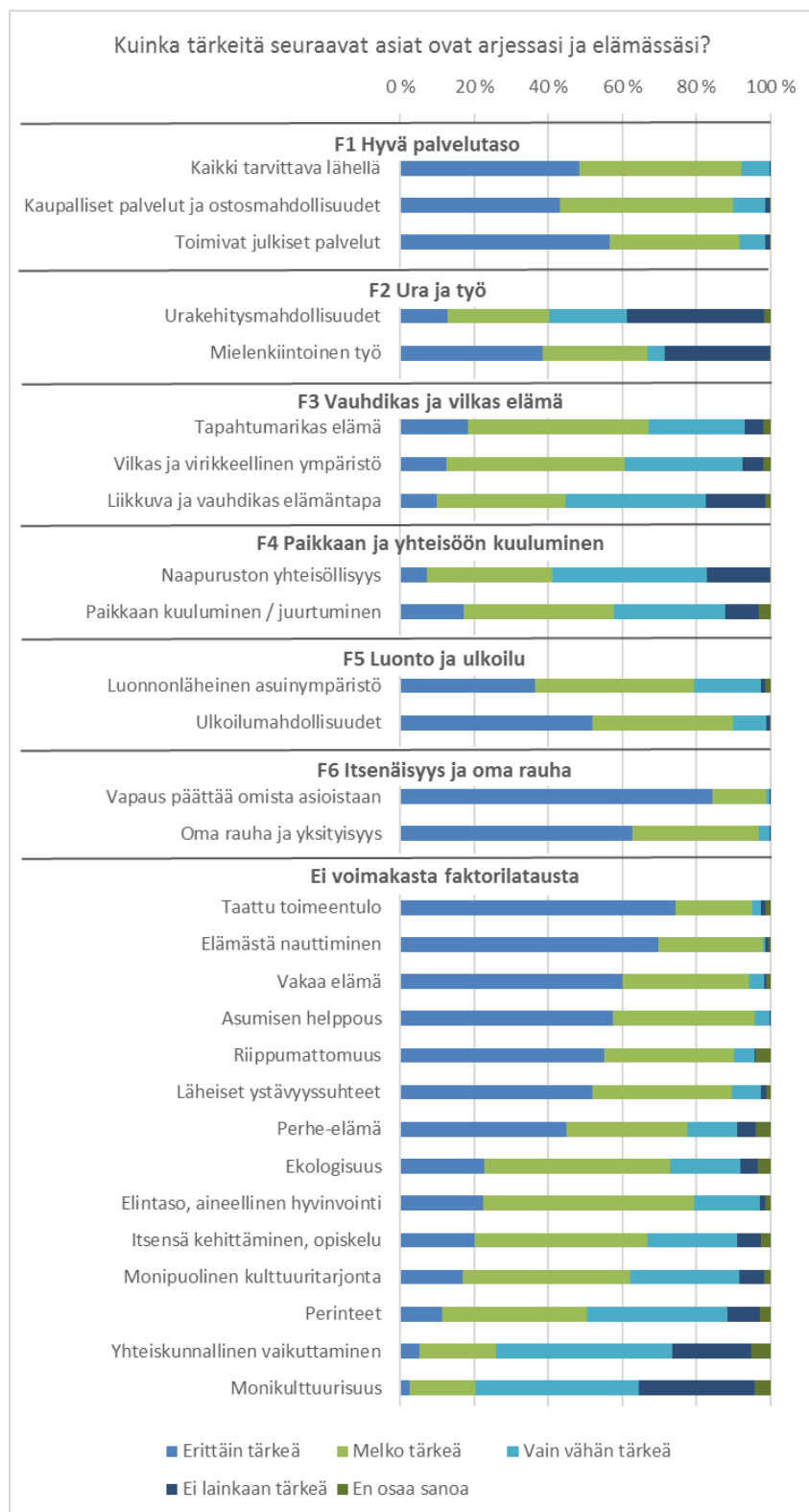
Arvot ja elämäntyyli

Kyselyssä selvitettiin uusien asuinalueiden asukkaiden elämäntyyliä asumiseen liittyvien arvojen kautta. Koska tämän tutkimuksen keskiössä on muuttoon liittyvä päätöksentekoprosessi, ei asukkaiden elämäntyyliin ollut mahdollista perehtyä syvällisesti. Arvojen ja elämäntyylitekijöiden katsottiin kuitenkin olevan keskeinen keino hahmottaa alueen väestörakennetta tilastoja syvemmällä tasolla.

Lisäksi aiempi tutkimus on antanut viitteitä siitä, että elämäntyylietekijöillä voi olla vaikutusta siihen, mihin ihmiset asettuvat asumaan (esim. Heijs ym., 2009; Jansen, 2012). Jotta asuinpaikkojen välisiin eroihin päästäisiin käsiksi, tiivistettiin aineistoa faktorianalyysillä. Analyysin avulla pyrittiin selvittämään, voidaanko asukkaiden parissa tunnistaa erilaisia elämäntyyliä, sekä vaihtelee niiden tärkeys kohdealueittain.

Kuvassa 11 on esitetty kaikki arvoja ja elämäntyyliä mitanneet tekijät luokiteltuna faktorianalyysin tulosten mukaisesti. Huomionarvoista on, että uraan ja työhön liittyviä kahta muuttujaa jouduttiin muokkaamaan faktorianalyysia varten. Kummassakin kohdassa yli 60 oli vastannut 'en osaa sanoa', ja näistä lähes jokainen oli eläkeläinen. Faktorianalyysin teknisen toteutuksen vuoksi nämä vastaukset uudelleen luokiteltiin luokkaan 'ei lainkaan tärkeä'. Muussa tapauksessa valtaosa eläkeläisten vastauksista olisi jäänyt kokonaan faktorianalyysin ulkopuolelle. Tulee siis huomioda, että kuvassa 11 näkyvä tulos ei tarkoita, että alueella asuisi paljon työikäisiä, joille uralla ja työllä ei ole merkitystä, vaan eläkeläisten suuri osuus vaikutti jakaumaan.

Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että uusien asuinalueiden asukkaat arvostavat paitsi melko yleismaailmallisia arvoja, kuten vakaata, nautittavaa ja itsenäistä elämää, myös asumisen helppoutta, sosiaalisia suhteita, hyvää palvelutasoa ja ulkoilumahdollisuuksia. Faktorianalyysi antoi kuitenkin viitteitä eroista asuinalueiden välillä.

Kuva 11. Arvot ja elämäntyyli. Muuttujat on jäsennelty saatujen faktoreiden mukaisesti niin, että vahvimmin kyseiselle faktorille latautunut muuttuja on ensimmäisenä. Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi hyvä palvelutaso -elämäntyylin kohdalla ”kaikki tarvittava lähellä” -muuttuja selitti suurimman osan faktorissa havaittavasta vastausten välisestä vaihtelusta. Alimpänä ovat ne muuttujat, jotka joko jätettiin pois faktorianalyysistä alhaisen kommunaliteetin vuoksi tai jotka eivät latautuneet voimakkaasti millekään faktorille.

Faktorianalyysi suoritettiin Maximun Likelihood -metodilla. Rotaatio, jonka avulla helpotetaan faktorien tulkintaa, suoritettiin Varimax-rotaatiolla. Alkuperäisestä 28 muuttujasta karsittiin ne, joiden kommunaliteetti jäi alle 0,3:n, eli joiden vaihtelu ei juurikaan selittynyt faktoreilla. Pois karsiutui pääosin muuttujia, jotka olivat joko valtaosalle tärkeitä, kuten ”taattu toimeentulo” tai valtaosalle merkitykseltään vähäisiä, kuten ”yhteiskunnallinen vaikuttaminen”. Mukaan valitut 20 muuttujaa latautuivat faktoreille hyvin. Kaikki muuttujat saivat yli 0,4 latauksia ja valtaosa välille 0,5-0,99. Faktorien tulkinnat muodostettiin niiden muuttujien perusteella, joiden faktorilataus kyseiselle faktorille oli vähintään 0,5.

Analyysin tuloksena saatiin yhteensä kuusi (6) faktoria, jotka selittävät muuttujien vaihtelusta 48,6 %. Faktorit ovat 1 – hyvä palvelutaso, 2 – ura ja työ, 3 – vauhdikas ja vilkas elämä, 4 – paikkaan ja yhteisöön kuuluminen, 5 – luonto ja ulkoilu sekä 6 – itsenäisyys ja oma rauha. Faktorit selitysosuuksineen on kuvattu taulukossa 4. Faktorianalyysin tarkemmat tulokset ja eri faktoreille latautuneet muuttujat arvoineen on esitetty liitteessä 5.

Taulukko 4. Elämäntyyli faktorit ja niiden selitysosuudet.

Faktori	Selitysosuus (%)
1 Hyvä palvelutaso	9,8 %
2 Ura ja työ	9,2 %
3 Vauhdikas ja vilkas elämä	8,2 %
4 Paikkaan ja yhteisöön kuuluminen	7,5 %
5 Luonto ja ulkoilu	7,3 %
6 Itsenäisyys ja oma rauha	6,6 %
	48,6 %

Faktorianalyysin tulos kertoo, että saatujen faktorien mukaisia elämäntyyliä voidaan tunnistaa aineistosta. Hyvää palvelutasoa arvostavien parissa pidetään tärkeänä, että asuinpaikassa on kaikki tarvittava lähellä sekä hyvät kaupalliset ja julkiset palvelut. Ura ja työ -elämäntyyliin lukeutuu urakehitysmahdollisuuksia ja työn mielenkiintoisuutta arvostavia. Vauhdikas ja vilkas elämä -elämäntyyliin kuuluu tapahtumarikas elämä, vilkas ja virikkeellinen ympäristö sekä liikkuva ja vauhdikas elämäntapa. Paikkaan ja yhteisöön kuuluminen -elämäntyyliä arvostetaan naapuruston yhteisöllisyyttä ja paikkaan kuulumisen tai juurtumisen tunnetta. Luonto ja ulkoilu -elämäntyyliä taas arvostetaan asuinympäristön luonnonläheisyyttä ja ulkoilumahdollisuuksia. Itsenäisyys ja oma rauha -elämäntyyliä arvostavat vapautta päättää omista asioistaan sekä omaa rauhaa ja yksityisyyttä.

Faktorianalyysin tulos ei vielä kerro elämäntyylien jakautumisesta alueittain. Jotta elämäntyylien vaihtelua voitaisiin tarkastella eri selittävien muuttujien, kuten asuinalueiden

kautta, faktoreista luotiin faktoripisteet eli laskettiin faktoreita kuvaavat havaintokohtaiset muuttujat (Vehkalahti, 2014, s. 109). Nämä uudet muuttujat saavat arvoja nollan molemmin puolin, ja havaintojen keskiarvo on nolla. Alkuperäisissä muuttujissa vaihtoehtoa ”erittäin tärkeä” kuvattiin arvolla 1 ja ”ei lainkaan tärkeä” sai arvon 4. Faktoripisteiden negatiivinen tai pieni arvo kertoo siten faktorin olevan tärkeä, kun taas positiiviset arvot kuvaavat faktorin olevan vastaajalle vähemmän tärkeä.

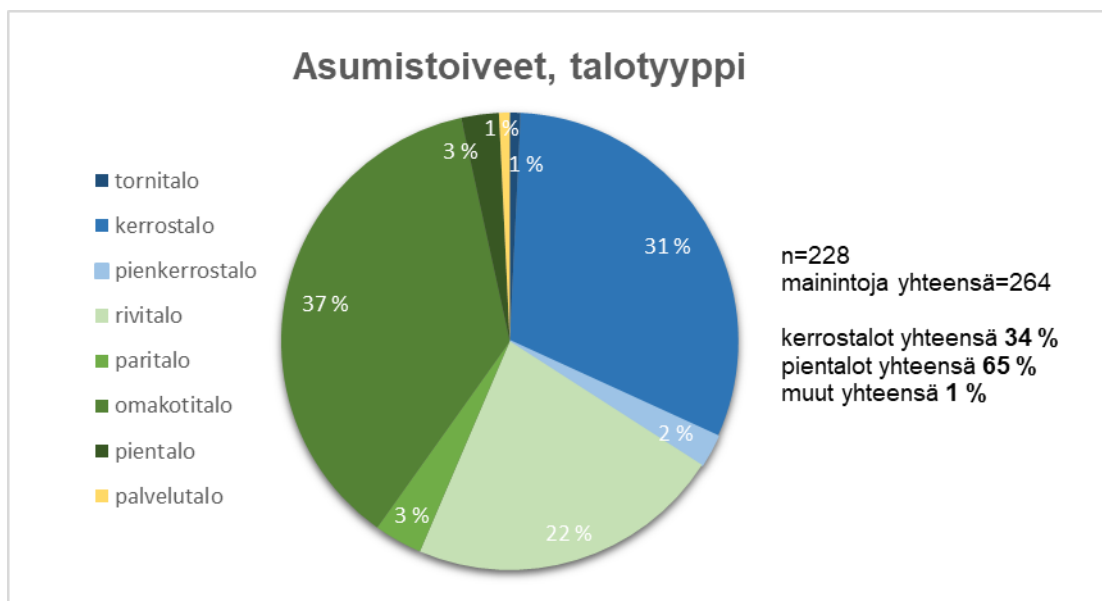
Faktoripisteitä hyödynnettiin keskiarvotarkasteluihin alueittain. Kun kuutta elämäntyyliä tarkastellaan alueittain, havaitaan, että faktoreista ainoastaan kolmen kohdalla (1 – hyvä palvelutaso, 2 – ura ja työ sekä 5 – luonto ja ulkoilu) ilmenee tilastollisesti merkitseviä eroja alueiden välillä (ks. liite 6). Keskustan ja Pajalan alueella palvelutaso-faktori on keskimäärin merkittävämpi ja luonnonläheisyys-faktori vähemmän merkittävä kuin Lepolan kerrostaloissa (0,05 merkitsevyydellä) ja Lepolan pientaloissa (0,01 merkitsevyydellä). Ura ja työ -faktorin kohdalla tilastollisesti merkitsevä ero muodostuu keskustan ja Pajalan sekä Lepolan pientalojen välille siten, että pientaloasukkaille ura ja työ on tärkeämpää kuin keskustan alueen asukkaille. Tämä kuitenkin selittyy todennäköisesti suurelta osin iän ja elämänvaiheen kautta, sillä merkittävä osa keskustan ja Pajalan asukkaista on eläkeläisiä, kun taas Lepolan pientaloissa asuu paljon työikäisiä. Iän merkittävää osuutta kyseisen faktorin alueellisen vaihtelun selittäjänä tarkistettiin faktoripisteiden keskiarvovertailulla ikäryhmittäin. Vertailu osoitti, että ura ja työ -faktorin tärkeys vähenee tilastollisesti merkitsevästi eläkeikää lähestyttäessä. Sen sijaan kaksi muuta alueittain vaihtelevaa faktoria, palvelutaso sekä luonto ja ulkoilu, eivät olleet riippuvaisia iästä.

Tulos viittaa siihen, että palvelutason ja luonnonläheisyyden arvostuksissa on eroja, ja että nämä erot mahdollisesti vaikuttavat asuinpaikan valintaan. Vastauksissa esiintynyt eräkohtainen huomioiden arvoista muodostettuihin faktoreihin perustuvia tuloksia tulee kuitenkin tulkita suuntaa antavina ja muuta aineistoa täydentävinä.

6.1.3. Asumistoiveet

Asumistoiveissa korostuu hyvin samanlaiset tekijät kuin laajemmissa valtakunnallisissa ja seudullisissa selvityksissä (ks. Huttunen, 2017; Strandell, 2017). Asumistoiveita kysyttiin lomakkeessa pyytämällä vastaajaa kuvailemaan muutamalla sanalla unelmiensa asumista esimerkiksi talotyypin, asuinalueen tai ominaisuuksien kautta. Tuloksissa nousee siten esiin ne tekijät, joita vastaajat ovat itse nähneet keskeiseksi mainita. Tyypillisesti asumistoiveita selvitetään kyselytutkimuksissa tarjoamalla valmiita vastausvaihtoehtoja esimerkiksi talotyypin tai asuinympäristön osalta. Siihen nähden, että tässä tapauksessa vastaaja sai itse

valita mainittavan arvoiset tekijät, toistui vastauksissa yllättävänkin paljon hyvin samanlaiset asiat ja jopa sanamuodot. Vastaukset voitiin siten kvantifioida ja laskea frekvenssejä erilaisille asumistoiveita kuvaaville tekijöille. Seuraavassa esitetään kvantifioidut tulokset talotyyppin, asuinympäristön, palveluiden ja liikenneyhteyksien mukaan sekä sijainniltaan taajamarakenteessa. Tuloksia tarkasteltaessa tulee huomioida, että vaikka kysyttiin unelmien asumista, korosti osa vastauksessaan, että asumistoive on nimenomaan kytköksissä elämäntilanteeseen tai esimerkiksi iän tuomiin muutoksiin asumistoiveissa.

Kuva 12. Avovastauksissa mainitut toivetalotyypit.

Talotyyppiltään asumistoiveet jakautuvat melko tasaisesti kerrostalojen, kytkettyjen pientalojen ja erillispientalojen välille (ks. kuva 12). Vastaaja saattoi nimetä useamman vaihtoehtoisen talotyyppin, minkä vuoksi eri talotyyppijä koskevien mainintojen kokonaismäärä (264) on suurempi kuin talotyyppin nimenneiden vastaajien määrä (n=228). Yhteensä kerrostalot muodostivat 34 % kaikista talotyyppitoiveista ja pientalot 65 %. Tulos heijastelee KUUMA-asuminen 2040 -projektin tuloksia, jossa 34 % järvenpäälaisistä vastaajista valitsisi seuraavaksi talotyyppikseen kerrostalon ja 57 % pientalon (Huttunen, 2017).

Kun ihannetalotyyppiä tarkastellaan asuinalueittain ja ikäryhmittäin, havaitaan kuitenkin asukasryhmien välillä selviä eroja (ks. taulukot 5 ja 6). Keskustan ja Pajalan alueella 44,6 % toivetalotyypeistä koski erilaisia kerrostaloja, kun Lepolan kerrostaloasukkaiden parissa osuus oli 32,5 % ja Lepolan pientaloasukkaiden kohdalla 5,1 %. Lepolan pientaloasukkaiden parissa selvästi toivotuin talotyyppi oli omakotitalo (55,2 %), samoin Lepolan kerrostaloasukkaiden

parissa (37,5 %). Sen sijaan Keskustan ja Pajalan alueella omakotitalotoive esiintyi vain 30 % maininnoista.

Taulukko 5. Toivetalotyypit alueittain.

	A. Keskusta ja Pajala	B. Lepolan kerrostalot	C. Lepolan pientalot	Yhteensä (%)	Yhteensä (mainintoja)
tornitalo	1,2%	0,0%	0,0%	0,8%	2
kerrostalo	42,2%	27,5%	1,7%	31,1%	82
pienkerrostalo	1,2%	5,0%	3,4%	2,3%	6
rivitalo	18,1%	25,0%	32,8%	22,3%	59
paritalo	3,6%	0,0%	5,2%	3,4%	9
pientalo	3,0%	2,5%	1,7%	2,7%	7
omakotitalo	30,1%	37,5%	55,2%	36,7%	97
palvelutalo	0,6%	2,5%	0,0%	0,8%	2
Yhteensä (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	-
Yhteensä (mainintoja)	166	40	58	-	264

Alueellisten erojen rinnalla on keskeistä tarkastella talotyyppitoiveiden jakautumista ikäryhmittäin. Nuorten, alle 24-vuotiaiden parissa omakotitalo on selvästi yleisin toivetalotyyppi. Vastaavia, konservatiiviseksikin luonnehdittuja preferenssejä on havaittu myös valtakunnallisesti (Strandell, 2017; Tuominen, 2017). Eräs nuori vastaaja luonnehtii asumistoivettaan näin:

”Omakotitalo kaupunkimaisella alueella, lähellä keskustaa, mutta kuitenkin oma piha.” (N24, Pajala)

Toisaalta valtakunnallisissa tutkimuksissa on havaittu, että kerrostalotoiveet ovat yleistyneet 30-49-vuotiailla ja lapsiperheillä. Järvenpään uusilla asuinalueilla ei ajallista muutosta ole ollut mahdollista selvittää, mutta huomionarvoista on, että vain 8,8 % 35-44-vuotiaista pitää kerrostaloa toivetalotyyppinään, kun valtakunnallisesti vastaava luku (30-39-vuotiailla) on noin 20 % (Strandell, 2017, s. 86).

45-54-vuotiaiden kohdalla toiveet jakautuvat jo selvästi tasaisemmin eri talotyyppien välille. Tähän voi vaikuttaa esimerkiksi muutos perhevaiheessa, kun lasten itsenäistymisen myötä tilan ja palveluiden tarve muuttuu. Seuraavassa ikäryhmässä kerrostalo onkin jo selvästi suosituin talotyyppi. Ikääntyneiden vastauksissa näkyy selvästi, miten ikä ja elämäntilanne vaikuttavat asumistoiveeseen, kun ”asumisuran huippu” on jo eletty. Kaksi vastaajaa kuvailevat unelma-asumistaan näin:

”Kerrostalo on mukava asumismuoto yksinäiselle eläkeläiselle.” (N85, Pajala)

”Tämän ikäisenä autottomana leskenä [paras asumismuoto on] kerrostalo palvelujen äärellä”
(N72, Pajala)

Taulukko 6. Toivetalotyypit ikäryhmittäin.

	Ikäryhmä							Yhteensä (%)	Yhteensä (mainintoja)
	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	yli 75		
tornitalo	0,0%	0,0%	0,0%	2,9%	0,0%	2,2%	0,0%	0,8%	2
kerrostalo	16,0%	9,2%	8,8%	25,7%	47,5%	63,0%	80,0%	31,5%	82
pienkerrostalo	0,0%	0,0%	0,0%	5,7%	5,0%	2,2%	6,7%	2,3%	6
rivitalo	24,0%	30,8%	23,5%	22,9%	15,0%	15,2%	13,3%	21,9%	57
paritalo	0,0%	10,8%	0,0%	2,9%	0,0%	0,0%	0,0%	3,1%	8
pientalo	0,0%	3,1%	0,0%	2,9%	10,0%	0,0%	0,0%	2,7%	7
omakotitalo	60,0%	46,2%	67,6%	37,1%	22,5%	13,0%	0,0%	36,9%	96
palvelutalo	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,3%	0,0%	0,8%	2
Yhteensä (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	-
Yhteensä (mainintoja)	25	65	34	35	40	46	15	-	260

Kaiken kaikkiaan asumistoiveissa toistuivat pientaloasuminen, sijainti lähellä keskustaa ja palveluiden äärellä, hyvät kulkuyhteydet ja julkinen liikenne sekä asuinympäristön rauhallisuus (ks. kuva 13). Palveluiden lisäksi myös luonnonläheisyyttä toivottiin paljon. Eräs vastaaja kiteyttää monessa vastauksessa toistuneen toiveen seuraavasti:

”Rivitalo rauhallisella pientaloalueella. Luonto lähellä. Palvelut lähellä ja hyvät liikenneyhteydet.” (N32, Lepola AP)

Vastaukset heijastelevat valtakunnallisia tuloksia, joissa tärkeimmiksi viihtyvyystekijöiksi nousee sijainti ja liikenneyhteydet, luonnonympäristö ja rauhallisuus (Strandell, 2017, s. 100).

Muita usein toistuneita toiveita Järvenpään uusilla asuinalueilla ovat mm. oma piha (49 mainintaa), avara näkymä (15 mainintaa), asunnon uutuus (24 mainintaa), erilaiset ratkaisut toimivalle pysäköinnille (20 mainintaa) sekä oma rauha (11 mainintaa). 26 vastaajaa eli 7 % kaikista vastaajista mainitsi Järvenpään ja jonkin Järvenpään asuinalueen osana asumisunelmaansa. Esimerkiksi Lepola sai 8 mainintaa. Helsinki tai pääkaupunkiseutu mainittiin yhteensä 7 kertaa.

Jopa 27 vastaajaa eli 7 % kaikista vastaajista kertoi nykyisen asumisensa vastaavan asumisunelmaa. Osassa vastauksista tuotiin silti esiin myös lisätoiveita tai korostettiin asumisunelman kytköstä vallitsevaan elämäntilanteeseen. Eräs vastaaja kuvasi unelma-asumistaan näin:

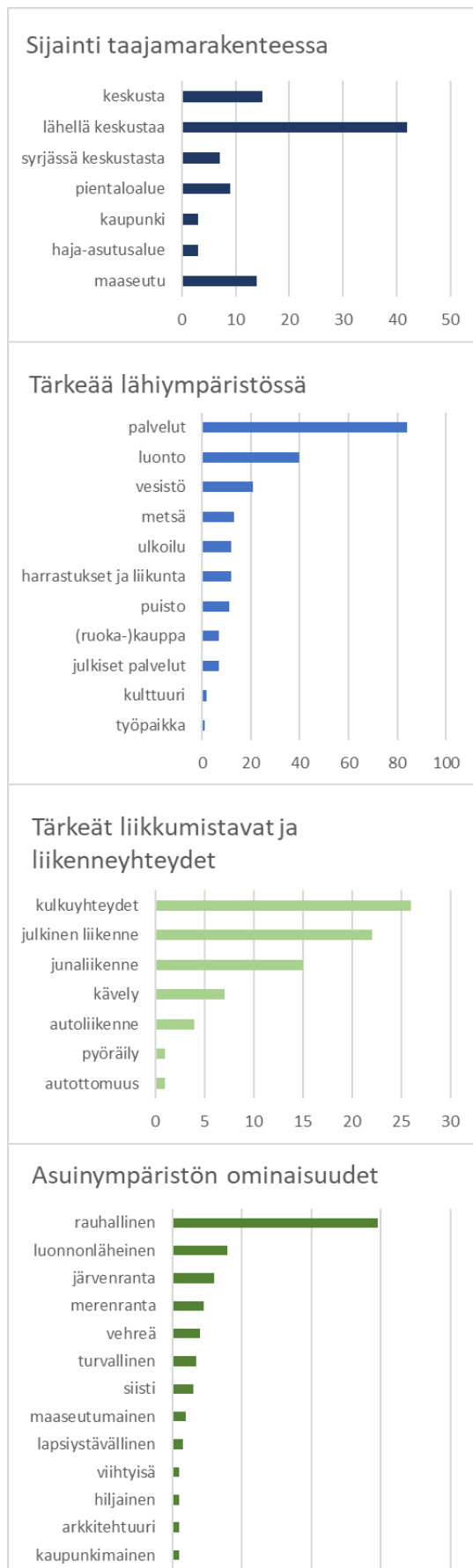
”Taidan asua sellaisessa nyt. Eli: kerrostalo, esteetön kulku, lähellä keskustaa sekä luontoa, ja palveluita. Pikkukaupungissa.” (M61, Pajala)

Näyttää siltä, että Järvenpään uusilla, kerrostalovaltaisilla alueilla asumistoiveet vastaavat suurelta osin laajemmin suomalaisessa yhteiskunnassa esiintyviä asumistoiveita. Kuten Vaattovaara (2005, s. 21) on todennut, on olemassa asumisen ”yhtenäiskulttuuri, jossa pientalovaltaisuus, luonnonläheisyys ja rauhallisuus korostuvat”. Järvenpäässä on kuitenkin havaittavissa demografisen muutoksen vaikutus asumistoiveisiin: ikääntyvä väestö arvostaa asumisessaan asumisen ja liikkumisen helppoutta sekä palveluiden ja sosiaalisten kontaktien läheisyyttä. Sen sijaan nuorten parissa juuri kyseinen asumisen yhtenäiskulttuuri näyttää olevan voimissaan, vaikka asumistoiveiden urbanisoitumisesta on ollut viitteitä etenkin kaupunkialueilla asuvien nuorten aikuisten parissa (Lilius, 2008, 2017).

Kaiken kaikkiaan näyttää sitä, että Järvenpään uusilla asuinalueilla kerrostalotoive liittyy vahvasti ikääntyvän väestön merkittävään osuuteen, kun taas nuoremmilla pientalotoive on yhä yleinen, joskin palveluita ja liikenneyhteyksiä arvostetaan korkealle. Seuraavassa kappaleessa tarkastellaan sitä, mitkä tekijät ovat todellisuudessa vaikuttaneet asumisvalintaan uusille asuinalueille muutettaessa.

6.2. Muuttoa edeltänyt päätöksentekoprosessi

Muuttoon liittyvää päätöksentekoprosessia tarkastellaan tässä tutkimuksessa pääasiassa uuden kohteen valintaan liittyvien tekijöiden kautta, sillä tarkoituksena on tarkastella syitä, jotka ovat johtaneet päätökseen muuttaa uusille asuinalueille.

Kuva 13. Avovastauksissa kuvatut asumistoiveet aineistolähtöisesti luokiteltuna.

Pääpaino on siis muuttoon liittyvän päätöksentekoprosessin toisessa vaiheessa, kun päätös muuttaa pois edellisestä asuinpaikasta on tehty. Lisäksi kappaleessa 6.3. tarkastellaan tyytyväisyyttä nykyiseen asumiseen sekä tulevaisuuden muuttoaikeita, eli vallitsevien asumisolosuhteiden vaikutusta siihen, miten asukkaan asumispolku mahdollisesti piirtyy tulevaisuudessa.

6.2.1. Syyt poismuuttoon

Yleisimmät syyt muuttoon pois edellisestä asunnosta olivat halu vaihtaa talotyyppiä sekä halu muuttaa pois edelliseltä asuinalueelta (ks. kuva 14). Erityisesti nämä tekijät korostuivat Lepolan pientaloihin muuttaneiden kohdalla. Lepolan pientaloihin muuttaneiden parissa muita yleisiä syitä olivat halu vaihtaa asumismuotoa (esimerkiksi vuokra-asunnosta omistusasuntoon) sekä edellisen asunnon liian pieni koko. Myös muuttokohteen vetovoimatekijät osoittautuivat merkittäväksi syyksi avovastauksissa, vaikka tätä ei ollut tarjottu valmiiksi vastausvaihtoehdoksi.

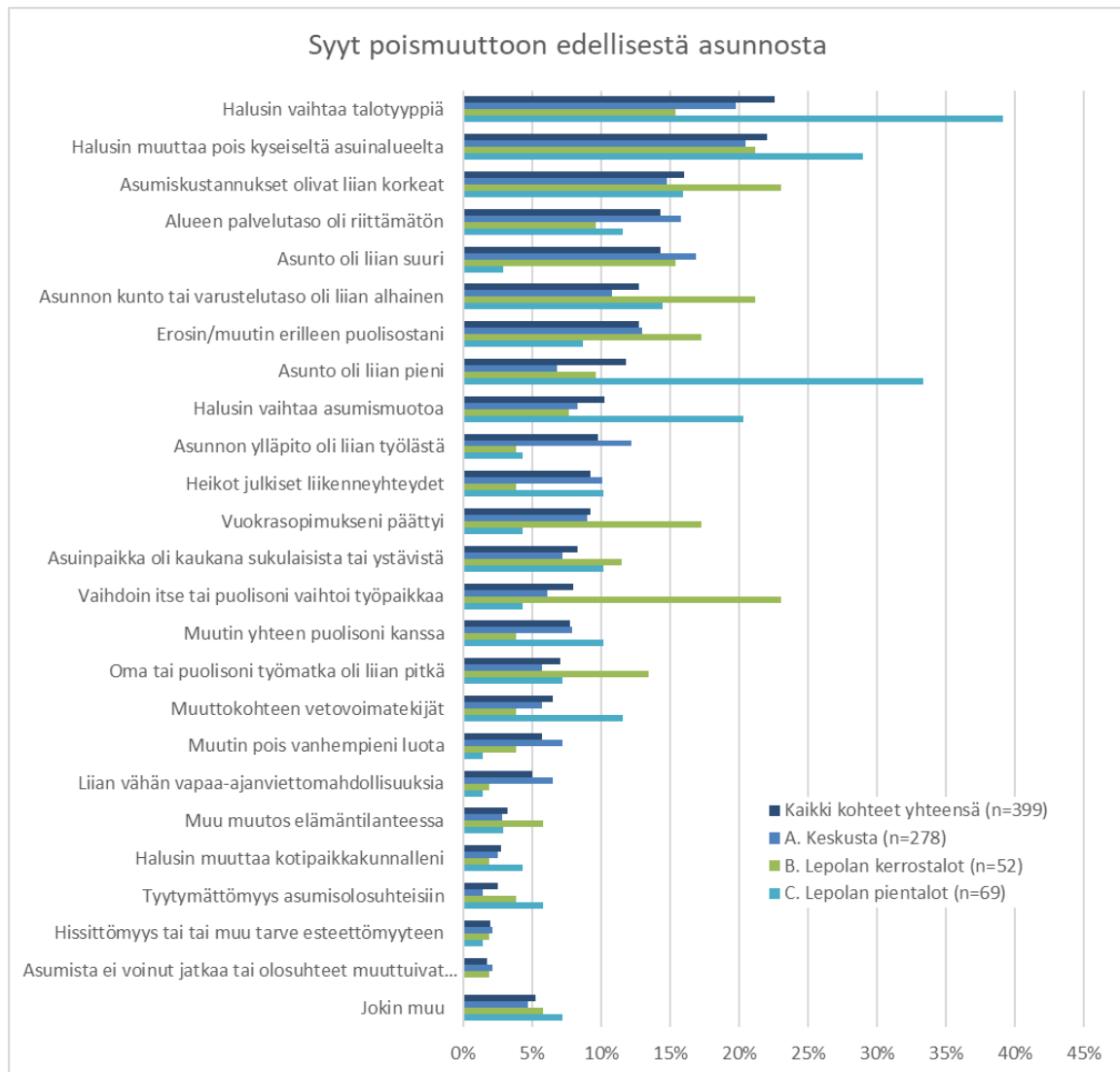
Lepolan kerrostaloissa merkittävimpiä syitä muuttaa pois edellisestä asunnosta olivat korkeat asumiskustannukset, työpaikan vaihto, halu muuttaa pois edelliseltä asuinalueelta, asunnon heikko kunto tai varustelutaso, vuokrasopimuksen päättymisen sekä ero tai muutto erilleen puolisoista.

Kuten Lepolan pientaloissa, myös keskustan ja Pajalan alueella korostuivat halu vaihtaa talotyyppiä sekä halu muuttaa pois edelliseltä asuinalueelta. Yleisiä syitä olivat myös korkeat asumiskustannukset, alhainen palvelutaso, asunnon liian suuri koko, ero tai muutto erilleen puolisoista sekä asunnon liian työläs ylläpito.

Kohdassa 23 sai vastaaja halutessaan tarkentaa poismuuttoon liittyneitä syitä. Avovastauksissa nousi esiin runsaasti tekijöitä, jotka oli jo ilmaistu kysymyksen 22 valinnoissa, mutta vastausta oli haluttu tarkentaa. Vastauksissa nousi esiin mm. tyytymättömyys asuinpaikan sijaintiin tai vallinneisiin asumisolosuhteisiin (kuten kulkuyhteydet, naapurit tai taloyhtiön kunnossapito), muutokset asumisolosuhteissa (kuten tuleva remontti), erilaiset muuttuvat elämäntilanteet ja niihin kytkeytyvät asumisen toiveet ja tarpeet (kuten ikääntyminen), sosiaaliset suhteet (halu asua lähellä tai auttaa sukulaisia tai ystäviä) sekä halu muuttaa lähemmäs keskustaa ja palveluita.

Syissä poismuuttoon edellisestä asunnosta on havaittavissa selviä eroja eri kohdealueiden välillä. Lepolan pientaloihin muuttaneiden parissa valtaosa muutoista näyttäisi käynnistyneen melko perinteisen asumisuran kehityksen mukaisesti. Suurin osa alueen kotitalouksista on

lapsiperheitä, ja merkittävimpiä poismuuttosyitä ovat olleet talotyyppin vaihto (jonka voidaan olettaa suurimmalla osalla tarkoittaneen muuttoa kerrostalosta pientaloon) sekä muutto suurempaan asuntoon. Myös se, että moni nosti muuttokohteen vetovoimatekijät keskeiseksi syyksi poismuuttoon, kertoo niin sanotun asumisuran kehityksen tavoittelusta, halusta muuttaa asumistoiveita vastaavaan asuntoon. Sen sijaan keskustassa ja Pajalassa yleisiä muuttopäätösprosessin käynnistäneitä syitä on enemmän. Vaikuttaa siltä, että joukossa on sekä ikääntyneitä, jotka tavoittelevat elämäntilanteeseensa sopivaa asumista (halu muuttaa pientalosta kerrostaloon, edellisen asunnon liian suuri koko ja raskas ylläpito sekä halu muuttaa lähelle palveluita ja sosiaalisia kontakteja), että muista syistä pois edellisestä asunnosta muuttaneita. Lepolan kerrostalojen kohdalla suuri osa muuttoprosesseista näyttää käynnistyneen käytännön syistä, kuten työpaikan vaihdos sekä toisaalta laadukkaampien asumisolosuhteiden tavoittelusta.

Kuva 14. Syyt poismuuttoon edellisestä asunnosta.

6.2.2. Valintakriteerien muotoutuminen

Valintaan vaikuttaneiden tekijöiden tärkeys

Valintaan vaikuttaneita tekijöitä selvittäneessä kysymyksessä kysyttiin yhteensä 44 eri tekijän merkitystä päätöksessä valita nykyinen asunto ja asuinpaikka. Osa vastaajista on todennäköisesti vastausväsymyksen vuoksi jättänyt vastaamatta joihinkin kohdista. Muutama vastasi esimerkiksi niin, että merkitsi vain erittäin paljon vaikuttaneet tekijät. Vastausten absoluuttiset määrät siis vaihtelevat, ja tämän vuoksi kaikkien tekijöiden jakaumat on esitetty prosentuaalisesti. Vastauskato voi kuitenkin aiheuttaa osaan tekijöistä sen, että tekijän tärkeys kokonaisuudessaan korostuu, mikäli kohdan tyhjäksi jättäminen on tarkoittanut, että tekijällä ei juuri ollut vaikutusta valintaan. Puuttuvia vastauksia on kuitenkin pääosin niiden tekijöiden kohdalla, joissa valtaosa on vastannut, että tekijällä ei ole merkitystä (mm. lasten toinen koti lähellä, jossa vastaajamäärä oli alhainen Lepolan kerrostalojen kohdalla). Siten tulosten voidaan katsoa olevan edustavia eräkadosta huolimatta. Asuinalueiden välisten erojen tilastollista merkitsevyyttä testattiin keskiarvoja vertaamalla. Keskiarvojen vertailun tulokset on esitetty liitteessä 7, ja niihin tukeudutaan seuraavassa asuinalueittaisessa valintatekijöiden tarkastelussa kuvan 15 pylväsdiagrammien ohella.

Kaikille alueille yhteisiä muuttopäätökseen erittäin paljon vaikuttaneita tekijöitä olivat asuntoon liittyvät ominaisuudet (erityisesti uutuus, asumiskustannukset ja varustelutaso), hyvät julkiset liikenneyhteydet, kävely- ja pyöräily-yhteydet sekä lyhyt/nopea työ- tai koulumatka. Asunnon ominaisuuksien, erityisesti koon ja hinnan, sekä kulkuyhteyksien on havaittu yleisemminkin nousevan tärkeimpien valintatekijöiden joukkoon suomalaisessa kontekstissa (Kepsu & Vaattovaara, 2008, s. 63; Strandell, 2017, s. 93).

Tutkimuskohteiden välillä on kuitenkin myös selviä eroja valintatekijöiden tärkeydessä. Lepolan pientalojen kohdalla korostui kerrostalokohteisiin verrattuna erityisesti talotyyppi, oma tai taloyhtiön piha, asuinympäristön luonnonläheisyys, viihtyisyys, turvallisuus ja rauhallisuus, lapsiystävällisyys, hyvät autoliikenneyhteydet, arkkitehtuuri sekä näkymät asunnosta.

Myös Pajalassa ja keskustassa korostui talotyyppi. Lisäksi keskustan läheisillä alueilla korostui Lepolan alueita enemmän asuinympäristön kaupunkimaisuus ja sijainti lähellä keskustaa, palveluiden saavutettavuus ja hyvät julkiset ja kaupalliset palvelut, harrastusmahdollisuudet, asunnon helppohoitoisuus ja asuinrakennuksen ominaisuudet (kuten hissi tai varastotila), kohtaamispaikat ja tapahtumat, asukaskannan monimuotoisuus sekä lasten toisen kodin

läheisyys. Lasten toisen kodin läheisyydessä tulee huomioida, että vaikka tekijällä tarkoitettiin ensisijaisesti esimerkiksi eroperheiden asumisjärjestelyjä, on tekijää pitänyt tärkeänä moni ikääntynyt. Tämä viittaa siihen, että tekijän on tulkittu tarkoittavan aikuisten lasten kodin läheisyyttä.

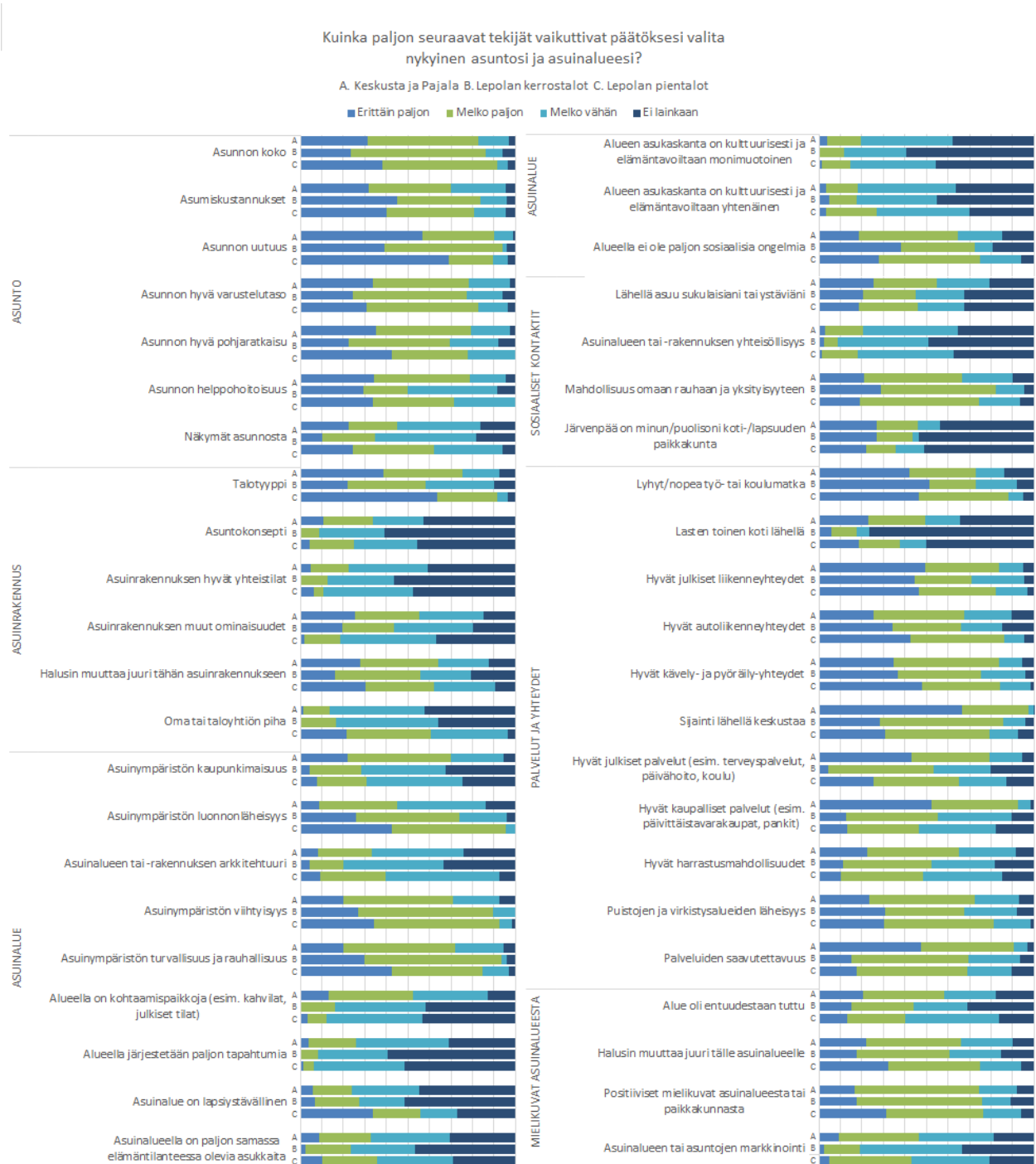
Lepolan kerrostalojen kohdalla valintatekijöissä korostuivat keskustaan ja Pajalaan verrattuna asuinalueen luonnonläheisyys, viihtyisyys, turvallisuus ja rauhallisuus ja Lepolan pientaloihin verrattuna asuinrakennuksen ominaisuudet (kuten hissi tai varastotila). Verrattuna muihin alueisiin, myös asuinalueen vähäiset sosiaaliset ongelmat, oma rauha ja yksityisyys sekä lyhyt/nopea työ- tai koulumatka korostuivat.

Asuinalueiden välillä ilmenneissä eroissa esiintyy kahdenlaista jakaumaa. Osa tekijöistä, kuten luonnonläheisyys, viihtyisyys, turvallisuus ja rauhallisuus sekä autoliikenneyhteydet ovat tärkeimpiä Lepolan pientalojen kohdalla ja vähiten tärkeitä keskustassa ja Pajalassa tai toisinpäin, kuten sukulaisten ja ystävien läheisyys tai asuinrakennuksen ominaisuudet. Moni tekijä taas on tärkeämpi sekä keskustassa ja Pajalassa että Lepolan pientaloissa, ja vähemmän tärkeä Lepolan kerrostalojen kohdalla. Näitä ovat muun muassa talotyyppi, samassa elämäntilanteessa olevat naapurit, julkiset palvelut sekä asuinalueen kaupunkimaisuus.

Talotyyppin kohdalla on huomionarvoista, että tekijä korostuu sekä keskustan läheisyydessä, että Lepolan pientaloalueella, mikä tarkoittaa, että kummallekin alueelle on nimenomaan hakeuduttu alueen toisistaan poikkeavan luonteen vuoksi. Lepolan kerrostaloissa tämä tekijä ei ole ollut yhtä merkittävä.

Myös luonnonläheisyys ja kaupunkimaisuus muodostavat mielenkiintoiset jakaumat. Luonnonläheisyyden merkittävyys valintatekijänä näyttää kasvavan keskustasta etäämmälle siirryttäessä sekä talotyyppin mukaan. Kaupunkimaisuus taas on ymmärrettävästi tärkeä keskustan läheisyydessä. Lepolassa, etäämmällä keskustasta, kaupunkimaisuus sen sijaan osoittautui jonkin verran tärkeämmäksi pientaloasukkaiden kuin kerrostaloasukkaiden parissa. Tämä voi mahdollisesti kertoa kaupunkimaisuuteen liitettävistä erilaisista mielikuvista: Lepolassa pientalossa asuva voi mieltää alueen hyvinkin kaupunkimaiseksi verrattuna vaihtoehtoihin pientaloalueisiin, mikä on voinut tehdä alueesta houkuttelevan kaupunkimaisuutta arvostavan silmissä. Lepolan kerrostalossa asuva taas saattaa verrata aluetta muihin kerrostaloalueisiin, joista moni on luonteeltaan Lepolaa urbaanimpi. Tällöin asukas, jolle nimenomaan kaupunkimaisuus on tärkeää, tuskin hakeutuisi Lepolan kerrostaloalueelle, vaan vielä tätä urbaanimpaan ympäristöön.

Kaupunkimaisuuden ja luonnonläheisyyden tärkeys vaihteli myös ikäryhmittäin. Asuinympäristön kaupunkimaisuus oli tärkeintä sekä nuorille aikuisille että ikääntyneille. Luonnonläheisyys taas vaikutti valintaan vähiten nuorten alle 25-vuotiaiden parissa.

Kuva 15. Eri tekijöiden merkitys valintapäätöksessä. Jakaumat on esitetty suhteellisinä osuuksina. Vastaajamäärä vaihtelee alueittain ja eri muuttujien välillä.

Valinnassa koetut reunaehdot ja rajoittaneet tekijät

Kyselyssä selvitettiin tärkeiden valintatekijöiden ohella, kokiko vastaaja joidenkin tekijöiden rajoittaneen valintaansa. Kysymyksessä ei täsmennetty, tarkoitetaanko rajoittavilla tekijöillä rakenteellisia reunaehdoja, kuten rajallista asuntotarjontaa tai asumiskustannuksia, vai asukkaan tai kotitalouden itse asettamia kynnyskriteereitä, joita ilman asuntoa ei valittaisi.

67 % vastaajista ei kokenut rajoitteita viimeisintä muuttovalintaa tehdessään. 5 % jätti vastaamatta kysymykseen. Osa näistä vastaajista lukeutuu mahdollisesti ryhmään, jotka eivät kokeneet minkään rajoittaneen valintaa. Loput 28 % jakautui mielenkiintoisesti sekä niihin, joilla rakenteelliset reunaehdot selvästi määrittivät valintaa, että muuttajiin, jotka olivat itse asettaneet kynnyskriteereitä, joiden tuli täytyä, jotta asunto kelpaisi. Useassa vastauksessa esiintyi myös kumpaakin, sekä rakenteellisia reunaehdoja, että kynnyskriteereitä, jotka voi nähdä myös elämäntyyllisinä tekijöinä.

Elämäntyylyleissä nousi esiin sekä ehdottomasti kaupunkiasumista tavoittelevia, että itselleen optimaalista pientaloasumista hakevia. Kaksi kaupunki- tai kerrostaloasumista arvostavaa vastaajaa kuvailivat asettamiaan reunaehdoja näin:

”Halusin asua keskustan läheisyydessä” (M27, Pajala)

”Ehdotonta, että asunto oli ylimmässä kerroksessa ja vielä päätyasunto” (N53, Pajala)

Toisaalta muuttajien joukossa oli myös rauhallista pientaloasumista hyvillä kulkuyhteyksillä hakevia:

”Halusimme pois kerrostalosta, rauhalliselle alueelle, kuitenkin lähelle keskustaa. Toiveena oli uusi asunto. Juna-aseman läheisyys välttämätön.” (N32, Lepola AP)

Asuinympäristön arvostusten ohella osalla vaikutti muu henkilökohtainen arvopohja:

”Halusimme asunnon kävelymatkan päästä Keski-Uudenmaan kristillisestä koulusta” (N48, Lepola AP)

Myös asuinalueen hyvä maine oli osalla vastaajista kynnyskriteeri, jolloin huonomaineiset asuinalueet suljettiin valintaprosessin ulkopuolelle.

Suurempi osa rajoittaneita tekijöitä maininneista koki kuitenkin myös rakenteellisten reunaehtojen määrittävän asumisvalintaa. Nämä rajoitteet heijastelevat Hasun (2017) asumisstrategioiden jäsenyyksessään tunnistamia sopeutumisen ja tyytymisen strategioita.

Etenkin asuntojen hintataso tai oma varallisuus, asuntojen saatavuus, kiire, liikenneyhteydet sekä sosiaaliset suhteet määrittivät asumisvalintaa vastaajien parissa. Asunto tuli löytyä esimerkiksi lasten koulun tai toisen kodin läheltä:

”Koulu piti olla lähellä, samoin lapsen entinen koti ja keskusta” (N--, Pajala)

Kokonaisuudessaan selvä enemmistö uusille asuinalueille muuttaneista ei kuitenkaan kokenut rakenteellisten reunaehtojen rajoittaneen valintaa asuntoa etsittäessä. Tulos osoittaa, että moni uusille asuinalueille muuttaneista on päässyt melko vapaasti valitsemaan asuntoaan ja löytänyt kyseisiltä asuinalueilta juuri itselleen sopivan asunnon. Toisaalta voi olla, että jotkin esimerkiksi yhdyskuntarakenteen asettamat reunaehdot koetaan itsestään selviksi, eikä niitä siksi mielletä omaa valintaa rajoittaneiksi tekijöiksi.

Valintapäätöksessä arveluttaneet negatiiviset tekijät

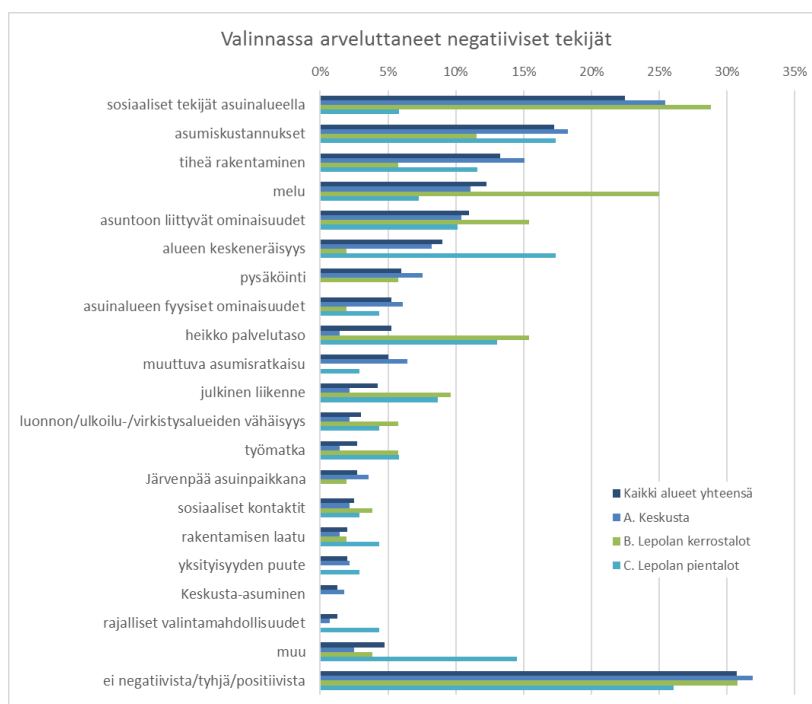
Vaikka valintaa rajoittavia tekijöitä koettiin kaiken kaikkiaan melko vähän, esiintyi suurella osalla vastaajista erilaisia huolia, jotka arveluttivat, kun muuttoa nykyiseen asuntoon harkittiin. Kyselyssä vastaajia pyydettiin nimeämään enintään kolme valinnassa arveluttanutta tekijää. Vastaukset luokiteltiin aineistoperusteisesti ja kvantifioitiin. Erilaisten arveluttaneiden tekijöiden yleisyys kohdealueittain on esitetty kuvassa 16. Kaiken kaikkiaan eniten mainintoja saivat erilaiset sosiaaliset tekijät alueella, asumiskustannukset, tiheä rakentaminen, melu sekä erilaiset asuntoon liittyvät ominaisuudet. Asuntoon liittyviä valinnassa arveluttaneita ominaisuuksia olivat muun muassa asunnon koko, säilytystila, näkymät asunnosta sekä asunnon lämpötila, valoisuus ja talotekniikka. Merkittävä osa vastaajista, noin 30 %, ei kuitenkaan maininnut minkäänlaisia negatiivisia tekijöitä. Tähän luokkaan sisältyy sekä ”ei negatiivista” -maininnat ja ainoastaan erilaisia positiivisia tekijöitä kyseiseen kohtaan vastanneet, että kysymykseen vastaamatta jättäneet.

Kolmen tutkimusalueen välillä esiintyy myös huomionarvoisia eroja, jotka kertovat alueesta vallinneista mielikuvista, kun muuttoa harkittiin. Pajalan ja Keskustan alueella eniten arveluttivat sosiaaliset tekijät (kuten mahdollinen levottomuus, rauhattomuus tai häiriökäyttäytyminen, alueen maine sekä vuokra-asuntojen suuri määrä), asumiskustannukset, tiheä rakentaminen ja melu. Verrattuna Lepolan kerrostaloihin, myös muuttuva asumisratkaisu korostui vastauksissa. Tämä viittaa siihen, että merkittävä osa muuttajista on ikääntyneitä, pientalosta kerrostaloon muuttavia asukkaita:

”Ikäni omakotitalossa asuneena mietin miten viihdyn” (N62, Pajala)

Lepolan kerrostaloissa eniten mainintoja saivat sosiaaliset tekijät (kuten mahdollinen rauhattomuus, turvattomuus tai naapureista aiheutuva häiriö), melu (pääasiassa raideliikenteestä mahdollisesti aiheutuva melu), heikko palvelutaso sekä keskustaan ja Pajalaan verrattuna julkinen liikenne. Lepolan pientalojen kohdalla yleisimpiä huolen aiheita olivat asumiskustannukset, alueen keskeneräisyys, heikko palvelutaso sekä tiheä rakentaminen.

Nämä valintapäätöstä tehtäessä mietityttäneet negatiiviset tekijät kertovat sekä alueiden maineesta ja mielikuvista, joita kyseisiin alueisiin liitetään, että asukkaiden henkilökohtaisista epävarmuustekijöistä sekä toiveista ja tarpeista asuntoa valittaessa. Ne ovat osa asukkaan tai kotitalouden valintaprosessissa tapahtuvaa neuvottelua, jossa positiivisten ja negatiivisten tekijöiden painoarvoa punnitaan päätöksentekokriteerien määrittäjinä. Vasta muuton jälkeen, kun asukas on ehtinyt arvioida asumisratkaisuaan oman kokemuksen kautta, voidaan tarkastella, mitkä näistä huolenaiheista ovat osoittautuneet perustelluiksi. Tätä tarkastellaan kappaleessa 6.3, jossa asukkaiden esittämät nykyisessä asumisessa tyytymättömyyttä aiheuttavat tekijät on jäsennelty saman luokittelun mukaisesti. Asumisvalinta tehdään kuitenkin aina etukäteistietojen pohjalta, minkä takia etenkin asuntoja markkinoitaessa on tärkeää kiinnittää huomiota nimenomaan mielikuviin, joita potentiaalisilla asukkailla on alueesta sekä tarpeisiin, joiden täytyminen on kyseisille asukkaille tärkeää. Esimerkiksi asunnon mahdollinen kuumuus on perusteltu huolenaihe ikääntyvälle väestölle, minkä vuoksi tästä on tärkeää tarjota tietoa jo muuttoa harkitseville asukkaille.

Kuva 16. Valintapäätöksessä arveluttaneet tekijät.

6.2.3. Muuttopäätöksen ratkaisseet tekijät

Yhteensä 366 vastaajaa täsmensi erikseen, mikä lopulta ratkaisi asumisvalinnan. Nämä avovastaukset luokiteltiin ja kvantifioitiin, Seuraavassa eritellään ratkaiseviksi nousseita valintakriteerejä kohdealueittain, ikäryhmittäin sekä lähtömuuttoalueittain. Luokiteltujen vastausten osuudet kuhunkin ryhmään kuuluvista vastaajista on esitetty taulukossa 7.

Kuten valintaa rajoittaneiden tekijöiden tarkastelu osoitti, muuttopäätöksiin vaikuttaa usein sekä asukkaan ja kotitalouden elämäntyyli, että rakenteelliset reunaehdot. Vastauksissa ei kuitenkaan aina nouse esiin, onko esimerkiksi juna-aseman läheisyys koettu välttämättömyydeksi, jonka takia on jouduttu joustamaan muista kriteereistä vai onko juna-aseman läheisyyttä nimenomaan arvostettu tärkeänä elämäntyyliin sopivana tekijänä. Jos vastauksia verrataan Hasun (2017) asumisstrategioihin, havaitaan kuitenkin, että sekä sopeutumisen että optimoinnin strategioita esiintyi. Eräs vastaaja kuvailee reunaehtoja, kotitalouden elämäntyylin ja asumistoiveiden välillä tasapainoilua näin:

”Järvenpää on minun ja puolisoni työpaikkojen välissä. Halusimme asua junaradan varrella ja Järvenpää oli sopivan kokoinen kaupunki ja riittävän rauhallinen. Halusimme myös muuttaa yksikerroksiseen rivitaloon ja järkevään hintaiseen asuntoon.” (N35, Lepola AP)

Toinen taas löysi Lepolan alueelta asumisratkaisun, jossa oli mahdollista optimoida erilaisia elämäntyyliin sopivia ominaisuuksia:

”Taloyhtiön uutuus ja varustelun & pohjan mieluisuus. Lepolasta sai kuvan, että siitä kehittyi tyylikäs ja viehättävän vihreä asuinalue ”maalla”, mutta keskustan kupeessa ja junaradan vieressä. Suuri vaikutus oli myös sillä, että sisareni asuu Järvenpäässä.” (N58, Lepola AP)

Riippumatta muuttokohteesta, lähtömuuttoalueesta tai vastaajan iästä kaikkein yleisimmin valinta ratkesi asuntoon liittyvien ominaisuuksien perusteella. Tämä on linjassa myös tekijöiden tärkeyttä mitanneen kysymyksen sekä aiempien tutkimustulosten kanssa (ks. Kepsu & Vaattovaara, 2008, s. 63; Strandell, 2017, s. 93). Myös hyvä sijainti sekä kulkuyhteydet toistuivat ratkaisevien tekijöiden joukossa. Kävely- ja pyöräily-yhteydet sen sijaan eivät useinkaan ratkaisseet valintaa, vaikka moni mielsikin kriteerin vaikuttaneen melko tai erittäin paljon. Työhön tai opintoihin liittyvät syyt olivat ratkaiseva tekijä vain hieman yli 6 %:lle

vastaajista, joskin vastaustavan ja aineiston käsittelyn huomioiden myös kulkuyhteydet saattoivat usein liittyä juuri työmatkaan⁵.

Ratkaisevat tekijät muuttokohteittain

Asuinalueen miellyttävyys nousi useammin esiin Lepolassa kuin keskustan ja Pajalan alueella. Hyvä palvelutaso ja se, että kaikki tarvittava on lähellä, taas korostui keskustaan ja Pajalaan muuttaneiden parissa. Sen sijaan luonnonläheisyys ja virkistysalueet olivat useammin ratkaisevia tekijöitä Lepolan pientaloihin muuttaneille.

Julkiset palvelut ja harrastukset mainittiin useammin keskustan ja Pajalan alueelle sekä Lepolan pientaloihin muuttaneiden parissa kuin Lepolan kerrostaloihin muuttaneiden joukossa. Keskustan lähellä mainittuja tekijöitä olivat muun muassa terveyspalvelut, uimahalli ja kirjasto ja Lepolan pientaloissa koulut sekä urheiluharrastukset. Alueellisissa eroissa ratkaisevien tekijöiden suhteen näkyy siten myös alueiden toisistaan poikkeava ikä- ja perhevaihejakauma.

Järvenpään tuttuus oli useammin ratkaiseva tekijä Pajalassa ja Lepolan kerrostaloissa, kun taas Lepolan pientaloissa korostui useammin Järvenpää asuinpaikkana, vaikka muuttajalla ei olisi ollut entuudestaan asumiskokemusta Järvenpäästä.

Lepolan kerrostaloissa nousi verrokkialueita useammin esiin ajoitus tai sopivan asunnon tarjoutuminen sekä tarve tai halu muuttaa pois edellisestä asunnosta. Useammassa vastauksessa kuvattiin muuttopäätöstä tämän tyyliä:

”Asunto oli sopiva ja vapautui sopivaan aikaan.” (N36, Lepola AK)

Ratkaisevat tekijät ikäryhmittäin

Myös ikäryhmien välillä ilmeni eroja asumisvalinnan kannalta ratkaisevissa tekijöissä. Nuorilla aikuisilla (18-34-vuotiaat) asumiskustannukset sekä työhön tai opintoihin liittyvät syyt olivat muita ikäryhmiä useammin valinnassa ratkaisevia tekijöitä. Myös asuntoon liittyvät tekijät ja sijainti olivat näille ikäryhmille tärkeitä.

35-54-vuotiaiden parissa lapsiin liittyvät tekijät sekä ajoitus tai sopivan asunnon tarjoutuminen korostuivat. Eräs pientalotontin ostaneista kuvailee päätöstä näin:

⁵ Avovastauksissa esiintyy runsaasti erilaisia tapoja ilmaista sama asia, eikä näiden luokittelu aina ole helppoa. Tutkijan tehtävänä on tulkita ja luokitella vastaukset mahdollisimman johdonmukaisesti (Tietoarkisto, 2011).

”Tontteja tuli sopivasti tarjolle ajatellen aikatauluamme ja alue sopi meille hyvin.” (N36, Lepola AP)

35-44-vuotiailla korostui myös Järvenpään sopivuus asuinpaikkana. Tämä, sekä lapsiin liittyvien tekijöiden yleisyys kertovat mahdollisesti siitä, että asuinpaikan valintaa arvioidaan lapsiperheen muuttuvien tarpeiden näkökulmasta. Sosiaaliset kontaktit taas olivat kaikkein harvimminkin ratkaiseva tekijä 35-44-vuotiaiden parissa.

Yli 55 vuotiaiden parissa asumiskustannusten ja sijainnin merkitys ratkaisevina tekijöinä vähenee, kun taas palvelutaso ja sosiaaliset kontaktit korostuvat. Myös kulkuyhteydet ja juna-aseman läheisyys olivat etenkin eläkeikää lähestyville 55-64-vuotiaille ratkaisevia. Kulttuuritarjonta ratkaisevana tekijänä mainittiin kaiken kaikkiaan vain viidessä vastauksessa, mutta kaikki näistä oli yli 55-vuotiaiden vastauksia. Ikääntyneille oli myös muita ikäryhmiä useammin ratkaisevaa se, että Järvenpää on kotipaikkakunta tai muuten entuudestaan tuttu. Ikääntyneiden vastauksissa näkyy myös, miten elämäntyyli ja arvostukset, ja niiden myötä asumisvalinnat, muuttuvat iän ja elämäntilanteen myötä⁶:

”Uusi asunto, uudenlainen ympäristö, tässä elämäntilanteessa neliöt ja puutarha ei enää (65 v.) merkityksellisiä, hyvät yhteydet, kaikki lähellä” (N65, Keskusta)

”Ensinnäkin oli selvää, että haluan eroon yksin asumastani ja omistamastani omakotitalosta, koska se sitoi niin paljon, varsinkin nyt kun olen eläkkeellä ja on aikaa matkustaa. Halusin lähelle palveluja. On helppoa, kun harrastukset ja muut palvelut ovat kävelymatkan päässä. Myös rautatieaseman läheisyys vaikutti päätökseen. Uudessa kerrostaloasunnossa on asumiskulut jotakuinkin samat kuukaudesta toiseen. Ei tule heti yllätyksellisiä menoja, kuten voi käydä omakotitaloasumisessa. On helpompi säännellä kuluja pienestä eläkkeestä.” (N64, Pajala)

Toisaalta ikääntyneiden vastauksissa esiintyi myös tyytymisten strategiaa, jossa asumisratkaisu määräytyi iän tuomien rajoitteiden mukaan:

”Vaikka edellinen asumismuoto oli paras mahdollinen. Mutta pihan hoito ja rakennuksen kunnossa pitäminen alkoi olla vaikeaa.” (M--, Pajala)

⁶ ks. Claphamin (2005, s. 32) jäsenitys asumispolkuihin vaikuttavista ajan ulottuvuuksista (individual time, family time & historical time).

Ratkaisevat tekijät lähtöpaikkakunnittain

Myös lähtömuuttoalueesta riippuen on havaittavissa eroja siinä, mitkä tekijät olivat valinnassa ratkaisevia. Mielenkiintoisesti asumiskustannukset mainittiin useammin Järvenpään sisältä tai muualta Uudeltamaalta muuttaneiden parissa, kun taas pääkaupunkiseudulta muuttaneista pienempi osuus mainitsi tämän ratkaisevaksi tekijäksi. Tämä viestii siitä, että pääkaupunkiseutua edullisemmat asuinkustannukset eivät ole ainakaan ainoa merkittävä tekijä pääkaupunkiseudulta radanvarren uusille alueille muuttaneille. Ratkaisevina tekijöinä pääkaupunkiseudulta muuttaneiden parissa mainittiin muun muassa työhön tai opintoihin liittyvät syyt, Järvenpää asuinpaikkana sekä sopiva ajoitus. Mielenkiintoisesti myös sosiaaliset kontaktit mainittiin pääkaupunkiseudulta muuttaneiden parissa kaikkein useimmin. Ilmiö selittyy ainakin osin sillä, että eläkeikää lähestyvät isovanhemmat muuttavat pääkaupunkiseudulta aikuisten lasten perheiden lähelle:

”Lapset, lapsenlapset, olen eläkkeellä, haluan olla apuna heille. Rauhallinen kaupunki”
(N63, Keskusta)

”Tyttären perhe asuu Järvenpäässä” (N70, Pajala)

Muualta Suomesta muuttaneilla korostuivat osin samat tekijät kuin pääkaupunkiseudulta muuttaneilla: asumiskustannukset ei ollut yleisin ratkaiseva tekijä, vaan ratkaiseviksi tekijöiksi nousivat muun muassa työhön tai opintoihin liittyvät syyt, Järvenpään tuttuus tai Järvenpää asuinpaikkana sekä ajoitus tai sopivan asunnon tarjoutuminen. Lisäksi hyvät kulkuyhteydet sekä sijainti korostuivat.

Muualta Uudeltamaalta muuttaneille yleisimpiä ratkaisevia tekijöitä olivat asumiskustannukset, kulkuyhteydet sekä palvelutaso. Järvenpään sisällä muuttaneiden parissa päätös taas ratkesi monelle asunnon ominaisuuksien, asumiskustannusten tai hyvän sijainnin perusteella. Asunnon ominaisuuksien selvä korostuminen sekä hyvä sijainti kulkuyhteyksien tärkeyden sijaan ovat ymmärrettäviä tuloksia lyhyen välimatkan muutoissa, sillä juna- ja autoliikenteen yhteydet ovat suuressa osassa Järvenpäästä hyvät, kun taas asunnon ominaisuuksiin ja sijaintiin haluttuihin palveluihin nähden voi vaikuttaa myös lyhyen välimatkan muutoissa.

Taulukko 7. Avovastauksissa ilmenneet valintapäätöksen ratkaisseet tekijät. Prosenttiosuus kuvaa mainintojen osuutta kaikista kyseiseen luokkaan kuuluvista vastaajista (n). Yli 20 % osuudet on tummennettu.

	n=	asuinalue miellytti	asunto/talo miellytti	asunto vastasi tarpeita	asumis- kustannukset	hyvä sijainti	hyvät kulku- yhteydet	juna-aseman läheisyys	sujuvat kävely- yhteydet	palvelutaso	julkiset palvelut	harrastukset			
Alueittain	A. Keskusta ja Pajala	279	1,4 %	8,6 %	38,4 %	5,0 %	19,7 %	22,9 %	12,5 %	10,4 %	3,9 %	22,2 %	6,1 %	6,1 %	
	B. Lepolan kerrostalot	52	1,9 %	19,2 %	42,3 %	0,0 %	25,0 %	13,5 %	17,3 %	3,8 %	1,9 %	1,9 %	0,0 %	0,0 %	
	C. Lepolan pientalot	69	7,2 %	26,1 %	40,6 %	2,9 %	26,1 %	21,7 %	15,9 %	18,8 %	2,9 %	5,8 %	7,2 %	4,3 %	
	Kaikkien alueiden keskiarvo		3,5 %	18,0 %	40,4 %	2,6 %	23,6 %	19,4 %	15,3 %	11,0 %	2,9 %	10,0 %	4,4 %	3,5 %	
	18-24	35	0,0 %	11,4 %	51,4 %	0,0 %	31,4 %	22,9 %	11,4 %	8,6 %	0,0 %	8,6 %	0,0 %	0,0 %	
Ikäryhmittäin	25-34	60	0,0 %	13,3 %	50,0 %	1,7 %	41,7 %	26,7 %	18,3 %	18,3 %	5,0 %	10,0 %	1,7 %	6,7 %	
	35-44	41	7,3 %	17,1 %	36,6 %	9,8 %	29,3 %	34,1 %	9,8 %	7,3 %	4,9 %	7,3 %	9,8 %	2,4 %	
	45-54	55	7,3 %	18,2 %	50,9 %	0,0 %	16,4 %	27,3 %	16,4 %	10,9 %	1,8 %	14,5 %	9,1 %	0,0 %	
	55-64	77	0,0 %	15,6 %	29,9 %	1,3 %	13,0 %	19,5 %	15,6 %	18,2 %	2,6 %	16,9 %	3,9 %	6,5 %	
	65-74	86	3,5 %	8,1 %	39,5 %	3,5 %	16,3 %	14,0 %	12,8 %	7,0 %	5,8 %	25,6 %	5,8 %	9,3 %	
Lähtömuutto- alueittain	yli 75	39	0,0 %	7,7 %	15,4 %	17,9 %	10,3 %	12,8 %	10,3 %	2,6 %	2,6 %	30,8 %	10,3 %	5,1 %	
	Järvenpäästä	235	3,0 %	12,8 %	43,0 %	6,4 %	22,1 %	23,4 %	8,1 %	7,2 %	2,1 %	15,3 %	5,5 %	4,7 %	
	Pääkaupunkiseudulta	48	2,1 %	16,7 %	33,3 %	0,0 %	16,7 %	18,8 %	16,7 %	16,7 %	6,3 %	14,6 %	4,2 %	6,3 %	
	Muualta Uudellamaalla	88	2,3 %	11,4 %	37,5 %	1,1 %	26,1 %	18,2 %	20,5 %	18,2 %	4,5 %	23,9 %	8,0 %	4,5 %	
	Muualta Suomesta	29	0,0 %	13,8 %	24,1 %	0,0 %	10,3 %	20,7 %	34,5 %	10,3 %	6,9 %	10,3 %	0,0 %	6,9 %	
Alueittain	Yhteensä (mainintoja)	10	52	157	16	86	86	55	44	14	67	22	20	20	
	Yhteensä (%)	2,5 %	13,0 %	39,3 %	4,0 %	21,5 %	21,5 %	13,8 %	3,5 %	16,8 %	5,5 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	
	Alueittain	A. Keskusta ja Pajala	279	2,5 %	1,4 %	3,6 %	15,1 %	5,4 %	2,2 %	6,1 %	3,6 %	9,7 %	6,1 %	3,6 %	9,7 %
		B. Lepolan kerrostalot	52	1,9 %	1,9 %	3,8 %	15,4 %	7,7 %	0,0 %	11,5 %	7,7 %	34,6 %	11,5 %	0,0 %	5,8 %
		C. Lepolan pientalot	69	11,6 %	0,0 %	8,7 %	11,6 %	8,7 %	0,0 %	2,9 %	10,1 %	13,0 %	1,4 %	1,4 %	7,2 %
Kaikkien alueiden keskiarvo			5,3 %	1,1 %	5,4 %	14,0 %	7,3 %	0,7 %	6,8 %	7,1 %	19,1 %	6,4 %	1,7 %	7,6 %	
18-24		35	5,7 %	0,0 %	0,0 %	8,6 %	11,4 %	0,0 %	5,7 %	5,7 %	11,4 %	2,9 %	0,0 %	17,1 %	
Ikäryhmittäin	25-34	60	3,3 %	0,0 %	1,7 %	13,3 %	16,7 %	0,0 %	5,0 %	6,7 %	16,7 %	5,0 %	1,7 %	10,0 %	
	35-44	41	4,9 %	0,0 %	12,2 %	4,9 %	7,3 %	0,0 %	4,9 %	12,2 %	31,7 %	4,9 %	2,4 %	0,0 %	
	45-54	55	5,5 %	0,0 %	12,7 %	10,9 %	9,1 %	0,0 %	3,6 %	1,8 %	18,2 %	1,8 %	0,0 %	5,5 %	
	55-64	77	2,6 %	2,6 %	5,2 %	18,2 %	3,9 %	1,3 %	6,5 %	5,2 %	13,0 %	7,8 %	3,9 %	13,0 %	
	65-74	86	4,7 %	2,3 %	0,0 %	16,3 %	0,0 %	0,0 %	10,5 %	3,5 %	7,0 %	4,7 %	4,7 %	7,0 %	
Lähtömuutto- alueittain	yli 75	39	2,6 %	2,6 %	0,0 %	25,6 %	0,0 %	12,8 %	5,1 %	3,0 %	0,0 %	10,3 %	5,1 %	10,3 %	
	Järvenpäästä	235	2,1 %	0,9 %	5,1 %	8,1 %	2,6 %	1,7 %	6,4 %	3,0 %	13,2 %	9,4 %	3,0 %	9,4 %	
	Pääkaupunkiseudulta	48	6,3 %	0,0 %	6,3 %	35,4 %	14,6 %	2,1 %	6,3 %	10,4 %	18,8 %	0,0 %	4,2 %	4,2 %	
	Muualta Uudellamaalla	88	9,1 %	2,3 %	2,3 %	19,3 %	8,0 %	1,1 %	2,3 %	5,7 %	9,1 %	1,1 %	1,1 %	11,4 %	
	Muualta Suomesta	29	0,0 %	3,4 %	3,4 %	17,2 %	17,2 %	0,0 %	17,2 %	13,8 %	20,7 %	3,4 %	3,4 %	3,4 %	
Yhteensä (mainintoja)	16	5	18	58	25	6	25	21	54	24	11	35	35	35	
	Yhteensä (%)	4,0 %	1,3 %	4,5 %	14,5 %	6,3 %	6,3 %	5,3 %	13,5 %	6,0 %	2,8 %	8,8 %	8,8 %	8,8 %	

Kaiken kaikkiaan muuttopäätöksen ratkaisseissa tekijöissä esiintyi sekä elämäntyyliä toteuttavaa optimoinnin strategiaa:

”Halusimme muuttaa uuteen ”siiloon”, joka on uniikki talo ja Pajalan maamerkki puiston vieressä. Rautatieasemalle 5 min, S-markettiin 2 min, JUST:iin 10 min kävellen.” (M63, Pajala)

”Pieni, kaupunkimainen ei liian tiivis, palvelut kävelymatkan päässä. Lähiympäristössä useita kesäretkikohteita, jotka on vielä näkemättä” (M82, Pajala),

että rakenteellisten reunaehtojen ohjaamia sopeutumisen tai tyytymisen strategioita:

”Asuinkustannukset liian korkeita Helsingissä - ja muutkin kustannukset.” (N59, Lepola AP)

Suurella osalla vastaajista asumisvalinta oli kuitenkin elämäntilanteen, asuntotarjonnan ja liikenneyhteyksien sekä asumistoiveiden ja elämäntyylin yhdistelmä:

”Halu asua lähellä rautatieasemaa. Halu asua uudehkossa asunnossa. Rajallinen budjetti - hkissä tai tikkurilan seudulla olisin saanut n. puolet pienemmän asunnon.” (N24, Pajala)

”Järvenpäästä löytyi kohtuuhintainen asunto, josta minulla on lyhyt työmatka, ja toisaalta hyvät yhteydet junalla Helsinkiin ja Lahdenväylälle/Tuusulanväylälle. Rauhallinen kompakti kaupunki.” (N32, Lepola AP)

6.3. Nykyinen asuminen ja tulevaisuuden muuttoaikeet

6.3.1. Tyytyväisyys nykyiseen asumiseen ja tyytymättömyyden syyt

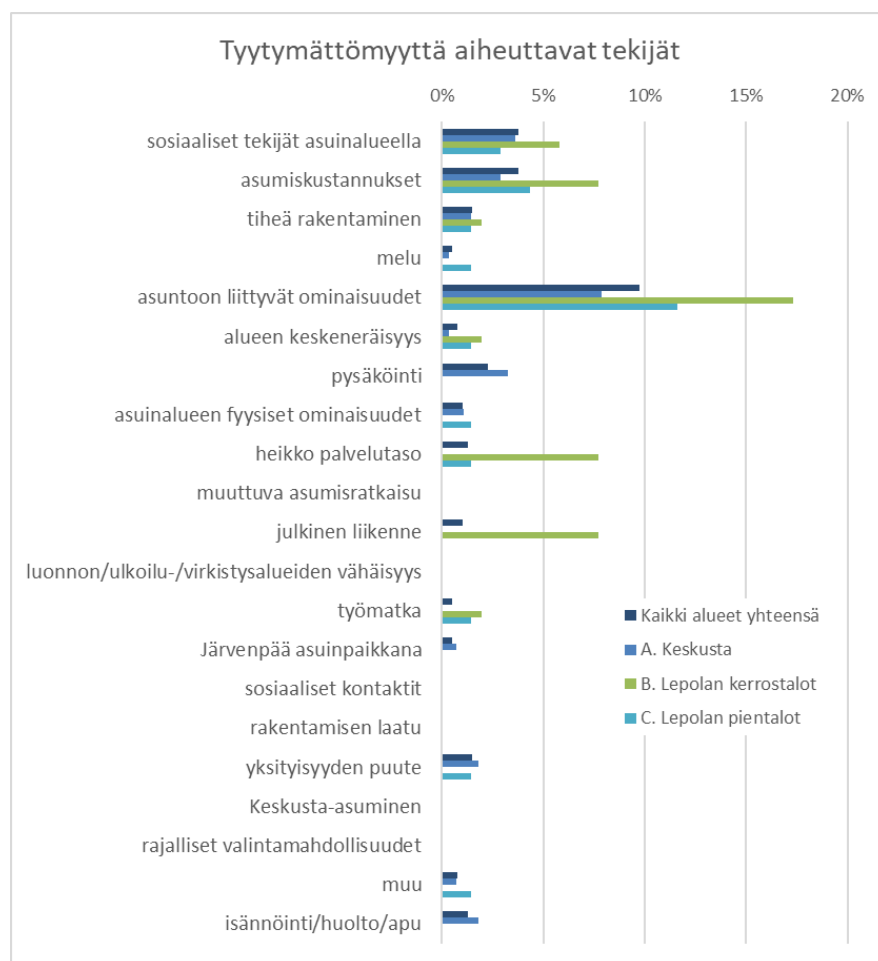
Muuttoa edeltäneen päätöksentekoprosessin ohella kyselyssä selvitettiin asukkaan tyytyväisyyttä valittuun eli tähänhetkiseen asumisratkaisuun ja syitä mahdolliseen tyytymättömyyteen. Lisäksi kysyttiin, sopiiko asumisjärjestely elämäntilanteeseen sekä vastaako se asukkaan ja kotitalouden asumistoiveita. Myös tulevaisuuden muuttoaikeita selvitettiin, samoin kuin syitä pysyä tai muuttaa.

Kaiken kaikkiaan valtaosa, noin 90 %, uusien asuinalueiden asukkaista on tyytyväisiä nykyisiin asumisolosuhteisiinsa. Keskustan ja Pajalan asukkaista 91 %, Lepolan kerrostaloissa asuvista 79 % ja Lepolan pientaloissa asuvista 93 % oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä ”Olen tyytyväinen nykyisiin asumisolosuhteisiini”.

Tyytyväisyyttä tarkasteltiin myös asunnon hallintamuodon suhteen. Suurin osuus tyytyväisiä asukkaita oli omistusasujien parissa (65 % erittäin ja 31 % melko tyytyväisiä). Asumisoikeus- ja vuokra-asunnoissa erittäin tyytyväisiä oli noin 46-49 % ja melko tyytyväisiä 38-41 %.

Lepolan kerrostaloissa omistusasujien määrä on selvästi pienempi kuin keskustassa, Pajalassa tai Lepolan pientaloissa. Tyytyväisyyden ja hallintamuodon ristiintaulukointi on esitetty liitteessä 8.

Sytä mahdolliseen tyytymättömyyteen vastaaja saattoi kirjoittaa avokenttään. Nämä avovastaukset kvantifioitiin samalla luokittelulla kuin valintavaiheessa mietityttäneet negatiiviset tekijät. Luokitteluun täydennettiin kohta 'isännöinti/huolto/apu', sillä tämä nousi vastauksissa esiin useampaan otteeseen. Kuvassa 17 on esitetty eri tyytymättömyyttä aiheuttavien tekijöiden yleisyys osuuksina kaikista alueen vastaajista. Yleisimmin tyytymättömyys liittyi jollakin tavalla itse asuntoon. Tyytymättömiä oltiin esimerkiksi asunnon kokoon tai huonelukumäärään, varasto- tai säilytystilan määrään tai talotekniikkaan tai vastaaviin asunnon ominaisuuksiin (ilmastointi, lämpötila, valoisuus, äänieristys). Vastauksissa toistui myös halu vaihtaa talotyyppiä tai hallintamuotoa tai toive esimerkiksi ylemmässä kerroksessa asumisesta. Myös erilaiset sosiaaliset tekijät alueella, kuten häiriö naapurista sekä asumiskustannukset aiheuttivat jonkin verran tyytymättömyyttä.

Kuva 17. Tyytymättömyyttä nykyisessä asumisessa aiheuttavat tekijät, osuus kaikista alueen vastaajista.

Erityisesti Lepolan kerrostaloasukkaiden parissa tyytymättömyyttä aiheuttivat heikko palvelutaso sekä heikot julkisen liikenteen yhteydet. Eräs vastaaja kuvailee heikon palvelutason seurauksia näin:

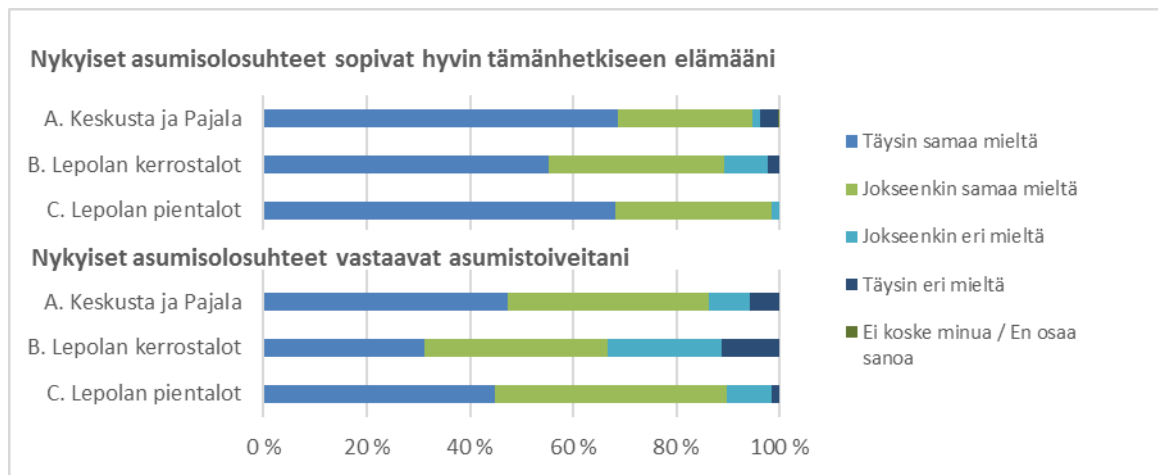
”Kun palvelut liian kaukana, käyn Helsingissä ostoksilla, mielummin kannattaisin Järvenpään yrittäjiä ja jättäisin ostosrahani Järvenpäähän. Meitä on jo 5 naista, jotka asioi Helsingissä.”
(N63, Lepola AK)

Sen sijaan (raide-)melu, joka oli monella Lepolan kerrostaloihin muuttaneilla huolenaiheena ennen muuttoa, ei ole aiheuttanut tyytymättömyyttä. Myös Pajalassa ja Lepolan pientaloalueilla arveluttaneet alueiden keskeneräisyys sekä tiheä rakentaminen ovat huomattavasti harvemmin aiheuttaneet tyytymättömyyttä muuton jälkeen.

6.3.2. Asumisjärjestelyn toimivuus elämäntilanteeseen ja asumistoiveisiin nähden

Valtaosa vastaajista koki nykyisen asumisjärjestelynsä sopivan elämäntilanteeseensa sekä vastaavan asumistoiveita melko tai erittäin hyvin (ks. kuva 18). Vastaajalta kysyttiin erikseen myös asumisjärjestelyn sopivuutta koko kotitalouden elämäntilanteeseen ja asumistoiveisiin. Koko kotitaloutta koskevien kysymysten vastaukset noudattelivat pitkälti pelkästään vastaajaa yksilönä koskevia vastauksia. Koko kotitaloutta koskevissa kysymyksissä oli kuitenkin huomattavasti enemmän puuttuvia sekä ”en osaa sanoa” -vastauksia. Tämä on ymmärrettävää, sillä vastaajissa oli paljon yksinasuvia. Koko kotitaloutta koskevia kysymyksiä ei siten ole tarkasteltu lähemmin, mutta voidaan todeta, että huomattavia eroja yksilön ja kotitalouden näkemysten välillä ei esiintynyt aineistossa.

Keskimäärin vallitsevat asumisolosuhteet vastasivat siis asukkaiden asumistoiveita sekä sopivat elämäntilanteeseen hyvin. Asuinalueiden välillä voidaan kuitenkin havaita jonkin verran eroja. Asumisolosuhteet sopivat vallitsevaan elämäntilanteeseen sekä vastasivat asumistoiveita kaikkein useimmin Lepolan pientaloissa sekä lähes yhtä usein keskustan ja Pajalan alueella. Myös Lepolan kerrostaloissa selvästi suurin osa koki asumisolosuhteiden sopivan elämäntilanteeseen. Sen sijaan hieman harvempi koki asumisolosuhteiden vastaavan asumistoiveita Lepolan kerrostaloissa, joskin sielläkin täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä oli noin 67 %.

Kuva 18. Nykyisen asumisen sopivuus elämäntilanteeseen ja asumistoiveisiin.

6.3.3. Todennäköisyys ja syyt muuttaa tai pysyä

Sekä keskustan ja Pajalan että Lepolan pientalojen asukkaista alle puolet, 45 %, piti muuttoa seuraavien viiden vuoden aikana melko tai erittäin todennäköisenä. Lepolan kerrostalossa asuvista taas 71 % piti muuttoa todennäköisenä. Osaltaan eroon vaikuttaa alueiden ikäjakaumat: keskustan ja Pajalan alueella vastaajissa oli enemmän ikääntyneitä, joille muutto on epätodennäköisempää. Myös hallintamuodolla on vaikutusta muuton todennäköisyyteen: valtaosa, noin 76 %, omistusasujista pitää muuttoa seuraavien viiden vuoden aikana melko tai erittäin epätodennäköisenä. Yksityisessä vuokra-asunnossa asuvista taas 71 % pitää muuttoa seuraavien viiden vuoden aikana melko tai erittäin todennäköisenä. Asumisoikeusasunnoissa sekä kunnallisissa tai vastaavissa vuokra-asunnoissa asuvien parissa muuttoaiheet jakautuvat tasaisemmin: aso-asunnoissa asuvista jonkin verran alle puolet (42 %) pitää muuttoa todennäköisenä ja kunnallisissa vuokra-asunnoissa asuvista hieman yli puolet (56 %). Muuton todennäköisyyden ja hallintamuodon ristiintaulukointi on esitetty liitteessä 9.

Syitä muuttaa tai toisaalta pysyä nykyisessä asunnossaan pyydettiin kirjaamaan avokenttään. Syyt luokiteltiin aineistolähtöisesti. Luokittelussa pyrittiin kuitenkin mukailemaan muiden avoimien kysymysten vastausten luokitteluja, jotta esimerkiksi syitä tyytymättömyyteen sekä syitä muuttaa lähitulevaisuudessa olisi mielekästä vertailla. Luokittelu ja mainintojen osuudet kunkin alueen vastaajista on esitetty taulukoissa 8 ja 9. Taulukoissa esitetään ainoastaan luokat, jotka saivat yhteensä yli 10 mainintaa.

Yleisimmät syyt muuttaa seuraavien viiden vuoden aikana liittyivät odotettavissa oleviin muutoksiin elämäntilanteessa. Tämä näkyi etenkin kerrostaloasukkaiden parissa. Useissa

vastauksissa näkyi myös melko perinteinen asumisuralla eteneminen, kuten asunnon osto (hallintamuodon vaihdon mainitsi 17 % Lepolan kerrostaloasukkaista), talotyyppin vaihto (8 % Lepolan kerrostaloasukkaista) tai muutto isompaan asuntoon (15 % Lepolan pientaloasukkaista). Toisaalta Lepolan kerrostaloasukkaiden parissa syiksi mainittiin muita alueita useammin myös asumiskustannukset, asunnon ominaisuudet sekä heikko palvelutaso. Muuttosyissä nousi siis esiin ennen kaikkea asumisjärjestelyn sovittaminen omaan elämäntilanteeseen, perhevaiheeseen ja elämäntyyliin. Yhtymäkohtia tyytymättömyyden kanssa nousi esiin melko vähän, joskin muun muassa asumiskustannukset sekä erilaiset asunnon ominaisuuksiin liittyvät syyt näkyivät myös aikeissa muuttaa lähitulevaisuudessa.

Taulukko 8. Syyt muuttaa seuraavien viiden vuoden aikana, yleisyys alueittain luokiteltuna. Prosenttiosuus kuvaa mainintojen osuutta kaikista alueen vastaajista (n). Yli 10 % osuudet on tummennettu.

		sosiaaliset tekijät n= asuinalueella	heikko palvelutaso	asumis- kustannukset	talotyyppin vaihto	hallinta- muodon vaihto	isompaan asuntoon	muut asunnon ominaisuudet	muutos elämän- tilanteessa	ikäänty- minen	työhön tai opiskeluun liittyvät syyt	sosiaaliset kontaktit
A. Keskusta ja Pajala	279	2,5 %	1,4 %	7,2 %	3,6 %	6,8 %	6,1 %	3,2 %	13,3 %	3,2 %	9,0 %	2,9 %
B. Lepolan kerrostalot	52	5,8 %	7,7 %	11,5 %	7,7 %	17,3 %	5,8 %	13,5 %	13,5 %	5,8 %	13,5 %	0,0 %
C. Lepolan pientalot	69	1,4 %	2,9 %	5,8 %	4,3 %	8,7 %	14,5 %	0,0 %	7,2 %	0,0 %	7,2 %	2,9 %
Kaikkien alueiden keskiarvo		3,2 %	4,0 %	8,2 %	5,2 %	10,9 %	8,8 %	5,6 %	11,3 %	3,0 %	9,9 %	1,9 %
Yhteensä (mainintoja)		11	10	30	17	34	30	16	49	12	37	10

Yleisin syy pysyä nykyisessä asunnossa pidempään oli tyytyväisyys asuntoon. Tämä korostui etenkin keskustan ja Pajalan alueella sekä pientaloasukkaiden parissa. Lepolan pientaloasukkaille myös viihtyminen asuinalueella sekä lapsiin liittyvät tekijät (kuten lapsen koulunkäynti) olivat yleisiä syitä pysyä samalla asuinalueella. Myös yleinen tyytyväisyys asumisjärjestelyyn heijastui vastauksista, vaikka suurin osa vastaajista olikin eritellyt tekijöitä, minkä vuoksi yleinen tyytyväisyys sai vähemmän mainintoja. Eräs Lepolan kerrostaloasukas kuvasi syytä pysyä alueella näin:

”Viihdyn asunnossani, asuinalueellani sekä kotikunnassani. Läheiset ihmiset asuvat lähellä.”
(N56, Lepola AK)

Keskustan ja Pajalan alueen vastauksissa näkyy myös ikäihmisten merkittävä osuus vastaajista sekä iän tuomiin tarpeisiin varautuminen:

”Ikääntyessä asuinalueellani ja kodissani on kaikki tarvittava” (N57, Pajala)

Hyvä sijainti sekä sujuvat kulkuyhteydet saivat myös yhteensä melko paljon mainintoja kaikilla alueilla.

Taulukko 9. Syyt pysyä, mikäli muutto seuraavien viiden vuoden aikana on epätodennäköistä, yleisyys kohdealueittain luokiteltuna. Prosenttiosuus kuvaa mainintojen osuutta kaikista alueen vastaajista (n). Yli 10 % osuudet on tummennettu.

	n=	asumisjärjestely			tyytyväisyys asuntoon	asumis- kustannukset	hyvä sijainti	hyvät kulku- yhteydet	alueen palvelutaso
		yleinen tyytyväisyys	sopii elämän- tilanteeseen	viihtyminen asuinaluella					
A. Keskusta ja Pajala	279	3,9 %	5,7 %	3,2 %	14,0 %	4,7 %	5,4 %	2,2 %	7,9 %
B. Lepolan kerrostalot	52	1,9 %	1,9 %	7,7 %	7,7 %	0,0 %	0,0 %	7,7 %	1,9 %
C. Lepolan pientalot	69	5,8 %	7,2 %	14,5 %	21,7 %	2,9 %	1,4 %	2,9 %	2,9 %
Kaikkien alueiden keskiarvo		3,9 %	5,0 %	8,5 %	14,5 %	2,5 %	2,3 %	4,2 %	4,2 %
Yhteensä (mainintoja)		16	22	23	58	15	16	12	25

	n=	lapsiin liittyvät tekijät		työhön tai opintoihin liittyvät syyt	korkeaan ikään liittyvät syyt	muuttamisen rasittavuus	paikkaan kiintyminen	Järvenpää	
		asuaaliset kontaktit	ei syytä poismuuttoon					asuin- paikkana	ei syytä poismuuttoon
A. Keskusta ja Pajala	279	1,1 %	4,3 %	2,2 %	12,5 %	2,9 %	4,7 %	3,6 %	4,7 %
B. Lepolan kerrostalot	52	5,8 %	7,7 %	1,9 %	1,9 %	0,0 %	0,0 %	3,8 %	9,6 %
C. Lepolan pientalot	69	14,5 %	4,3 %	7,2 %	1,4 %	2,9 %	4,3 %	2,9 %	7,2 %
Kaikkien alueiden keskiarvo		7,1 %	5,4 %	3,8 %	5,3 %	1,9 %	3,0 %	3,4 %	7,2 %
Yhteensä (mainintoja)		16	19	12	37	10	16	14	23

6.4. Muuttojen jäsentyminen alueellisesti ja rakenteellisesti

Tässä kappaleessa käsitellään Järvenpään uusille asuinalueille suuntautuneiden muuttojen alueellisia rakenteita ja sitä kautta tutkimuskohteiden roolia laajemmin osana Helsingin seudun muuttoliikedyndamiikkaa. Kappaleessa tarkastellaan, miltä alueilta ja mistä talotyypeistä uusille alueille on muutettu, mitä vaihtoehtoisia muuttokohteita harkittiin sekä mihin asukas voisi tulevaisuudessa mahdollisesti muuttaa. Kyselyaineiston tarkoituksena ei ole kuvata toteutuneiden muuttojen tilastoja tyhjentävästi, vaan pyrkimyksenä on yhdistää päätöksentekoprosessiin liittyviä yksilöllisiä tekijöitä laajempaan alueelliseen ja rakenteelliseen kontekstiin.

6.4.1. Lähtömuuttoalue ja talotyyppi

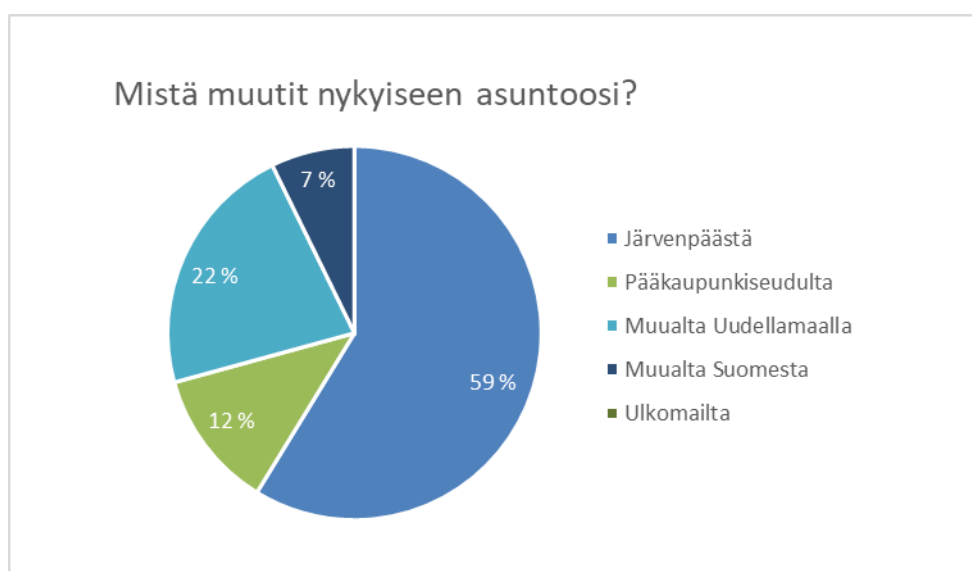
Valtaosa tutkimusalueille kohdistuneista muutoista on ollut lyhyen välimatkan muuttoja: noin 59 % vastaajista on muuttanut nykyiseen asuntoonsa Järvenpään sisällä (ks. kuva 19). Tutkimuskohteista keskustan ja Pajalan alueella Järvenpään sisällä muuttaneiden osuus on suurin: keskustan ja Pajalan alueelle muuttaneista 62 % tuli kuntarajojen sisältä, Lepolan kerrostaloihin muuttaneista 54 % ja Lepolan pientaloihin muuttaneista 51 % (ks. taulukko 10).

Riippumatta muuttokohteesta Järvenpään jälkeen eniten muuttajia tuli muualta Uudeltamaalta pääkaupunkiseudun ulkopuolelta (yhteensä 22 %). Pääkaupunkiseudulta tuli yhteensä 12 % ja muualta Suomesta 7 %. Lepolan kerrostaloissa muualta Suomesta muuttaneiden osuus oli kuitenkin selvästi muita muuttokohteita suurempi (23 %), kun taas keskustassa ja Pajalassa sekä Lepolan pientaloissa pääkaupunkiseudulta muuttaneiden osuus oli suurempi. Maahanmuuttoa ei kyselyyn vastanneiden joukossa esiintynyt lainkaan.

Keskustaan ja Pajalaan muutettiin Järvenpään jälkeen useimmiten Tuusulasta, Vantaalta ja Helsingistä. Myös koko kunnan tasolla merkittävin tulomuutto tulee Helsingistä (Aro & Haanpää, 2018). Lepolan kerrostalojen kuntaan muuttaneiden yleisin yksittäinen lähtömuuttopaikkakunta oli Kerava (viisi kotitaloutta) ja Lepolan pientaloissa Kerava, Tuusula ja Vantaa (viisi kotitaloutta kustakin).

Järvenpään sisällä muuttaneita pyydettiin myös täsmentämään, missä kaupunginosassa edellinen asuinpaikka sijaitsi. Järvenpään sisällä muuttaneet tulivat melko tasaisesti useista eri kaupunginosista, joskin keskustaan ja Pajalaan kohdistuneesta Järvenpään sisäisestä muutosta 23 % tuli kyseisten kaupunginosien sisältä, jolloin kyse on hyvin paikallisista muutoista. Lepolan kohteisiin Järvenpään sisällä muuttaneista ei pienemmän otoskoon vuoksi voi tehdä yleistyksiä edellisestä kaupunginosasta.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna voidaan havaita, että pääkaupunkiseudulta uusille alueille on muuttanut etenkin 25-34-vuotiaita sekä 55-74-vuotiaita. Kaikkein nuorimmassa ikäryhmässä taas tulijoita oli Järvenpään ohella etenkin muualta Uudeltamaalta. Myös 35-54-vuotiaista moni tuli muualta Uudeltamaalta. Muualta Suomesta tuli kaikkiaan selvästi vähemmän muuttajia, mutta suurin ikäryhmän sisäinen osuus oli 25-34-vuotiaissa. Tämä voi mahdollisesti olla yhteydessä työperäiseen muuttoon, sillä työn perässä muuttaminen on tyypillistä nuorille aikuisille, ja pitkän matkan muutot ovat usein kytköksissä työpaikan vaihtoon (ks. Niedomysl, 2011; Kivijärvi & Peltola, 2016).

Kuva 19. Muuttoa edeltänyt asuinpaikkakunta.

Taulukko 10. Muuttoa edeltänyt asuinpaikkakunta alueittain ja ikäryhmittäin luokiteltuna.

		n=	Järvenpäästä	Pääkaupunki-seudulta	Muualta Uudellamaalla	Muualta Suomesta	Ulkomailta
Alueittain	A. Keskusta ja Pajala	279	61,6 %	12,5 %	20,8 %	5,0 %	0,0 %
	B. Lepolan kerrostalot	52	53,8 %	5,8 %	17,3 %	23,1 %	0,0 %
	C. Lepolan pientalot	69	50,7 %	14,5 %	30,4 %	4,3 %	0,0 %
	Kaikkien alueiden keskiarvo		55,4 %	10,9 %	22,8 %	10,8 %	0,0 %
Ikäryhmittäin	18-24	35	57,1%	0,0%	34,3%	8,6%	0,0 %
	25-34	60	51,7%	21,7%	13,3%	13,3%	0,0 %
	35-44	41	58,5%	4,9%	26,8%	9,8%	0,0 %
	45-54	55	58,2%	9,1%	25,5%	7,3%	0,0 %
	55-64	77	51,9%	16,9%	26,0%	5,2%	0,0 %
	65-74	86	65,1%	14,0%	16,3%	4,7%	0,0 %
	yli 75	39	64,1%	7,7%	23,1%	5,1%	0,0 %
	Kaikki alueet yhteensä (%)	100,0 %	58,8 %	12,0 %	22,0 %	7,3 %	0,0 %
	Yhteensä (n)	400	235	48	88	29	0

Kaikkiin tutkimuskohteisiin muutettiin hieman useammin kerrostaloista (keskimäärin 55 %) kuin pientaloista (keskimäärin 45 %). Suurin kerrostalosta muuttaneiden osuus oli Lepolan kerrostalokohteissa. Keskustaan ja Pajalaan muutettiin paitsi kerrostaloista, myös runsaasti etenkin omakotitaloista (22 %). Lepolaan muuttaneista suurempi osa asui aikaisemmin pari- tai rivitalossa kuin omakotitalossa. Edellisen asunnon talotyyppien jakaumat tutkimuskohteittain on kuvattu taulukossa 11.

Taulukko 11. Muuttoa edeltäneen asunnon talotyyppi.

	n=	Omakoti-talo	Pari- tai rivitalo	Muu yhtiö-muotoinen pientalo	Kerrostalo (2-3 kerrosta)	Kerrostalo (4 kerrosta tai enemmän)	Pientalot yhteensä	Kerrostalot yhteensä
A. Keskusta ja Pajala	278	21,9%	19,8%	1,4%	17,3%	39,6%	43,2%	56,8%
B. Lepolan kerrostalot	51	7,8%	31,4%	2,0%	15,7%	43,1%	41,2%	58,8%
C. Lepolan pientalot	69	11,6%	33,3%	4,3%	15,9%	34,8%	49,3%	50,7%
Kaikkien alueiden keskiarvo		13,8 %	28,2 %	2,6 %	16,3 %	39,2 %	44,5 %	55,5 %
Kaikki alueet yhteensä (%)		18,3%	23,6%	2,0%	16,8%	39,2%	44,0%	56,0%
Yhteensä (n)	398	73	94	8	67	156	175	223

Pearson Chi-Square sig. 0,05

Edellinen talotyyppi vaihteli myös ikäryhmittäin. Taulukossa 12 on kuvattu kaikkein kerrostaloon muuttaneiden (keskusta, Pajala ja Lepola) edellinen talotyyppi ikäryhmittäin. Alle 24-vuotiaat muuttivat selvästi useimmin pientalosta kerrostaloon, mikä liittyy todennäköisesti kotoa poismuuttoon. Tätä arviota vahvistaa huomio, että seuraavassa ikäryhmässä pientalosta kerrostaloon muutto on selvästi harvinaisempaa. Muissa ikäryhmissä voidaan havaita, että kerrostalosta kerrostaloon muutto on keskimäärin yleisempää kuin pientalosta kerrostaloon muutto. Havaittavat erot eivät olleet tilastollisesti merkitseviä. Siten, vaikka vastauksissa toistui

ikäntyvien muuttotrendi pientalosta kerrostaloon, ovat siihen verrattuna myös kerrostalojen välillä tapahtuvat muutot yleisiä ikääntyneempien parissa.

Taulukko 12. Kerrostaloon muuttaneiden edellisen asunnon talotyyppi ikäryhmittäin luokiteltuna.

Ikäryhmä	Pientalosta kerrostaloon	Kerrostalosta kerrostaloon	Kerrostaloon muuttaneet yhteensä (n)
18-24	64,5 %	35,5 %	31
25-34	13,0 %	87,0 %	46
35-44	47,8 %	52,2 %	23
45-54	57,5 %	42,5 %	40
55-64	31,8 %	68,2 %	66
65-74	46,2 %	53,8 %	78
yli 75	51,4 %	48,6 %	37
Yhteensä	42,4 %	57,6 %	321

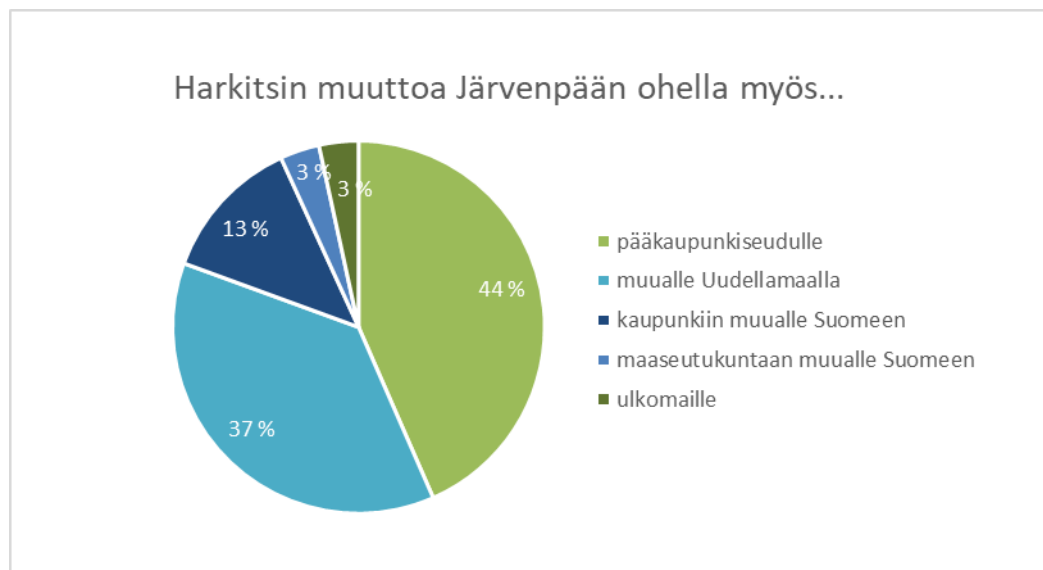
6.4.2. Päätöksentekoprosessissa harkitut vaihtoehtoiset kohteet

Muuttoa edeltänyttä päätöksentekoprosessia kartoitettiin paitsi asuntoon ja asuinalueen ominaisuuksiin liittyvien valintakriteerien kautta, myös sen osalta, mitä muita paikkakuntia kuin Järvenpäästä harkittiin asuntoa etsiessä. Vastaaja saattoi nimetä useampia harkittuja muuttokohteita.

Valtaosa, 67 %, uusille asuinalueille muuttaneista ei harkinnut muita kuntia kuin Järvenpäästä muuttokohdetta valitessaan. Vaihtoehtoisten muuttokohteiden harkinnassa oli kuitenkin eroja sekä tutkimuskohteittain, että edellisestä asuinpaikasta riippuen. Järvenpäästä muuttaneista vain 25 % harkitsi myös muita kuntia, muualta muuttaneista 45 %. Keskustaan ja Pajalaan muuttaneissa oli eniten entuudestaan järvenpääläisiä, ja siellä olikin pienin osuus niitä, jotka harkitsivat vaihtoehtoisia asuinpaikkakuntia (30 %). Lepolan kerrostaloihin muuttaneista 40 % ja Lepolan pientaloihin muuttaneista 42 % harkitsi myös muita kuntia muuttopäätöstä tehdessään.

Yleisimmin vaihtoehtoisina harkitut asuinpaikkakunnat olivat joko pääkaupunkiseudun kuntia tai muita Uudenmaan kuntia (ks. kuva 20). Myös muita kaupunkeja Suomessa harkittiin jonkin verran. Vähiten harkittiin maaseutukuntia tai muuttoa ulkomaille. Keskustaan ja Pajalaan muuttaneiden parissa harkittiin useimmiten pääkaupunkiseutua, etenkin Helsinkiä tai Vantaata. Muista Uudenmaan kunnista Kerava oli yleisin vaihtoehtoinen kohde. Lepolan kerrostaloihin muuttaneet harkitsivat pääasiassa muita kehyskuntia, etenkin Keravaa. Myös Vantaata ja

Tuusulaa harkittiin. Lepolan pientaloihin muuttaneet harkitsivat sekä pääkaupunkiseutua että muuta Uuttamaata, useimmiten Helsinkiä tai Tuusulaa.

Kuva 20. Muut muutossa harkitut paikkakunnat. Järvenpään ohella muita kuntia harkitsi 33 % uusille asuinalueille muuttaneista. Yleisimmin harkittiin joko pääkaupunkiseutua tai muita Uudenmaan kuntia.

6.4.3. Mahdolliset tulevaisuuden muuttokohteet

Kappaleessa 6.3. kerrottiin, että 45 % keskustan ja Pajalan sekä Lepolan pientalojen asukkaista pitää muuttoa seuraavien viiden vuoden aikana todennäköisenä ja 71 % Lepolan kerrostalojen asukkaista. Riippumatta muuton todennäköisyydestä, vastaajia pyydettiin myös nimeämään todennäköisin muuttokohde tulevaisuudessa. Taulukossa 13 on esitetty potentiaalisten muuttokohteiden yleisyys. Osuudet on laskettu kysymykseen vastanneista, sillä keskustan ja Pajalan asukkaista 31 jätti vastaamatta kysymykseen. Osa vastaajista taas nimesi useamman muuttokohteen, minkä takia osuuksien summa on yli 100 %. Taulukosta voidaan kuitenkin havaita, että yleisimmin uusille asuinalueille muuttaneet pysyisivät tulevaisuudessakin Järvenpäässä: 29-33 % muuttaisi toiseen asuntoon saman asuinalueen sisällä ja 37-41 % muuttaisi toiselle asuinalueelle Järvenpäässä. Seuraavaksi useiten muutettaisiin pääkaupunkiseudulle. Muualle Uudellamaalla muuttaisi hieman suurempi osuus Lepolan kerrostaloasukkaista kuin muista kyselyyn vastanneista. Keskustasta ja Pajalasta ja Lepolan pientaloista taas muutettaisiin hieman todennäköisemmin muualle Suomeen.

Taulukko 13. Mahdolliset tulevaisuuden muuttokohteet alueittain luokiteltuna.

	n=	Toiseen asuntoon saman asuinalueen sisällä	Toiselle asuinalueelle Järvenpäässä	Pääkaupunki- seudulle	Muualle Uudella- maalla	Kaupunkiin muualle Suomeen	Maaseutu- kuntaan muualle Suomeen	Ulkomailla
A. Keskusta ja Pajala	248	28,6 %	37,9 %	16,9 %	8,1 %	9,3 %	6,0 %	3,6 %
B. Lepolan kerrostalot	51	33,3 %	41,2 %	21,6 %	11,8 %	5,9 %	2,0 %	2,0 %
C. Lepolan pientalot	67	29,9 %	38,8 %	11,9 %	4,5 %	11,9 %	7,5 %	6,0 %
Yhteensä (mainintoja)		108	141	61	29	34	21	14

7. Johtopäätökset

Tämän tutkimuksen lähtökohtina olivat Järvenpään viime vuosina kiihtynyt väestönkasvu sekä laajempi urbaanin asumisen trendi, jonka osana rakentamisen painopiste on Järvenpäässäkin siirtynyt pientaloasumisesta kerrostalotuotantoon asemanläheisillä sijainneilla (Järvenpään kaupunki, 2014). Lähtökohtaisesti oli tiedossa, että kaupunki kasvaa, ja että asuntotuotanto painottuu kerrostaloihin, mutta näiden tekijöiden vuorovaikutussuhteesta sekä muuttojen yhteydessä tapahtuvista asukkaiden päätöksentekoprosesseista tarvittiin lisää tietoa. Aihetta lähestyttiin kolmen tutkimuskysymyksen kautta: *keitä ovat Järvenpään uusien asemanläheisten asuinalueiden asukkaat, mitkä tekijät merkittävimmin ohjaavat näille alueille muuttaneiden asumisen valintoja, sekä miten uusille asuinalueille muuttaneiden asumispolut jäsentyvät alueellisesti ja rakenteellisesti*. Tutkimuskysymysten kautta pyrittiin hahmottamaan uusien asuinalueiden suhteutumista laajempiin yhteiskunnallisiin trendeihin ja muuttovirtoihin, sekä alueiden veto- ja pitovoimatekijöitä asukkaiden näkökulmasta.

Tutkimuksen tulokset voidaan kiteyttää kolmeen tutkimuskysymyksiin vastaavaan pääkohtaan:

1. Järvenpään uudet asemanläheiset asuinalueet heijastavat vallitsevia yhteiskunnallisia ja asumisen trendejä
2. Asumisen valinnoissa haettiin elämäntilanteeseen ja elämäntyyliin sopivaa palveluiden ja luonnonläheisyyden tasapainoa hyvin liikenneyhteyksien varrella
3. Uusien asuinalueiden vetovoimaisuus kytkeytyy olemassa olevaan asuntokantaan ja kunnan sisäisiin muuttoihin asumisen ketjujen kautta

Seuraavissa kappaleissa avataan kutakin tutkimustulosta johtopäätöksineen ja rajoitteineen, sekä esitetään tutkimuksen myötä syntyneitä jatkotutkimustarpeita sekä sovellutuksia suunnitteluun.

7.1. Muuttuva yhteiskunta muokkaa asumisen toiveita ja tarpeita

Tutkimustulokset osoittavat, että vallitsevat yhteiskunnalliset ja asumisen trendit näkyvät myös Järvenpään uusilla kerrostalovaltaisilla asuinalueilla. Valtaosa asukkaista on yksinasuvia, ja etenkin keskustan läheisillä alueilla suurimpia ikäryhmiä ovat nuoret aikuiset sekä ikääntyneet. Tämä tulos heijastelee suomalaisessa ja kansainvälisessä tutkimuksessa tehtyjä havaintoja siitä, että keskusta-asuminen vetää erityisesti nuoria aikuisia, ikääntyneitä ja yksinasuvia (esim. Årø, 2006, Klinenberg, 2013; Ristimäki ym., 2017; Strandell, 2017). Pienten keskusta-asuntojen trendi ei kuitenkaan näy voimakkaana (ks. Helsingin uutiset, 18.10.2013; Aamulehti, 25.12.2017), joskin asuntojen keskikoot ovat myös Järvenpäässä pienentyneet 2010-luvulla.

Alueen asukkaiden arkiliikkumiseen ja elämäntyyliin ei pystytty tämän tutkimuksen puitteissa perehtymään laajasti. Työpaikan sijainti sekä asumisessa arvostetut tekijät kertovat kuitenkin, että asukkaiden elämäntyyli heijastelee suomalaisessa kontekstissa laajemmin havaittuja trendejä. Valtaosa asukkaista käy joko Järvenpäässä tai Helsingissä töissä. Aiemmassa tutkimuksessa on havaittu, että keskusta-alueilla käydään tyypillisesti omalla asuinalueella töissä (Strandell, 2017), mikä näkyi myös tässä tutkimuksessa keskusta-asukkaiden parissa. Alueliikkuvuus (ks. Aro & Haanpää, 2018) ja Helsingin työssäkäyntialueen vetovoima taas näkyi etenkin Lepolan asukkaiden parissa. Arvostuksissa korostuivat melko yleismaailmalliset tekijät, joiden kautta piirtyi kuva vakaasta, nautittavasta ja itsenäisestä elämästä. Asukkaat arvostivat myös asumisen helppoutta ja sosiaalisia suhteita. Asuinympäristöön liittyen korostui hyvä palvelutaso, etenkin julkiset palvelut, sekä ulkoilumahdollisuudet. Elämäntyylien faktorianalyysi antoi kuitenkin viitteitä siitä, että palvelutason ja luonnonläheisyyden arvostuksissa on eroja eri asuinympäristöjen välillä: keskustassa ja Pajalassa arvostetaan Lepolaa enemmän palvelutasa, etenkin sitä, että kaikki tarvittava on lähellä, ja Lepolassa, etenkin pientaloasukkaiden parissa, taas korostuu asuinympäristön luonnonläheisyys. Tämä heijastelee kansainvälisessä tutkimuksessa tehtyjä havaintoja siitä, että elämäntyyleillä on vaikutusta asumisen valintoihin (esim. Heijs ym., 2009; Jansen, 2012).

Monikulttuurisuutta ei juuri pidetty tärkeänä. Vastaajien parissa ei myöskään ollut lainkaan ulkomailta muuttaneita huolimatta siitä, että nettomaahanmuuton määrä on Järvenpäässäkin kasvanut viime vuosina (Aro & Haanpää, 2018). Se, että maahanmuuttoa ei ilmennyt kyselyyn vastanneiden parissa, voi olla sattumaa tai johtua esimerkiksi puuttuvasta kielitaidosta, eikä kyselyaineistoa tule lukea muuttoliiketilastoina. Herää kuitenkin kysymys, mille alueille maahanmuutto pääosin kohdistuu ja mitä ovat kasvavan maahanmuuttajajoukon asumisen toiveet ja tarpeet? Seuraavina vuosikymmeninä väestönkasvun ennustetaan väestön

ikäntymisen ja alenevan syntyvyyden myötä tukeutuvan Järvenpäässäkin enenevässä määrin maahanmuuttoon (Selin ym., 2018). Jotta kaupungin kasvua voidaan tällöin pyrkiä ylläpitämään, tarvitaan tämän muuttajajoukon asumisen toiveista ja tarpeista lisää tietoa suunnittelun tueksi. Myös alueen kaavoittajat ovat nostaneet monikulttuurisuuden esiin tulevaisuuden teemana, joka vaatii jatkosselvitystä (Huttunen, 2017).

Lapsiperheitä oli vastaajien joukossa melko vähän. Suurin lapsiperheiden osuus oli Lepolan pientaloasukkaiden parissa, joskin vastaajien parissa oli myös keskustassa asuvia lapsiperheitä. Viime vuosina lisääntynyt lapsiperheiden urbaanin asumisen ilmiö ei kuitenkaan näkynyt tutkimusalueilla voimakkaana. Tämän tutkimuksen puitteissa ei myöskään ollut mahdollista syventyä aineistoon erikseen lapsiperheiden näkökulmasta. Aineistoa läpikäydessä muodostui silti vaikutelma, että pientaloasukkaiden parissa lapsiperheiden asumisolosuhteet vastasivat asukkaiden toiveita, kun taas kerrostaloissa oli sekä niitä, jotka kokivat asuvansa kutakuinkin toiveidensa mukaisesti, että niitä, joille asumisratkaisu ei vastannut asumistoiveita. Lapsiperheiden asumisen valinnoista tarvittaisiinkin lisää tietoa täydentämään tähänastista tutkimusta, jossa on keskitytty pääasiassa joko urbaaniin kantakaupunkielämään (Lilius, 2008, 2017) tai perinteiseen kehyskuntien pientaloasumiseen (Vasanen, 2013). Väliin mahtuu lukuisia muitakin asumisen muotoja. Olisi mielenkiintoista nähdä, ylettyykö lapsiperheiden urbaanin asumisen ilmiö suurimpien kaupunkien kantakaupungin ohella myös kehyskuntien urbaaneihin keskustoihin, vai onko kyse pikemminkin esimerkiksi käytännön ratkaisusta hyvien kulkuyhteyksien varrella.

Kyselyssä ilmenneissä asumistoiveissa näkyy valtakunnallisten trendien tavoin pientaloasuminen ja rauhallisuus, mutta samaan aikaan palveluiden, keskustan läheisen sijainnin ja sujuvien kulkuyhteyksien arvostus. Tulos heijastelee viimeisimmän valtakunnallisen asukasbarometrin (Strandell, 2017) tuloksia, joissa liikenneyhteydet nousivat tärkeimmäksi asuinalueiden viihtyvyystekijäksi ohi aiemmin tärkeimmän viihtyvyystekijän, rauhallisuuden. Kuten Järvenpään uusilla alueilla, myös asukasbarometrissä rauhallisuus ja luonnonympäristö olivat kuitenkin tärkeimpien viihtyvyystekijöiden joukossa. Sijaintinsa ja luonteensa puolesta Järvenpäässä on runsaasti potentiaalia vastata kyseisiin toiveisiin, jotka asettuvat jonnekin urbaanin keskusta-asumisen ja perinteisen pientaloalueen välimaastoon. Tulisikin selvittää, minkälaiset asumisen konseptit parhaiten yhdistäisivät näitä asumistoiveita sekä tarjoaisivat hintatasoltaan realistisia ja kestävästä kaupunkikehitystä tukevia ratkaisuja.

Huomionarvoista alueen asukkaiden asumistoiveissa on, että nuorista valtaosa haaveilee pientaloasumisesta, kun taas ikääntyneiden parissa suurimmalla osalla toiveena on kerrostaloasuminen. Asumispolkujen käsite voi auttaa ymmärtämään asumistoiveiden ja iän vuorovaikutusta. Järvenpään uusilla asuinalueilla asuvista alle 35-vuotiaista noin 70 % on lapsuudessaan asunut pientalovaltaisella alueella. Koska erilaisia asumiskokemuksia on vasta vähän, heijastuu lapsuuden asuinpaikka usein asumisihanteisiin (SOA ry, 2017). Järvenpäässä asuvien nuorten aikuisten asumistoiveista ei siten voi suoraan päätellä, että pientalotoive olisi heidän parissaan yhtä yleistä vielä 5 tai 10 vuoden kuluttua, kun muutto pientaloon olisi todennäköisesti ajankohtaisempaa kasvaneiden tulojen tai perheenisäyksen myötä.

Toisaalta ikääntyneiden parissa näkyy muuttuva elämäntyyli: iän myötä tarpeet ja arvostukset muuttuvat, ja kerrostaloasuminen tarjoaa asumisen helppoutta ja sujuvaa pääsyä palveluihin. Tämä havainto tukee asumisen ketjujen viitekehyksen olettamusta, että asumistoiveet ja valinnat kytkeytyvät yksilön elämänvaiheeseen, ja että arvostukset heijastuvat fyysiseen rakennuskantaan muuttuvana kysyntänä. Tulevina vuosina ikääntyvän väestön osuus tulee kasvamaan entisestään. Ikääntyvän väestön muuttuvat toiveet ja tarpeet tulee siten huomioida entistä paremmin sekä asuntojen kysynnän arvioinnissa, että asumisen ja palveluiden suunnittelussa.

7.2. Vetovoimatekijöinä kulkuyhteydet ja keskustan läheisyys yhdistettynä palveluiden ja luonnonläheisyyden tasapainoon

Asumisen päätöksentekoprosessit ovat aina yksilöllisiä ja sidoksissa kontekstiin, jossa asumisvalinta tehdään (Hasu, 2017). Kontekstuaalisuus on siten tärkeää pitää mielessä myös tämän tutkimuksen tuloksia tulkittaessa. Tuloksissa ilmenee kuitenkin tietynlaisia toistuvuuksia, joiden pohjalta voidaan muodostaa kokonaiskuvaa käsillä olevasta ilmiöstä. Tässä kappaleessa käydään läpi Järvenpään uusien asuinalueiden veto- ja pitovoimatekijöitä asukkain valintaprosesseissa ilmenneiden tekijöiden kautta.

Järvenpään uusissa asuinalueissa muuttajia houkutteli ennen kaikkea asunnon uutuus yhdistettynä keskustan läheiseen sijaintiin ja sujuviin kulkuyhteyksiin eri liikkumismuodoilla. Samalla vastauksissa näkyi, että asumisvalinnalla haetaan elämäntilanteeseen ja elämäntyyliin sopivaa palveluiden ja luonnonläheisyyden tasapainoa.

Vaikka kaikissa kolmessa tutkimuskohteessa moni piti sekä palvelutasoa, että luonnon ja virkistysalueiden läheisyyttä tärkeänä, voitiin alueiden välillä havaita eroja eri tekijöiden merkittävydessä asumisen valinnalle. Keskustan ja Pajalan alueella asumisvalinnoissa

korostuivat asuinympäristön kaupunkimaisuus ja palvelutaso, kun taas Lepolassa, etenkin pientaloalueilla arvostettiin luonnonläheistä asuinympäristöä. Ero palvelutason ja luonnonläheisyyden tärkeydessä ilmeni sekä elämäntyyli muuttajien kautta, että valintatekijöiden tärkeyttä mitanneissa muuttajissa. Tämä tulos muistuttaa Ratvion (2012) väitöstutkimuksessaan tekemiä havaintoja, joiden mukaan kantakaupunkikortteleihin muuttaneet painottivat palvelutasoa enemmän kuin pientaloalueille muuttaneet, ja elämäntyyli kyseisissä vertailukohteissa jäsenyivät eri tavoin. Lisäksi tulos täydentää Ratvion (2012) tarkastelua sekä lukuisia keskuskaupungin ja kehyskuntien eroja tarkastelleita tutkimuksia asumisen valinnoista (esim. Jolkkonen ym., 2007; Kytö & Väliniemi, 2009; Vasanen, 2013; Kalliovalkama, 2014): erot luonnonläheisyyden sekä palvelutason ja kaupunkimaisuuden arvostuksissa heijastuvat asumisen valintoihin myös kehyskuntien sisällä, eivät ainoastaan muuttoihin keskuskaupungin ja kehyskuntien pientaloalueiden välillä.

Keskustan ja Pajalan alueella hyvä palvelutaso ja keskustan läheisyys houkuttelivat sekä ikääntyneitä, että nuoria aikuisia. Ikääntyneillä asumisen valintaa määrittivät iän myötä muuttuvat tarpeet ja arvostukset. Moni koki edellisen asuinalueensa palvelutason riittämättömäksi tai pientaloasumisen liian työlääksi. Keskusta-asuminen sen sijaan tarjosi sujuvan pääsyn sekä lähipalveluihin, että kauemmas junayhteyksien ansiosta sekä mahdollisuuden ylläpitää sosiaalisia kontakteja. Nuoria houkutteli ennen kaikkea sopiva ja kohtuuhintainen asunto hyvällä sijainnilla. Myös työhön ja opiskeluun liittyvät syyt osoittautuivat nuorilla muita useammin ratkaisevaksi tekijäksi. Nuorilla asumisen valinta koettiin usein väliaikaiseksi vaiheeksi asumispolulla: valtaosa piti muuttoa seuraavien viiden vuoden aikana todennäköisenä, ja monen toiveissa oli pientaloasuminen.

Lepolan pientaloissa asumisen valintaa määrittivät asunnon ominaisuuksien ohella talotyyppi, asuinympäristön luonnonläheisyys, viihtyisyys, turvallisuus ja rauhallisuus sekä juna- ja autoliikenneyhteyksien yhdistelmä. Asumisen valinnat vaikuttivat valtaosalla noudattelevan niin sanottua perinteistä asumisuraa, jossa lasten saannin myötä haetaan lasten kasvuympäristöksi sopivaa pysyvämpää asuinpaikkaa. Samalla vastauksissa näkyi kuitenkin palvelutason arvostus sekä yhdistelmä kaupunkimaisuudesta ja luonnonläheisyydestä, niin sanottu pikkukaupunkimaisuus:

”Tämä on sopivan kaupunkimainen ja maaseutumainen paikka.” (N60, Lepola AP)

Vähiten niin sanottu urbaani elämäntyyli näkyi Lepolan kerrostaloasukkaiden parissa. Asumisen valinnassa korostui usein melko käytännönläheiset syyt, kuten kulkuyhteydet,

työhön liittyvät tekijät sekä halu tai tarve muuttaa pois edellisestä asunnosta. Päätöksentekoprosessissa korostui asumisen ketjujen käsitteen mukainen oletus yhteiskunnallisen rakenteen ja toimijan vuorovaikutuksesta (vrt. Giddens, 1991). Lepolan kerrostaloasukkaiden parissa myös muutto seuraavien viiden vuoden aikana oli selvästi todennäköisempää kuin keskustan ja Pajalan alueella tai Lepolan pientaloissa. Tätä heijastelee myös kyseisen alueen hieman heikompi asumistyytyväisyys toisiin tutkimuskohteisiin verrattuna, joskin myös Lepolan kerrostaloissa valtaosa oli tyytyväisiä asumiseensa. Tyytymättömyyttä aiheutti eniten sekä asumisen tarpeisiin ja toiveisiin liittyvät syyt (kuten tilantarve), että etenkin palveluiden ja kaupungin sisäisen julkisen liikenteen yhteyksien puute.

Asumisen valinta on monen tekijän summa, ja päätöksenteon arviointi jatkuu vielä muuttopäätöksen jälkeenkin. Vaikuttaa siltä, että uudet asuinalueet vastaavat keskimäärin hyvin asukkaiden toiveisiin ja tarpeisiin, sillä 90 % asukkaista oli erittäin tai melko tyytyväisiä nykyiseen asumiseensa. Myös moni, joka harkitsi muuttoa, muuttaisi todennäköisesti toiseen asuntoon saman asuinalueen sisällä tai toiselle alueelle Järvenpäässä.

Uusien alueiden veto- ja pitovoimatekijöihin liittyen voidaan nostaa esiin kaksi huomiota, joista voidaan ottaa opiksi myös tulevia asuinalueita suunniteltaessa. Ensinnäkin, onnistunutta kehyskuntien urbaania kerrostaloasumista luonnehtii hyvä kaupallisten ja julkisten palveluiden tarjonta sekä kulkuyhteyksien toimivuus. Sen sijaan asemanläheisessä pientaloasumisessa haetaan keskustan ja kulkuyhteyksien lähellä sijaitsevaa, mutta luonnonläheistä ja rauhallista asuinympäristöä. Palvelutason ja kulkuyhteyksien merkittävyys asumistyytyväisyyteen on tärkeää huomioida jo alueiden suunnittelun ja toteutuksen alkuvaiheessa. Toiseksi, elämäntyyli ja elämäntilanteet muuttuvat, mikä vaikuttaa myös asumisen valintoihin. Asumisen tarpeisiin ja toiveisiin liittyvät syyt olivat yleisin syy harkita muuttoa lähivuosina. Onkin tärkeää, että hyvän palvelutason ja sujuvien liikenneyhteyksien vaikutuspiirissä tarjotaan monipuolisia asumisratkaisuja, jotka tarjoavat vaihtoehtoja esimerkiksi tilantarpeen muuttuessa.

Kehyskuntien kilpailuvaltiksi pääkaupunkiseutuun nähden luonnehditaan usein edullisempia asumiskustannuksia pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueen piirissä. Uusille alueille muuttaneiden parissa asumiskustannukset olivat kyllä tärkeä tekijä valinnassa. Asumiskustannukset ovat kuitenkin hyvin usein merkittävä tekijä asumisen valinnassa, eikä tätä siksi voi suoraan tulkita vetovoimatekijäksi juuri kyseisillä alueilla. Vastauksissa kävi myös ilmi, että asumiskustannukset olivat useammin valintaan ratkaisevasti vaikuttanut tekijä Järvenpään sisällä tai lähikunnista muuttaneille kuin pääkaupunkiseudulta tai muualta

Suomesta muuttaneille. Toki voi olla, että hintahaarukka ja asuinpaikka oli rajattu jo niin varhaisessa vaiheessa, että sitä ei tuotu vastauksissa esiin. Toisaalta, moni ei edes harkinnut muuta kaupunkia kuin Järvenpäästä, mistä syntyy vaikutelma, että jokin muukin veti juuri kyseiselle alueelle kuin asuinkustannukset.

Tämä tutkimus ei siten tarjoa yksioikoista vastausta kysymykseen kehyskuntien kerrostaloasumisen mahdollisista kilpailuvalteista keskuskaupunkiin nähden. Joitakin mahdollisia osatekijöitä tuodaan esiin seuraavassa kappaleessa. Saatuun kyselyaineistoon jää analysoitavaa vielä tämän tutkimuksen jälkeenkin. Tämä Järvenpäähän keskittyvä tapaustutkimus on myös vasta ensimmäisiä pyrkimyksiä valottaa kehyskuntien monipuolistuvaa asuinympäristöä aikana, jota määrittävät huomattavat demografiset muutokset, liikkuvuuden kasvu, nopeasti muuttuvat trendit sekä tarve löytää asumisen ratkaisuja, jotka yhtäaikaaisesti sekä edistävät kestävästä kaupunkikehitystä, että vastaavat monipuolistuviin asumistoiveisiin ja -tarpeisiin.

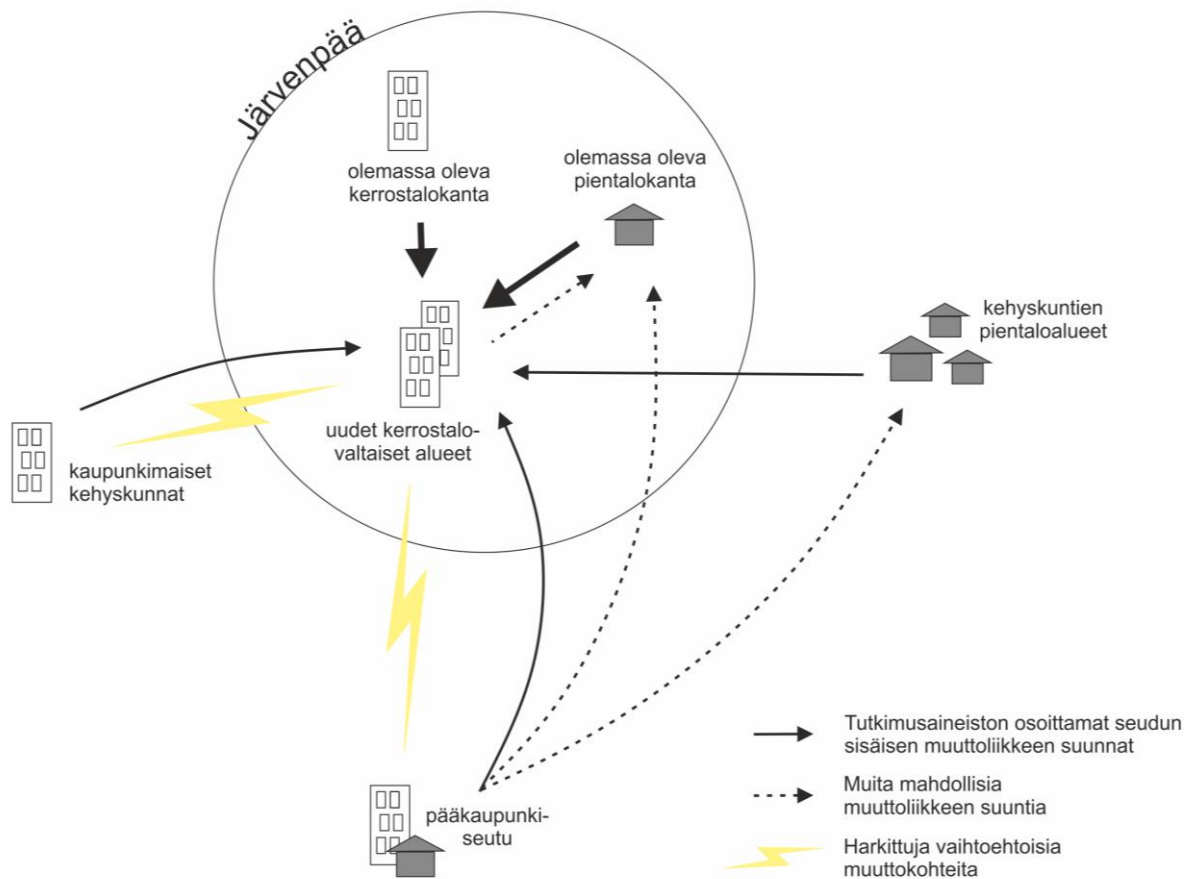
7.3. Muutot kytkeytyvät asumisen ketjuiksi

Muutamaan uuteen asuinalueeseen rajattu kyselyaineisto ei kerro koko kaupungin asuntokantaan kohdistuneista tulo- ja lähtömuutoista tai niiden taustalla olevista päätöksenteon prosesseista. Kyselyssä ilmenneiden muuttojen alueellisten, sosiodemografisten ja elämäntyyllisten tekijöiden kautta voidaan kuitenkin välillisesti tarkastella uusien asuinalueiden kytöksiksi myös olemassa olevaan asuntokantaan ja siinä tapahtuviin muutoksiin. Kun muuttopäätöksiä tarkastellaan tutkielman alussa määrittelemäni asumisen ketjujen viitekehyksen kautta, kiinnittyy huomio kolmenlaisiin ajassa ja tilassa ilmeneviin vuorovaikutussuhteisiin. Pohdinnan tueksi kuvassa 21 on havainnollistettu niitä muuttoliikkeen suuntia ja asumisen ketjuja, joita kyselyaineisto indikoi.

Ensinnäkin, merkittävä osa uusille alueille kohdistuneista muutoista tuli Järvenpään sisästä (59 %), joten uusien asuinalueiden voidaan olettaa vapauttavan asuntoja myös olemassa olevassa asuntokannassa ja siten vaikuttavan siinä tapahtuvaan kehitykseen (vrt. Lankinen, 1996).

Julkisessa keskustelussa on viime aikoina nostettu esiin, että ”*pääkaupunkiseutua ympäröivissä kehyskunnissa uusia asukkaita on pystytty nopeiden houkuttelevien tiiviillä keskustarakentamisella ja palveluilla, kuten Järvenpäässä*” (HS 21.4.2018) ja että ”*[p]ienet asunnot, korkea rakentaminen, palveluiden keskittyminen ja sujuva liikkuminen vetävät asukkaita molempiin [Järvenpäähän ja Sipooseen]*” (Keski-Uusimaa 12.4.2018). Näin varmasti on. Kuitenkin uusiin kohteisiin muuttaa runsaasti asukkaita myös kuntarajojen sisästä

vapauttaen olemassa olevia pientalo- ja kerrostaloasuntoja. Herää kysymys, onko keskusta-asuminen ainoa merkittävä vetovoimatekijä, vai onko vapautuvalla asuntokannalla sittenkin olennainen rooli kasvun logiikassa? Kuka muuttaa vapautuviin kerrostaloasuntoihin, entä pientaloihin? Kysymykseen ei pystytä tämän tutkimuksen puitteissa vastaamaan, vaan lisätutkimusta tarvitaan muuttoliikkeen sosiodemografisten ja taloudellisten vaikutusten kytkemiseksi fyysisessä rakennuskannassa tapahtuviin muuttoketjuihin. Joka tapauksessa uuden rakentamisen mahdolliset vaikutukset olemassa olevaan rakennuskantaan on tärkeää tiedostaa suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Kuva 21. Muuttoliike ja asumisen ketjut uusien asuinalueiden näkökulmasta. Kaavio kuvaa kyselyaineistossa ilmenneitä pääasiallisia muuttovirtoja (yhtenäinen viiva) sekä mahdollisia muita muuttovirtoja asumistoiveisiin ja yhteyskunnallisiin trendeihin perustuen (katkoviiva). Lisäksi esitetään, minkä alueiden kanssa uudet asuinalueet ”kilpailevat” asukkaiden harkitessa asumisen valintojaan. Kaavio keskittyy uusiin asuinalueisiin kytkeytyviin muuttovirtoihin. Tämän ohella muuttoliikettä tapahtuu jatkuvasti myös muussa olemassa olevassa asuntokannassa.

Pientaloista kerrostaloihin muuttaneissa oli ikääntyneitä, jotka hakeutuivat helpompaan asumismuotoon hyvällä sijainnilla. Tämän muuttovirran voidaan olettaa jatkuvan ja mahdollisesti voimistuvan, sillä ikääntyvän väestön valinnat tulevat jatkossa näkymään entistä vahvemmin asumisen trendeissä (Helminen ym., 2017). Myös alueen kaavoittajat ovat arvioineet, että ikääntyvä väestö muuttaa enenevässä määrin pientaloista keskustojen kerrostaloihin, minkä myötä pientalorakentamisen tarve vähenee (Huttunen, 2017, s. 35). Vapautuvaan pientalokantaan voidaan olettaa riittävän kysyntää jatkossakin. Valtakunnalliset ja seudulliset selvitykset osoittavat, että pientaloasuminen on yhä suuren väestönosan suosiossa (Huttunen, 2017; Strandell, 2017). Etenkin nuorten parissa pientaloasuminen siintää monella toiveissa. Voikin olla, että osatekijä urbaania asumista painottaneiden kuntien kasvussa perustuu yhä lapsiperheiden muuttoon pientaloalueille, joita uusiin kerrostalokohteisiin muuttaneet vapauttavat.

Entä mikä on vapautuvan kerrostalokannan tulevaisuus? Kyselyn pohjalta voidaan todeta, että uusissa kohteissa monelle muuttajalle asunnon uudenveroinen kunto sekä hyvä sijainti olivat merkittäviä vetovoimatekijöitä, kun taas esimerkiksi halu muuttaa pois aiemmalta asuinalueelta sekä lähestyvät remontit työnsivät muuttamaan pois edellisestä asunnosta. Myös vanhempaa kerrostalokantaa on kuitenkin hyvillä sijainneilla runsaasti. Keskeistä onkin, että olemassa olevien kerrostaloalueiden kehittämistarpeet sekä potentiaali asuntomarkkinoilla tunnistetaan uuden kehittämisen rinnalla. Uusia alueita suunniteltaessa olisi hyvä pysähtyä miettimään, miksi toisilta alueilta muutetaan pois ja miten olemassa olevia alueita voitaisiin kehittää niin, että ne kykenisivät vastaamaan asukkaiden toiveisiin ja tarpeisiin vielä jatkossakin. Muun muassa ikääntyvän väestön myötä tarve esteettömälle asumiselle ja lähipalveluiden saatavuudelle korostuu tulevaisuudessa entisestään. Kuten aiemmassakin tutkimuksessa on todettu (Helminen ym., 2017), näihin muuttuviin tarpeisiin tulee löytää ratkaisuja myös olemassa olevia asuinalueita kehittämällä.

Toinen päätelmä liittyy sosiaalisiin kontakteihin. Tutkimustulokset osoittavat, että etenkin ikääntyneiden muuttajien parissa sosiaaliset kontaktit, Järvenpään lähialueilla ennestään asuvat sukulaiset ja tutut, vaikuttivat monella päätökseen muuttaa Järvenpäähän. Tulos vastaa Coulterin ja kumppaneiden (2015, 2016) tutkimuksia, joiden mukaan kotitalouden ulkopuolisilla sosiaalisilla kontakteilla on vaikutusta yksilön asumisen valintoihin. Siten tulos vahvistaa myös asumisen ketjujen viitekehyksen oletusta sosiaalisten kontaktien merkityksestä osana asumisen prosesseja.

Muun muassa pääkaupunkiseudulta uusille asuinalueille muuttaneiden parissa oli runsaasti ikääntyneitä 55-74-vuotiaita. Ikääntyneiden kuntaan muuttaneiden parissa muuttosyyntä toistui sosiaaliset kontaktit: omat aikuiset lapset perheineen asuivat Järvenpäässä, ja isovanhempi halusi muuttaa lähelle ollakseen esimerkiksi apuna lastenhoidossa. Samaan aikaan ikääntyneet arvostavat keskustan kerrostaloasumisen helppoutta, palveluita ja liikenneyhteyksiä, jolloin esimerkiksi Pajalan alue on voinut näyttäytyä houkuttelevana. Tämä korostaa lapsiperheiden keskeistä kerrannaisvaikutusta kaupungin kasvuun sekä veto- ja pitovoimaan (ks. Aro & Haanpää, 2018).

Kolmas päätelmä liittyy nuoriin muuttajiin. Uusiin kerrostalokohteisiin muuttaneiden parissa oli paljon nuoria, 25-34-vuotiaita aikuisia. Lisäksi itsenäistyviä, 18-24-vuotiaita nuoria muutti lähiseuduilta pientalosta kerrostaloon. Pientalotoive näkyi kuitenkin vahvana tämänkin tutkimuksen nuorten vastaajien joukossa (vrt. Tuominen, 2017). Onkin mahdollista, että nämä uusille alueille muuttaneet hakevat myöhemmässä vaiheessa asumistoiveisiinsa sopivaa pientaloasuntoa. Siksi on tärkeää huomioida, että tällä hetkellä kerrostalossa asuvien kokemukset uudesta asuinkunnasta tai asuinalueesta voivat vaikuttaa ratkaisevasti myös heidän tuleviin päätöksiinsä asumismuodosta, asuinalueesta ja asuinpaikkakunnasta (vrt. *asumispolut*, Clapham, 2005). Jos asumiskokemukset ovat positiivisia ja kunnasta löytyy asuntotarjontaa myös muuttuviin toiveisiin ja tarpeisiin, voi kerrostaloasumisen vetovoima muuntua pitovoimaksi pidemmällä aikavälillä. Aro toteaaakin, että ”*Kuntien välisessä kilpailussa muuttajista pärjäävät jatkossa ne kunnat, jotka vahvistavat samanaikaisesti sekä Nurmijärvi-että Järvenpää-ilmiöihin perustuvaa mallia eli monimuotoistavat suunnitelmallisesti asumiseen ja asuinympäristöihin liittyviä vaihtoehtoja*” (Nurmijärven uutiset, 19.4.2018). Parhailleen pientalorakentamisessa, myös rivi- ja ketjutalojen osalta, on havaittavissa laskeva trendi. Sekä tämän, että aiemman tutkimuksen (esim. Juntto, 2008; Huttunen, Hasu, Hirvonen, Tervo, & Ullrich, 2015; Strandell, 2017) tulokset antavat kuitenkin viitteitä siitä, että monipuolisille asumisen ratkaisuille on tulevaisuudessakin kysyntää kerrostalobuumin rinnalla.

8. Keskustelu

Tällä pro gradu -työllä oli kolmenlaisia tavoitteita. Ensinnäkin, pyrkimyksenä oli tuottaa tietoa muuttuvista asumisen valinnoista ja arvostuksista käytännön suunnittelun tueksi. Lähivuosina Järvenpään nopean kasvun ennustetaan jatkuvan, ja kaupunkiin tulee rakentumaan lukuisia uusia kerrostalokohteita, sekä kokonaan uusia kaupunkimaisia asuinalueita. Tällä tutkimuksella on pyritty kokoamaan tietoa ja kokemuksia jo toteutuneista alueista, jotta näitä oppeja voidaan

hyödyntää tulevien vastaavanlaisten alueiden suunnittelussa. Samalla on pyritty edesauttamaan asukkaiden kokemusmaailman tuomista vahvemmin osaksi suunnittelun ja päätöksenteon prosesseja.

Toiseksi, tämä työ lähti liikkeelle havainnosta, että vaikka muuttoliikedyneramiikkaa ja asumisen valintakäyttäytymistä on Suomessa tutkittu laajasti, on tutkimus keskittynyt pääosin joko keskuskaupunkien urbaaniin asumiseen kantakaupungissa tai kehyskuntien pientalovaltaiseen asumiseen. Sen sijaan kaupunkimaisia piirteitä korostaneiden kehyskuntien erityispiirteisiin on vasta hiljattain alettu kiinnittää enemmän huomiota selvitysten ja julkisen keskustelun kautta. Tämän työn tavoitteena oli täydentää havaittua tutkimuksellista aukkoa ja tarjota keskusteluun uusia näkökulmia Järvenpään tapauksen kautta.

Kolmanneksi, tutkimusasetelma pyrittiin muotoilemaan niin, että asumistutkimuksessa tunnistettu mikro- ja makrotason ilmiöiden kytkemisen haaste tiedostetaan⁷, ja että tutkimuksessa olisi mahdollista testata keinoja, joilla vastata tähän haasteeseen. Tämä tutkimuksellisesti haastava tavoitteenasettelu sekä työn laajuuden ja ajankäytön rajallisuus johtivat väistämättä tiettyihin kompromisseihin tutkimusprosessin aikana. Jotta mikro- ja makrotason kytkemistä toisiinsa oli mahdollista tavoitella, jouduttiin menetelmäpaletista karsimaan sekä syväluotaavassa yksittäisten kotitalouksien ja asukkaiden asumispolkujen tarkastelussa (esim. haastattelut), että laajoissa tilastollisissa selvityksissä. Aineistonkeruumenetelmäksi valittiin asukaskysely, joka pyrittiin laatimaan niin, että se tuottaisi sekä tilastollisiin analyyseihin soveltuvia kokonaisuuksia, että samalla antaisi vastaajalle mahdollisuuksia yksilöllisiin vastauksiin. Analyysissa hyödynnettiin tilastollisten yleistysten ohella kyselyssä kertynyttä laajahkoa avovastausten antia.

Myös teoreettinen viitekehys pyrittiin rakentamaan tavoitetta tukevaksi. Asumispolkujen käsitteen yhtenä kantavana ajatuksena on nimenomaan yleistävien tulkintojen muodostaminen yksilöllisistä valinnoista (ks. Clapham, 2005). Tästä johdettiin edelleen asumisen ketjujen viitekehys, jonka tarkoituksena oli tuoda esiin asukkaiden päätöksenteon kytköksiä fyysiseen rakennuskantaan ja siinä tapahtuviin muutoksiin.

Lukijalle jätän arvioitavaksi, kuinka hyvin tavoitteisiin on työn puitteissa kyetty vastaamaan. Tutkijana voin kuitenkin todeta, että lähestymistapa auttoi tarkastelemaan ilmiötä monelta

⁷ Asumisen ilmiöt ovat riippuvaisia sekä mikrotason yksilöllisistä päätöksenteon prosesseista, että makrotason laajoista yhteiskunnallisista ilmiöistä, mutta näitä tasoja on haastavaa tuoda esiin yhtäaikaaisesti ja kytkeä toisiinsa (ks. Hasu, 2017).

kantilta, sekä pakotti jatkuvasti tiedostamaan asumisen ilmiöiden monimutkaisuuden ja tilannesidonnaisuuden. Yksittäinen tutkimus pystyy tuskin koskaan tarjoamaan koko totuutta käsillä olevasta ilmiöstä, eikä se kovin realistinen tavoite olisikaan. Sen sijaan erilaiset näkökulmat voivat tarjota uusia tiedon palasia ja täydentää tai haastaa jo kertynyttä tietoa. Joka tapauksessa niin asumistutkimuksen, maankäytön suunnittelun kuin asuntotuotannon täytyy jatkuvasti kehittyä ja hakea erilaisia näkökulmia muuttuvan yhteiskunnan tuomien uusien haasteiden ratkaisemiseksi.

Kirjallisuus

Kuvat ja kaaviot: tekijän, ellei toisin mainita.

- Aamulehti (2017, joulukuu 25). *Mitä pienempi asunto, sitä parempi kate*. Lainattu 18.7.2018, saatavilla: <https://www.aamulehti.fi/uutiset/mita-pienempi-asunto-sita-parempi-kate-professori-kritisoi-rakennusliikkeiden-halua-rakentaa-aina-vain-ahtaampia-asuntoja-200627608/>
- Ærø, T. (2006). Residential choice from a lifestyle perspective. *Housing, Theory and society*, 23(2), 109–130.
- Ahokas, S., Gordon, D., Toivola, C., Piimies, M., Visanti, M., Jäppinen, S., ... Manninen, R. (2013). Helsingin yleiskaava - Kohti urbaanimpaa Helsinkiä. *Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2013*, 2.
- Alho, E., Härmälä, V., Oikarinen, E., Kekäläinen, A., Noro, K., Tähtinen, T., Vuori, L. (2018). Vuokra-asuntosijoitusalan kannattavuus, kilpailutilanne ja kehittämistarpeet. *Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2018*, 2.
- Alkula, T., Pöntinen, S., & Ylöstalo, P. (1999). *Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät*. Juva: WSOY.
- Aro, T. (2007). Valikoiva muuttoliike osana pitkän aikavälin maassamuuttokehitystä. *Yhteiskuntapolitiikka*, 72(4), 371–379.
- Aro, T. (2012). *Kaupunkiseutujen muuttoliikkeen rakenteellinen dynamiikka*. Helsinki: Valtiovarainministeriö.
- Aro, T. (2017). *Onko Nurmijärvi ilmiöllä paluuta?*. Lainattu 2.12.2017, saatavilla: <https://www.slideshare.net/TimoAro/onko-nurmijrvi-ilmill-paluuta/1>
- Aro, T., & Haanpää, S. (2018, tammikuu). *KUUMA-kuntien muuttoliikkeen taloudelliset vaikutukset*. Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI.
- Backman, K. (2015). Yksinasuvien helsinkiläisten asumispreferenssit. Julkaisematon pro

- gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, Geotieteiden ja maantieteen laitos.
- Bourdieu, P. (1979). *La distinction: critique sociale du jugement*. Paris: Éditions de Minuit.
- Broberg, A. (2007). Valikoiva muuttoliike Uudellamaalla. Julkaisematon pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, Maantieteen laitos.
- Brown, L. A., & Moore, E. G. (1970). The intra-urban migration process: a perspective. *Geografiska annaler B, Human geography*, 52(1), 1–13.
- Clapham, D. (2002). Housing pathways: a post modern analytical framework. *Housing, theory and society*, 19(2), 57–68.
- Clapham, D. (2005). *The meaning of housing: a pathways approach*. Bristol: The Policy Press.
- Clapham, D., Mackie, P., Orford, S., Thomas, I., & Buckley, K. (2014). The housing pathways of young people in the UK. *Environment and Planning A*, 46(8), 2016–2031.
- Clark, W. & J. Onaka (1983). Life-cycle and housing adjustments as explanations of residential mobility. *Urban Studies*, 20, 47–58.
- Coulter, R., Ham, M. van, & Findlay, A. M. (2016). Re-thinking residential mobility. *Progress in Human Geography*, 40(3), 352–374.
- Coulter, R., & Scott, J. (2015). What motivates residential mobility? Re-examining self-reported reasons for desiring and making residential moves. *Population, Space and Place*, 21(4), 354–371.
- Eskelä, E. (2015). Housing the skilled migrants in the Helsinki metropolitan area. *Geotieteiden ja maantieteen laitoksen julkaisuja A*, 33. Helsinki: Geotieteiden ja maantieteen laitos.
- Eskola, J., & Suoranta, J. (2005). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen* (7. painos). Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Franklin, B. (2006). *Housing transformations: shaping the space of twenty-first century living*. Abingdon & New York: Routledge.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and self-identity: self and society in the late modern age*. Cambridge: Policy Press.
- Glaeser, E. (2011). *Triumph of the city*. New York: Penguin Press.
- Hägerstrand, T. (1970). What about people in regional science? *Papers of the Regional Science Association*, 24, 6–21.
- Hasu, E. (2010). Asumisen päätöksiä - järjellä vai tunteella?. Teoksessa A. Juntto (Toim.),

- Asumisen unelmat ja arki: suomalainen asuminen muutoksessa* (s. 59-90). Helsinki: Helsinki University Press.
- Hasu, E. (2017). Asumisen valinnat ja päätöksenteko paljastettuina. *Doctoral dissertations*, 43. Helsinki: Aalto ARTS Books.
- Heijs, W., Carton, M., Smeets, J., & van Gemert, A. (2009). The labyrinth of life-styles. *Journal of Housing and the Built Environment*, 24(3), 347–356.
- Heijs, W., van Deursen, A., Leussink, M., & Smeets, J. (2011). Re-searching the labyrinth of life-styles. *Journal of Housing and the Built Environment*, 26(4), 411–425.
- Heikkilä, T. (2014). *Tilastollinen tutkimus* (9. uudistettu painos). Porvoo: Edita.
- Helkama, K. (2015). *Suomalaisten arvot: mikä meille on oikeasti tärkeää?*. Tallinna: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Helminen, V., Vesala, S., Rehunen, A., Strandell, A., Reimi, P., & Priha, A. (2017). Ikääntyneiden asuinpaikat nyt ja tulevaisuudessa. *Suomen ympäristökeskuksen raportteja*, 20. Helsinki: Suomen ympäristökeskus.
- Helsingin Sanomat (2008, syyskuu 7). *Vanhasen unelma: Puutarhametropoli*. Lainattu 25.11.2017, saatavilla: <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000004596490.html>
- Helsingin Sanomat (2018, huhtikuu 21). *Järvenpää loi reseptin, joka onnistuu imemään uusia asukkaita kaupunkiin – maata ostetaan vapaaehtoisesti tai pakolla*. Lainattu 23.7.2018, saatavilla: <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005650255.html>
- Helsingin uutiset (2013, lokakuu 18). *Miniasunto on hinnakas mutta haluttu*. Lainattu 18.7.2018, saatavilla: <https://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/130950-miniasunto-on-hinnakas-mutta-haluttu>
- Hochstenbach, C., & Boterman, W. R. (2015). Navigating the field of housing: housing pathways of young people in Amsterdam. *Journal of Housing and the Built Environment*, 30(2), 257–274.
- Huttunen, H., Hasu, E., Hirvonen, J., Tervo, A., & Ullrich, T. (2015). Uusi suomalainen unelmakoti? Asukasnäkökulma townhouse-asumiseen. *Taide + muotoilu + arkkitehtuuri* 6. Helsinki: Aalto-yliopisto, Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, Arkkitehtuurin laitos.
- Huttunen, J. (2017). Pikkukaupunkimaiset asuinyhteisöt kukoistavat monimuotoisuudellaan. *KUUMA-seudun raportteja 2017, 1*. KUUMA-seutu.
- Jaakola, A., & Vaattovaara, M. (2002). Helsingin seudun kasvun logiikka vuosituhannen taitteessa. Teoksessa V. Keskinen, M. Tuominen, & M. Vaattovaara (Toim.), *Helsinki -*

- pohjoinen metropoli* (s. 109-125). Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Jansen, S. (2011). Lifestyle Method. Teoksessa S. Jansen, H. Coolen & R. Goetgeluk (Toim.), *The Measurement and Analysis of Housing Preference and Choice* (s. 177-202). Dordrecht, Heidelberg, London & New York: Springer.
- Jansen, S. (2012). What is the worth of values in guiding residential preferences and choices? *Journal of Housing and the Built Environment*, 27(3), 273–300.
- Jansen, S. (2014). Different Values, Different Housing? Can Underlying Value Orientations Predict Residential Preference and Choice? *Housing, Theory and Society*, 31(3), 254–276.
- Jolkkonen, A., Kallio, O., Kumpulainen, M., Lautanen, T., Saukkonen, P., & Tykkyläinen, M. (2007). Muuttoliike ja sen vaikutukset Jyväskylän kaupunkiseudulla. *Spatia - Alue- ja kuntatutkimuskeskuksen raportteja, 1*. Joensuun yliopisto.
- Juntto, A. (2008). Asumisen muutos ja tulevaisuus. *Suomen ympäristö, 33*. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Juntto, A. (Toim.) (2010). *Asumisen unelmat ja arki: suomalainen asuminen muutoksessa*. Helsinki: Helsinki University Press.
- Järvenpään kaupunki (2014). Asuntotuotanto- ja tontinluovutusohjelma 2014-2018.
- Järvenpään kaupunki (2017). Järvenpään kaupungin tilastotietoja.
- Kalliovalkama, M. (2014). Kehyskunnan vetovoima - Mielikuvien maaseutu. Tapaus: Kangasala ja Lempäälä. Julkaisematon pro gradu -tutkielma. Tampereen Yliopisto, Johtamiskorkeakoulu, kunta- ja aluejohtaminen.
- Kemeny, J. (1992). *Housing and social theory*. London: Routledge.
- Kepsu, K., & Vaattovaara, M. (2008). Creative knowledge in the Helsinki Metropolitan Area. *Acre report 5.5*. Amsterdam: University of Amsterdam.
- Keski-Uusimaa (2018, huhtikuu 12). Järvenpää-ilmio osoittautui luultuakin voimakkaammaksi, mutta Nurmijärvi-ilmio ei ole sekään ohi – urbaani Järvenpää vetää väkeä Helsingistä, mutta niin vetävät myös Sipoo, Tuusula ja Nurmijärvi. Lainattu 23.7.2018, saatavilla: <https://www.keski-uusimaa.fi/artikkeli/627655-jarvenpaa-ilmio-osoittautui-luultuakin-voimakkaammaksi-mutta-nurmijarvi-ilmio-ei>
- King, P. (2009). Using theory or making theory: Can there be theories of housing? *Housing, Theory and Society*, 26(1), 41–52.
- Kiuru, J. (2015). Pääkaupunkiseudun hyvä- ja huono-osaiset klusterit ja niiden muutos 2007–

2012. *Yhdyskuntasuunnittelu*, 4(53). Lainattu 10.12.2017, saatavilla:
<http://www.yss.fi/yhdyskuntasuunnittelu-lehti/lehden-numerot/2015-4-vol-53/>
- Kivijärvi, A., & Peltola, M. (Toim.) (2016). *Lapset ja nuoret muuttoliikkeessä. Nuorten elinolot -vuosikirja 2016*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Klinenberg, E. (2013). *Going solo: the extraordinary rise and surprising appeal of living alone*. New York: Penguin Books.
- Knox, P., & Pinch, S. (2000). *Urban social geography. An introduction* (4. painos). Essex: Prentice Hall.
- Kortteinen, M., & Vaattovaara, M. (2011). Helsingin seudun metropolisoituminen ja hyvinvointierot vuosina 2001–2011. Syreeni -hanke, Suomen akatemia.
- Kytö, H., & Kral-Leszczynska, M. (2013). Muuttoliikkeen voittajat ja häviäjät. *Kunnallisalan kehittämissäätiön tutkimusjulkaisuja*, 76. Sastamala: Pole-Kuntatieto Oy.
- Kytö, H., Kral-Leszczynska, M., Koistinen, K., & Peura-Kapanen, L. (2016). Muuttovirtojen vaikutus alueelliseen eriytymiseen pääkaupunkiseudulla. *Politiikan ja talouden tutkimuksen laitoksen julkaisuja*, 1. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus.
- Laakso, S. (2013). Muuttoliikkeen vaikutuksista väestön tulotasoon Helsingissä ja Helsingin seudulla. *Tutkimuksia 2013*, 2. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Lankinen, M. (1996). Muuttoketjut nousun ja laman aikana. *Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1996*, 2. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Lapintie, K. (2010). Intohimon hämärä kohde - Mitä asukas haluaa?. *Yhdyskuntasuunnittelu*, 48(2), 41-57.
- Lee, E. S. (1966). A Theory of Migration. *Demography*, 3(1), 47.
- Lilius, J. (2008). Koti keskellä kaupunkia: Keskusta lapsiperheen asuinalueena, esimerkkeinä Tukholma ja Helsinki. Julkaisematon pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, Maantieteen laitos.
- Lilius, J. (2017). Middle-class parents as urban figures: parenting practices, families and the inner city. *Doctoral dissertations*, 42. Aalto University.
- MacLennan, D., & Bannister, J. (1995). Housing Research: Making the Connections. *Urban Studies*, 32(10), 1581–1586.
- Niedomysl, T. (2011). How migration motives change over migration distance: Evidence on variation across socio-economic and demographic groups. *Regional Studies* 45(6), 843-855.

- Nurmijärven uutiset (2018, huhtikuu 19). *Selvitys: Nurmijärvi-ilmio muuttui Järvenpää-ilmioiksi – Rajamäki ja Klaukkala vetävät silti*. Lainattu 23.7.2018, saatavilla: <https://www.nurmijarvenuutiset.fi/artikkeli/629429-selvitys-nurmijarvi-ilmio-muuttui-jarvenpaa-ilmioiksi-rajamaki-ja-klaukkala-vetavat>
- Ratvio, R. (2012). Elämää keskustassa ja kaupunkiseudun reunoilla. *Geotieteiden ja maantieteen laitoksen julkaisuja A, 15*. Helsinki: Geotieteiden ja maantieteen laitos.
- Ristimäki, M., Tiitu, M., Helminen, V., Nieminen, H., Rosengren, K., Vihanninjoki, V., ... Söderström, P. (2017). Yhdyskuntarakenteen tulevaisuus kaupunkiseuduilla – Kaupunkikudokset ja vyöhykkeet. *Suomen ympäristökeskuksen raportteja, 4*. Helsinki: Suomen ympäristökeskus.
- Selin, H., Perttula, S., Piela, S., Linko, E., Suutari-Jääskö, M., & Heikkilä, J. (2018). *Minne kaupunki kasvaa? Vaihtoehtoisten rakennemallien tarkastelu Järvenpään yleiskaava 2040 varten*. Järvenpää: Järvenpään kaupunki.
- SOA ry. (2017). *Perinteisiä uria asumisen poluilla – Ovatko nuoret konservatiivisia asujia?* Lainattu 29.7.2018, saatavilla: <http://www.soa.fi/ilmoitustaulu/2017/perinteisia-uria-asumisen-poluilla-ovatko-nuoret-konservatiivisia-asujia.html>
- Sobel, M. (1983). Lifestyle differentiation and stratification in contemporary US society. Teoksessa D. Treiman & R. Robinson (Toim.), *Research in social stratification and mobility* (s. 115–144). New York: JAI Press Inc.
- Stjernberg, M. (2010). Muuttoliike ja vetovoimatekijät Helsingissä - kyselyaineiston analyysi. Julkaisematon pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, Geotieteiden ja maantieteen laitos.
- Strandell, A. (2011). Asukasbarometri 2010 – asukaskysely suomalaisista asuinympäristöistä. *Suomen ympäristö, 31*. Helsinki: Suomen ympäristökeskus.
- Strandell, A. (2017). Asukasbarometri 2016 – Kysely kaupunkimaisista asuinympäristöistä. *Suomen ympäristökeskuksen raportteja, 19*. Helsinki: Suomen ympäristökeskus.
- Tietoarkisto (2011). Postikyselyaineiston kokoaminen. Lainattu 26.7.2018, saatavilla: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/postikysely/postikysely.html>
- Timmermans, H., Molin, E., & Van Noortwijk, L. (1994). Housing choice processes: stated versus revealed modelling approaches. *Housing and the built environment, 9*(3), 215-227.
- Tuominen, M. (2017). *SuomiAreena 2017: Nuorten toiveet tulevaisuuden asumisesta, työpaikasta ja liikkumisesta*. Taloustutkimus Oy.

- Vaattovaara, M. (1998). Pääkaupunkiseudun sosiaalinen erilaistuminen. *Tutkimuksia 1998*, 7. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Vaattovaara, M. (2005). Onko asuminen muutoksessa? Teoksessa L. Knuuti (Toim.), *Asumisen monet kasvot* (s. 13–23). Espoo: Otamedia Oy.
- Vasanen, A. (2009). Asuminen Turun keskustassa. *Keskustan kehittämissuunnitelma, Turun elävä keskusta -hanke 2007-2010, osaselvitys*. Turun kaupunki.
- Vasanen, A. (2010). Asuinpaikkana kaupungin keskusta. *Yhdyskuntasuunnittelu* 48(1), 6–23.
- Vasanen, A. (2013). Kehyskuntiin muuttaneiden asumispreferenssit ja asuinpaikan valintaan vaikuttaneet tekijät Turun kaupunkiseudulla. *Tutkimuskatsauksia 2013*, 8. Turun kaupunki.
- Veal, A. J. (2000). Leisure and lifestyle - a review and annotated bibliography. *Online Bibliography*, 8. School of Leisure, Sport & Tourism, University of Technology Sydney.
- Vehkalahti, K. (2014). *Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät*. Finn Lectura.
- Vilkama, K., Ahola, S., & Vaattovaara, M. (2016). Välttelyä vai vetovoimaa? Asuinympäristön vaikutus asuinalueilla pääkaupunkiseudulla. *Tutkimuksia 2016*, 4. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Vilkama, K., Lönnqvist, H., Väliniemi-Laurson, J., & Tuominen, M. (2014). Erilaistuva pääkaupunkiseutu: sosioekonomiset erot alueittain 2002-2012. *Tutkimuksia 2014:1*. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Weber, M. (1922/1978). *Economy and society. An outline of interpretive sociology*. Berkeley: University of California Press.
- Weber, M. (1969). The nature of the city. Teoksessa R. Sennett (Toim.), *Classic essays on the culture of cities* (s. 23-46). Englewood Cliffs: Prentice Hall inc.
- Wirth, L. (1938). Urbanism as a Way of Life. *The American Journal of Sociology* 44(1), 1–24.
- Wong, G. K. M. (2002). A conceptual model of the household's housing decision-making process: the economic perspective. *Review of Urban & Regional Development Studies*, 14(3), 217–234.

Liitteet

Liite 1. Saatekirje, asukkaat

Liite 2. Saatekirje, pientalorakentajat

Liite 3. Kyselylomake, asukkaat

Liite 4. Kyselylomake, pientalorakentajat

Liite 5. Faktorianalyysin tulokset

Liite 6. Faktoripisteiden keskiarvovertailu

Liite 7. Keskiarvovertailu valintaan vaikuttaneiden tekijöiden tärkeydestä

Liite 8. Tyytyväisyyden ja hallintamuodon ristiintaulukointi

Liite 9. Muuton todennäköisyyden ja hallintamuodon ristiintaulukointi

Tutkimus asumisen valinnoista Järvenpään uusilla asuinalueilla

Hyvä uuden asuinalueen asukas,

Vuosina 2016–2017 Järvenpää oli Manner-Suomen nopeimmin kasvanut kunta, ja uusia asuinalueita rakentuu myös lähivuosina nopeaan tahtiin. Tämä tutkimus pyrkii lisäämään ymmärrystä Järvenpään uusien asemanläheisten kerros- ja pientalojen asukkaiden elämäntyyleistä ja asumisen valinnoista. Vastaamalla tähän kyselyyn olet mukana tuottamassa arvokasta tietoa nykyisten ja tulevien asuinalueiden kehittämiseksi ja autat tuomaan asukkaiden näkökulmaa entistä paremmin osaksi suunnittelua ja päätöksentekoa.

Kyselytutkimus toteutetaan Järvenpään kaupungin ja Helsingin yliopiston yhteistyönä, ja aineistoa hyödynnetään suunnittelumaantieteen Pro gradu -tutkielmassa. Kyselyyn on valittu mukaan kolme erityyppistä uutta asuinaluetta Järvenpäässä: Pajalan ja Lepolan asuinalueet sekä Tupalankulman asuinkortteli. Kohderyhmä on pieni, joten vastauksesi on erittäin arvokas.

Päätet osallistumaan tutkimukseen täyttämällä kyselylomakkeen, mikä vie aikaa noin 15–20 minuuttia. Voit vastata kyselyyn joko oheisella paperilomakkeella tai internetissä. Jos täytät paperilomakkeen, pyydämme postittamaan sen viimeistään **torstaina 29.3.2018** oheisessa valmiiksi maksetussa kuoressa Järvenpään kaupungin palvelupisteeseen.

Internet-kysely löytyy osoitteesta: <https://tinyurl.com/jpaa-asukaskysely> (salasana: xxxx, avoinna 29.3. asti)

Kaikki vastaukset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti. Julkaistavasta tutkimusraportista ei voi tunnistaa yksittäistä vastaajaa. Vastausohjeet löydät seuraavalta sivulta. Vastanneiden kesken arvomme liput kahdelle **Puistoblues 2018 -pääkonserttiin** Järvenpään Vanhankylänniemessä 30.6.2018. Voit osallistua arvontaan jättämällä yhteystietosi kyselylomakkeen lopussa.

Yhteistyöstä etukäteen kiittäen,

Eira Linko
Pro gradu -tutkija
Helsingin yliopisto / Järvenpään kaupunki
eira.linko@jarvenpaa.fi
040 315 2257

Sampo Perttula
Kaavoitusjohtaja
Järvenpään kaupunki
sampo.perttula@jarvenpaa.fi

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Tutkimus asumisen valinnoista Järvenpään uusilla asuinalueilla

Hyvä uuden asuinalueen nykyinen tai tuleva asukas,

Vuosina 2016–2017 Järvenpää oli Manner-Suomen nopeimmin kasvanut kunta, ja uusia asuinalueita rakentuu myös lähivuosina nopeaan tahtiin. Tämä tutkimus pyrkii lisäämään ymmärrystä Järvenpään uusien asemanläheisten kerros- ja pientalojen asukkaiden elämäntyyleistä ja asumisen valinnoista. Vastaamalla tähän kyselyyn olet mukana tuottamassa arvokasta tietoa nykyisten ja tulevien asuinalueiden kehittämiseksi ja autat tuomaan asukkaiden näkökulmaa entistä paremmin osaksi suunnittelua ja päätöksentekoa.

Kyselytutkimus toteutetaan Järvenpään kaupungin ja Helsingin yliopiston yhteistyönä, ja aineistoa hyödynnetään suunnittelumaantieteen Pro gradu -tutkielmassa. Kyselyyn on valittu mukaan kolme erityyppistä uutta asuinaluetta Järvenpäässä: Pajalan ja Lepolan asuinalueet sekä Tupalankulman asuinkortteli. Kohderyhmä on pieni, joten vastauksesi on erittäin arvokas.

Päätet osallistumaan tutkimukseen täyttämällä kyselylomakkeen, mikä vie aikaa noin 15–20 minuuttia. Voit vastata kyselyyn joko oheisella paperilomakkeella tai internetissä. Jos täytät paperilomakkeen, pyydämme postittamaan sen viimeistään **torstaina 29.3.2018** oheisessa valmiiksi maksetussa kuoressa Järvenpään kaupungin palvelupisteeseen.

Internet-kysely löytyy osoitteesta: <https://tinyurl.com/jpaa-pientalokysely> (salasana: xxxx, avoinna 29.3. asti)

Kaikki vastaukset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti. Julkaistavasta tutkimusraportista ei voi tunnistaa yksittäistä vastaajaa. Vastausohjeet löydät seuraavalta sivulta. Vastanneiden kesken arvomme liput kahdelle **Puistoblues 2018 -pääkonserttiin** Järvenpään Vanhankylänniemessä 30.6.2018. Voit osallistua arvontaan jättämällä yhteystietosi kyselylomakkeen lopussa.

Yhteistyöstä etukäteen kiittäen,

Eira Linko
Pro gradu -tutkija
Helsingin yliopisto / Järvenpään kaupunki
eira.linko@jarvenpaa.fi
040 315 2257

Sampo Perttula
Kaavoitusjohtaja
Järvenpään kaupunki
sampo.perttula@jarvenpaa.fi

Liite 3. Kyselylomake, asukkaat

Lomakkeen täyttöohjeet

Kyselyyn voi vastata joko täyttämällä tämän lomakkeen ja palauttamalla sen oheisessa vastauskuoressa
TAI täyttämällä sähköisen kyselylomakkeen osoitteessa:

<https://tinyurl.com/jpaa-asukaskysely> (salasana: xxxx)

Vastausaika on torstaihin 29.3.2018 asti.

Paperilomakkeeseen vastaukset merkitään rengastamalla sopivaa vaihtoehtoa edustava numero tai kirjoittamalla vastaus sille varattuun tilaan. Rengasta se vaihtoehto, joka parhaiten vastaa omaa näkemystäsi tai tilannettasi. Valitse vain yksi vastausvaihtoehto, ellei toisin neuvota. Jotkin kysymykset sisältävät useita osioita (a, b, c, ...), joista jokaiseen vastataan. Osan kysymyksistä yhteydessä löydät tarkennettuja vastausohjeita *kursivoituna*. Jos huomaat merkinneesi väärän vaihtoehdon, voit mitätöidä sen yliviivaamalla.

1. Mistä muutit nykyiseen asuntoosi?

1	Järvenpäästä, mistä kaupunginosasta? <u>Pöytäalho</u>
2	Toisesta kunnasta, mistä? (<i>kunnan nimi</i>) _____
3	Ulkomailta, mistä? (<i>kaupunki tai maa</i>) _____

Suuri osa kysymyksistä käsittelee tämänhetkiseen asuinpaikkaasi liittyviä asioita. Jos käytössäsi on useita asuntoja, vastaa pääasiallisen asuinpaikkasi mukaan. Vastaa puolisoa koskeviin kysymyksiin ainoastaan, jos asut yhdessä puolison kanssa.

Kotitalouden taustatiedot (1/5)

1. Syntymävuotesi _____
2. Sukupuolesi
 - 1 Mies
 - 2 Nainen
 - 3 Muu / en halua vastata
3. Mikä seuraavista kuvaa kotitalouttasi parhaiten?
 - 1 Asun yksin
 - 2 Asun avo- tai aviopuolisoni kanssa kaksin
 - 3 Asun avo- tai aviopuolisoni ja lasten kanssa
 - 4 Asun yksin lasteni kanssa
 - 5 Asun vanhempani / vanhempieni kanssa
 - 6 Asun itsenäisesti, mutta jaan asunnon muiden henkilöiden kanssa
4. Kotitaloudessani asuu _____ aikuista (18 vuotta täyttänyttä) ja _____ lasta/alaikäistä henkilöä.
5. Kuinka monta autoa kotitaloudessasi on?
_____ autoa
6. Mikä seuraavista on sinun (ja puolisisi) korkein suoritettu koulutusaste?

Vastaaja	Puoliso	
1	1	Perusaste (kansa-, keski- tai peruskoulu)
2	2	Keskiaste (ylioppilastutkinto tai ammatillinen perustutkinto)
3	3	Alin korkea-aste (opistoaste tai alimman korkea-asteen koulutus)
4	4	Alempi korkeakouluaste
5	5	Ylempi korkeakouluaste
6	6	Tutkijakoulutusaste
7. Oletteko sinä (ja puolisisi) tällä hetkellä pääasiassa

Vastaaja	Puoliso	
1	1	Työllinen
2	2	Työtön
3	3	Opiskelija
4	4	Eläkeläinen
5	5	Vanhempainvapaalla
6	6	Muu, mikä? _____

8. Mitkä ovat kotitaloutesi keskimääräiset yhteenlasketut kuukausitulot sosiaalietuudet mukaan lukien, veroja vähentämättä (bruttotulot)?

Keskimäärin _____ euroa / kk

9. Missä kunnassa oma (ja puoliso) päätoiminen työ- tai opiskelupaikka sijaitsee?

Vastaa vain, jos sinulla tai puolisolllasi on työ- tai opiskelupaikka.

Vastaaja

Puoliso

Kysymyksiä nykyisestä ja edellisestä asunnosta (2/5)

10. Millä asuinalueella asut?

1 Keskusta

2 Pajala

3 Lepola

11. Asutko tällä hetkellä

1 omakotitalossa

2 pari- tai rivitalossa

3 muussa yhtiömuotoisessa pientalossa

4 kerrostalossa (2-3 kerrosta)

5 kerrostalossa (4 kerrosta tai enemmän)?

12. Mikä on nykyisen asuntosi hallintamuoto?

1 Omistusasunto

2 Asumisoikeus- tai osaomistusasunto

3 Vuokra-asunto, yksityinen

4 Vuokra-asunto, kunnallinen tai muu vastaava ARA-vuokra-asunto

5 Työsuhdeasunto

6 Muu, mikä? _____

13. Mikä on nykyisen asuntosi asuinpinta-ala?

_____ neliömetriä

14. Mikä on nykyisen asuntosi huoneiden lukumäärä?

Mukaan ei lasketa keittiötä, keittokomeroa, saunaa, kylpyhuonetta, wc:tä tai vaatehuonetta.

_____ huonetta

15. Onko käytössäsi useampia asuntoja? *Asuntoja, joita käytät (tilapäiseen) asumiseen itse.*

a. Vapaa-ajan asuntoja

b. Kaupunkiasuntoja

(esim. mökki, lomaosake)

(esim. työsuhdeasunto vakituisen asunnon lisäksi)

1 Kyllä

1 Kyllä

2 Ei

2 Ei

16. Minä vuonna muutit nykyiseen asuntoosi? 20____

17. Mistä muutit nykyiseen asuntoosi?

1 Järvenpäästä, mistä kaupunginosasta? _____

2 Toisesta kunnasta, mistä? (*kunnan nimi*) _____

3 Ulkomailta, mistä? (*kaupunki tai maa*) _____

18. Millaisessa asunnossa asuit ennen viimeisintä muuttoasi nykyiseen asuntoon?

1 Omakotitalossa

2 Pari- tai rivitalossa

3 Muussa yhtiömuotoisessa pientalossa

4 Kerrostalossa (2-3 kerrosta)

5 Kerrostalossa (4 kerrosta tai enemmän)

19. Mikä oli edellisen asuntosi hallintamuoto?

1 Omistusasunto

2 Asumisoikeus- tai osaomistusasunto

3 Vuokra-asunto, yksityinen

4 Vuokra-asunto, kunnallinen tai muu vastaava ARA-vuokra-asunto

5 Työsuhdeasunto

6 Muu, mikä? _____

20. Millainen oli sinun (ja puolisisi) lapsuuden asuinalue (*alue, jolla asuitte pisimpään*)?

Vastaaja Puoliso

1 1 Kerrostalovaltainen alue kaupungin keskustassa

2 2 Kerrostalovaltainen alue kaupungin keskustan ulkopuolella

3 3 Rivi- tai omakotitaloalue

4 4 Maaseutumainen alue

21. Kuinka monta vuotta sinä (ja puolisisi) olette elämäne aikana asuneet Järvenpäässä?

Vastaaja

Puoliso

_____ vuotta

_____ vuotta

Viimeisimpään muuttoon liittyviä kysymyksiä (3/5)

22. Miksi muutit pois edellisestä asunnostasi ja asuinalueeltasi?

Ympyröi numero, voit valita useita vaihtoehtoja.

Muutos elämäntilanteessa

- 1 Muutin pois vanhempieni luota
- 2 Muutin yhteen puolisoni kanssa
- 3 Erosin/muutin erilleen puolisostani
- 4 Vuokrasopimukseni päättyi
- 5 Vaihdoin itse tai puolisoni vaihtoi työpaikkaa

Palvelut ja yhteydet

- 6 Oma tai puolisoni työmatka oli liian pitkä
- 7 Heikot julkiset liikenneyhteydet
- 8 Alueen palvelutaso oli riittämätön
- 9 Liian vähän vapaa-ajanviettomahdollisuuksia

Asumisolot

- 10 Halusin vaihtaa talotyyppiä (esim. pientalosta kerrostaloon)
- 11 Halusin vaihtaa asumismuotoa (esim. vuokra-asunnosta omistusasuntoon)
- 12 Asunto oli liian pieni
- 13 Asunto oli liian suuri
- 14 Asumiskustannukset olivat liian korkeat
- 15 Asunnon kunto tai varustelutaso oli liian alhainen
- 16 Asunnon ylläpito oli liian työlästä
- 17 Halusin muuttaa pois kyseiseltä asuinalueelta

Muut syyt

- 18 Asuinpaikka oli kaukana sukulaisista tai ystävistä
- 19 Halusin muuttaa kotipaikkakunnalleni
- 20 Jokin muu, mikä? _____

23. Haluatko tarkentaa jotakin edellisestä asunnosta poismuuttoon liittyen?

24. Kuinka paljon seuraavat tekijät vaikuttivat päätökseesi valita nykyinen asuntosi ja asuinalueesi?

ASUNTO	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan	<i>Ei koske minua / En osaa sanoa</i>
Asunnon koko.....	1	2	3	4	5
Asumiskustannukset.....	1	2	3	4	5
Asunnon uutuus.....	1	2	3	4	5
Asunnon hyvä varustelutaso.....	1	2	3	4	5
Asunnon hyvä pohjaratkaisu.....	1	2	3	4	5
Asunnon helppohoitoisuus.....	1	2	3	4	5
Näkymät asunnosta.....	1	2	3	4	5
ASUINRAKENNUS	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan	<i>Ei koske minua / En osaa sanoa</i>
Talotyyppi (esim. kerrostalo, rivitalo, omakotitalo).....	1	2	3	4	5
Asuntokonsepti (esim. nuoriso- tai senioriasunnot).....	1	2	3	4	5
Asuinrakennuksen hyvät yhteistilat.....	1	2	3	4	5
Asuinrakennuksen muut ominaisuudet (esim. hissi, varastotilat).....	1	2	3	4	5
Halusin muuttaa juuri tähän asuinrakennukseen.....	1	2	3	4	5
Oma tai taloyhtiön piha.....	1	2	3	4	5
ASUINALUE	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan	<i>Ei koske minua / En osaa sanoa</i>
Asuinympäristön kaupunkimaisuus.....	1	2	3	4	5
Asuinympäristön luonnonläheisyys.....	1	2	3	4	5
Asuinalueen tai -rakennuksen arkkitehtuuri.....	1	2	3	4	5
Asuinympäristön viihtyisyys.....	1	2	3	4	5
Asuinympäristön turvallisuus ja rauhallisuus.....	1	2	3	4	5
Alueella on kohtaamispaikkoja (esim. kahvilat, julkiset tilat).....	1	2	3	4	5
Alueella järjestetään paljon tapahtumia.....	1	2	3	4	5
Asuinalue on lapsiystävällinen.....	1	2	3	4	5

Asuinalueella on paljon samassa elämäntilanteessa olevia asukkaita.....	1	2	3	4	5
Alueen asukaskanta on kulttuurisesti ja elämäntavoiltaan monimuotoinen.....	1	2	3	4	5
Alueen asukaskanta on kulttuurisesti ja elämäntavoiltaan yhtenäinen.....	1	2	3	4	5
Alueella ei ole paljon sosiaalisia ongelmia.....	1	2	3	4	5
SOSIAALISET KONTAKTIT	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan	<i>Ei koske minua / En osaa sanoa</i>
Lähellä asuu sukulaisiani tai ystäviäni.....	1	2	3	4	5
Asuinalueen tai -rakennuksen yhteisöllisyys.....	1	2	3	4	5
Mahdollisuus omaan rauhaan ja yksityisyyteen. Järvenpää on minun/puolisoni koti-/lapsuuden paikkakunta.....	1	2	3	4	5
PALVELUT JA YHTEYDET	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan	<i>Ei koske minua / En osaa sanoa</i>
Lyhyt/nopea työ- tai koulumatka.....	1	2	3	4	5
Lasten toinen koti lähellä.....	1	2	3	4	5
Hyvät julkiset liikenneyhteydet.....	1	2	3	4	5
Hyvät autoliikenneyhteydet.....	1	2	3	4	5
Hyvät kävely- ja pyöräily-yhteydet.....	1	2	3	4	5
Sijainti lähellä keskustaa.....	1	2	3	4	5
Hyvät julkiset palvelut (esim. terveyspalvelut, päivähoito, koulu).....	1	2	3	4	5
Hyvät kaupalliset palvelut (esim. päivittäistavarakaupat, pankit).....	1	2	3	4	5
Hyvät harrastusmahdollisuudet.....	1	2	3	4	5
Puistojen ja virkistysalueiden läheisyys.....	1	2	3	4	5
Palveluiden saavutettavuus.....	1	2	3	4	5
MIELIKUVAT ALUEESTA	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan	<i>Ei koske minua / En osaa sanoa</i>
Alue oli entuudestaan tuttu.....	1	2	3	4	5
Halusin muuttaa juuri tälle asuinalueelle.....	1	2	3	4	5
Positiiviset mielikuvat asuinalueesta tai paikkakunnasta.....	1	2	3	4	5
Asuinalueen tai asuntojen markkinointi.....	1	2	3	4	5

25. Mitkä negatiiviset tekijät mietityttivät harkitessasi nykyisen asuntosi tai asuinalueesi valintaa?

Mainitse 1-3 eniten vaikuttanutta asiaa.

1. _____
2. _____
3. _____

26. Koitko, että jokin rajoitti valintaasi viimeisintä asuntoa ja asuinaluetta etsiessä?

- 1 En
- 2 Kyllä, mikä? _____

27. Harkitsitko muuttoa Järvenpään sijaan johonkin muuhun kuntaan?

- 1 Kyllä → *Tarkenna kohdassa 28*
- 2 En → *Siirry kohtaan 29*

28. Harkitsin muuttoa Järvenpään ohella myös...

Voit valita useita vaihtoehtoja.

- 1 pääkaupunkiseudulle, mihin kuntaan/kuntiin? _____
- 2 muualle Uudellamaalla, mihin kuntaan/kuntiin? _____
- 3 kaupunkiin muualle Suomeen
- 4 maaseutukuntaan muualle Suomeen
- 5 ulkomaille

29. Mitkä tekijät lopulta ratkaisivat asumisvalintasi?

Vastaa lyhyesti alla olevaan tilaan. Tähän voit halutessasi myös tarkentaa muuttopäätökseesi liittyviä asioita.

Asumisoloihin ja elämäntyyliin liittyviä kysymyksiä (4/5)
--

30. Mitä mieltä olet seuraavista nykyiseen asumiseesi liittyvistä väitteistä?

<i>Rengasta sopivin vaihtoehto.</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	<i>Ei koske minua / En osaa sanoa</i>
a. Nykyiset asumisolosuhteet sopivat hyvin tämänhetkiseen elämääni.....	1	2	3	4	5
b. Nykyiset asumisolosuhteet sopivat hyvin koko kotitalouteni tämänhetkiseen elämään.....	1	2	3	4	5
c. Nykyiset asumisolosuhteet vastaavat asumistoiveitani.....	1	2	3	4	5
d. Nykyiset asumisolosuhteet vastaavat koko kotitalouteni asumistoiveita.....	1	2	3	4	5
e. Kotitalouteni jäsenillä on selvästi erilaiset asumistoiveet.....	1	2	3	4	5
f. Olen tyytyväinen nykyisiin asumisolosuhteisiini.....	1	2	3	4	5

→ Siirry kohtaan 32

→ Tarkenna kohdassa 31

31. Jos olet tyytymätön asumisolosuhteisiin, mikä on merkittävin syy tyytymättömyyteen?

32. Onko asuinalueellasi riittävästi...

a. yleisiä pysäköintipaikkoja?

1 Kyllä

2 Ei

b. asuntojen pysäköintipaikkoja?

1 Kyllä

2 Ei

33. Kuvaile muutamalla sanalla unelmiesi asumista (talotyyppi, asuinalue, ominaisuudet ym.).

34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?*Rengasta sopivin vaihtoehto.*

	Erittäin tärkeä	Melko tärkeä	Vain vähän tärkeä	Ei lainkaan tärkeä	<i>En osaa sanoa</i>
Mielenkiintoinen työ.....	1	2	3	4	5
Urakehitysmahdollisuudet.....	1	2	3	4	5
Taattu toimeentulo.....	1	2	3	4	5
Elämästä nauttiminen.....	1	2	3	4	5
Yhteiskunnallinen vaikuttaminen.....	1	2	3	4	5
Itsensä kehittäminen, opiskelu.....	1	2	3	4	5
Läheiset ystävyyssuhteet.....	1	2	3	4	5
Naapuruston yhteisöllisyys.....	1	2	3	4	5
Oma rauha ja yksityisyys.....	1	2	3	4	5
Vapaus päättää omista asioistaan.....	1	2	3	4	5
Liikkuva ja vauhdikas elämäntapa.....	1	2	3	4	5
Toimivat julkiset palvelut.....	1	2	3	4	5
Kaupalliset palvelut ja ostosmahdollisuudet....	1	2	3	4	5
Monipuolinen kulttuuritarjonta.....	1	2	3	4	5
Ulkoilumahdollisuudet.....	1	2	3	4	5
Elintaso, aineellinen hyvinvointi.....	1	2	3	4	5
Perinteet.....	1	2	3	4	5
Luonnonläheinen asuinympäristö.....	1	2	3	4	5
Tapahtumarikas elämä.....	1	2	3	4	5
Perhe-elämä.....	1	2	3	4	5
Vilkas ja virikkeellinen ympäristö.....	1	2	3	4	5
Monikulttuurisuus.....	1	2	3	4	5
Ekologisuus.....	1	2	3	4	5
Asumisen helppous.....	1	2	3	4	5
Vakaa elämä.....	1	2	3	4	5
Kaikki tarvittava lähellä.....	1	2	3	4	5
Riippumattomuus.....	1	2	3	4	5
Paikkaan kuuluminen / juurtuminen.....	1	2	3	4	5

Kysymyksiä tulevaisuudensuunnitelmiin liittyen (5/5)

35. Kuinka todennäköistä on, että muutat seuraavien viiden vuoden aikana?

1	Erittäin todennäköistä	
2	Melko todennäköistä	→ jatka kohtaan 36
3	Melko epätodennäköistä	
4	Hyvin epätodennäköistä	→ jatka kohtaan 37

36. Jos pidät muuttoa melko tai erittäin todennäköisenä, mitkä 1-3 syytä vaikuttavat eniten aikeeseesi muuttaa?

37. Jos pidät muuttoa melko tai erittäin epätodennäköisenä, mitkä 1-3 syytä vaikuttavat eniten aikeeseesi pysyä?

38. Jos muuttaisit pois nykyisestä asunnostasi, minne todennäköisimmin muuttaisit?

- 1 Toiseen asuntoon saman asuinalueen sisällä
- 2 Toiselle asuinalueelle Järvenpäässä
- 3 Pääkaupunkiseudulle, mihin kuntaan? _____
- 4 Muualle Uudellamaalla, mihin kuntaan? _____
- 5 Kaupunkiin muualle Suomeen
- 6 Maaseutukuntaan muualle Suomeen
- 7 Ulkomaille

39. Jos haluaisit vielä tuoda esille jotakin asumiseen liittyen tai jättää palautetta kyselystä, voit kirjoittaa kommenttisi tähän.

Kiitos vaivannäöstäsi!

Tutkimusta jatketaan mahdollisesti kyselyvastauksia syventävillä haastatteluilla vuoden 2018 aikana. Jätäthän yhteystietosi, mikäli olet halukas osallistumaan haastatteluun ja/tai haluat osallistua arvontaan. Yhteystietojasi ja kyselyn sekä mahdollisen haastattelun vastauksia käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti. Jos osallistut vain arvontaan, yhteystietojasi ei yhdistetä kyselyssä aiemmin antamiisi vastauksiin.

- ☐ **Minuun voi tarvittaessa ottaa yhteyttä haastatteluun liittyen vuoden 2018 aikana.**
- ☐ **Haluan osallistua Puistoblues 2018 -lippujen arvontaan.** Arvonnassa voittaja saa kaksi lippua Järvenpään Vanhankylänniemessä 30.6.2018 järjestettävään Puistobluesin piknikhenkiseen pääkonserttiin. Arvonnassa voittajalle ilmoitetaan henkilökohtaisesti.

Yhteystiedot

Etunimi _____

Sukunimi _____

Puhelin _____

Sähköposti _____

Osoite _____

Postinumero _____

Postitoimipaikka _____

Liite 4. Kyselylomake, pientalorakentajat

Lomakkeen täyttöohjeet

Kyselyyn voi vastata joko täyttämällä tämän lomakkeen ja palauttamalla sen oheisessa vastauskuoressa
TAI täyttämällä sähköisen kyselylomakkeen osoitteessa:

<https://tinyurl.com/jpaa-pientalokysely> (salasana: xxxx)

Vastausaikaa on torstaihin 29.3.2018 asti.

Paperilomakkeeseen vastaukset merkitään rengastamalla sopivaa vaihtoehtoa edustava numero tai kirjoittamalla vastaus sille varattuun tilaan. Rengasta se vaihtoehto, joka parhaiten vastaa omaa näkemystäsi tai tilannettasi. Valitse vain yksi vastausvaihtoehto, ellei toisin neuvota. Jotkin kysymykset sisältävät useita osioita (a, b, c, ...), joista jokaiseen vastataan. Osan kysymyksistä yhteydessä löydät tarkennettuja vastausohjeita *kursivoituna*. Jos huomaat merkinneesi väärän vaihtoehdon, voit mitätöidä sen yliviivaamalla.

1. Mistä muutit nykyiseen asuntoosi?

1	Järvenpäästä, mistä kaupunginosasta?	_____
2	Toisesta kunnasta, mistä? (<i>kunnan nimi</i>)	<u>Hyvinkää</u>
3	Ulkomailta, mistä? (<i>kaupunki tai maa</i>)	_____

Kysymyksissä kysytään useita edelliseen ja uuteen asuntoosi liittyviä kysymyksiä.

- Edellisellä asunnolla tarkoitetaan asuntoa, jossa asuit/asut ennen muuttoa jo valmistuneeseen tai rakenteilla olevaan pientaloon.
- Uudella kodilla tarkoitetaan uutta tai tulevaa pientaloasi. Jos et ole vielä muuttanut uuteen kotiisi, vastaa uusia asumisjärjestelyjä koskeviin kysymyksiin niiltä osin kuin mahdollista.
- Jos käytössäsi on useita asuntoja, vastaa pääasiallisen asuinpaikkasi mukaan.
- Vastaa puolisoa koskeviin kysymyksiin ainoastaan, jos asut/tulet asumaan yhdessä puolison kanssa.

Kotitalouden taustatiedot (1/5)

1. Syntymävuotesi _____
2. Sukupuolesi
 - 1 Mies
 - 2 Nainen
 - 3 Muu / en halua vastata
3. Mikä seuraavista kuvaa kotitalouttasi parhaiten (*uudessa kodissasi*)?
 - 1 Asun yksin
 - 2 Asun avo- tai aviopuolisoni kanssa kaksin
 - 3 Asun avo- tai aviopuolisoni ja lasten kanssa
 - 4 Asun yksin lasteni kanssa
 - 5 Asun vanhempani / vanhempieni kanssa
 - 6 Asun itsenäisesti, mutta jaan asunnon muiden henkilöiden kanssa
4. Kotitaloudessani asuu _____ aikuista (18 vuotta täyttänyttä) ja _____ lasta/alaikäistä henkilöä.
5. Kuinka monta autoa kotitaloudessasi on?
_____ autoa
6. Mikä seuraavista on sinun (ja puolisisi) korkein suoritettu koulutusaste?

Vastaaja	Puoliso	
1	1	Perusaste (kansa-, keski- tai peruskoulu)
2	2	Keskiaste (ylioppilastutkinto tai ammatillinen perustutkinto)
3	3	Alin korkea-aste (opistoaste tai alimman korkea-asteen koulutus)
4	4	Alempi korkeakouluaste
5	5	Ylempi korkeakouluaste
6	6	Tutkijakoulutusaste
7. Oletteko sinä (ja puolisisi) tällä hetkellä pääasiassa

Vastaaja	Puoliso	
1	1	Työllinen
2	2	Työtön
3	3	Opiskelija
4	4	Eläkeläinen
5	5	Vanhempainvapaalla
6	6	Muu, mikä? _____

8. Mitkä ovat kotitaloutesi keskimääräiset yhteenlasketut kuukausitulot sosiaalietuudet mukaan lukien, veroja vähentämättä (bruttotulot)?

Keskimäärin _____ euroa / kk

9. Missä kunnassa oma (ja puoliso) päätoiminen työ- tai opiskelupaikka sijaitsee?

Vastaa vain, jos sinulla tai puolisolllasi on työ- tai opiskelupaikka.

Vastaaja

Puoliso

Kysymyksiä uudesta ja edellisestä asunnosta (2/5)
--

10. Mikä on uuden kotisi asuinpinta-ala?

_____ neliömetriä

11. Mikä on uuden kotisi huoneiden lukumäärä?

Mukaan Ei lasketa keittiötä, keittokomeroa, saunaa, kylpyhuonetta, wc:tä tai vaatehuonetta.

_____ huonetta

12. Oletko jo muuttanut uuteen kotiisi?

1 Kyllä, vuonna 20____

2 En

13. Onko käytössäsi useampia asuntoja?

Asuntoja, joita käytät (tilapäiseen) asumiseen itse.

a. Vapaa-ajan asuntoja

b. Kaupunkiasuntoja

(esim. mökki, lomaosake)

(esim. työsuhdeasunto vakituisen asunnon lisäksi)

1 Kyllä

1 Kyllä

2 Ei

2 Ei

14. Missä asuit/asut ennen muuttoa uuteen kotiisi?

1 Järvenpäässä, missä kaupunginosassa? _____

2 Toisessa kunnassa, missä? (kunnan nimi) _____

3 Ulkomailla, missä? (kaupunki tai maa) _____

15. Millaisessa asunnossa asuit/asut ennen muuttoa uuteen kotiin?

- 1 Omakotitalossa
- 2 Pari- tai rivitalossa
- 3 Muussa yhtiömuotoisessa pientalossa
- 4 Kerrostalossa (2-3 kerrosta)
- 5 Kerrostalossa (4 kerrosta tai enemmän)

16. Mikä oli uutta kotia edeltävän asunnon hallintamuoto?

- 1 Omistusasunto
- 2 Asumisoikeus- tai osaomistusasunto
- 3 Vuokra-asunto, yksityinen
- 4 Vuokra-asunto, kunnallinen tai muu vastaava ARA-vuokra-asunto
- 5 Työsuhdeasunto
- 6 Muu, mikä? _____

17. Millainen oli sinun (ja puolisisi) lapsuuden asuinalue (*alue, jolla asuitte pisimpään*)?

Vastaaja	Puoliso	
1	1	Kerrostalovaltainen alue kaupungin keskustassa
2	2	Kerrostalovaltainen alue kaupungin keskustan ulkopuolella
3	3	Rivi- tai omakotitaloalue
4	4	Maaseutumainen alue

18. Kuinka monta vuotta sinä (ja puolisisi) olette elämänne aikana asuneet Järvenpäässä?

Vastaaja	Puoliso
_____ vuotta	_____ vuotta

Viimeisimpään muuttoon liittyviä kysymyksiä (3/5)

19. Miksi muutit/muutat pois edellisestä asunnostasi ja asuinalueeltasi?

Ympyröi numero, voit valita useita vaihtoehtoja.

Muutos elämäntilanteessa

- 1 Muutin pois vanhempieni luota
- 2 Muutin yhteen puolisoni kanssa
- 3 Erosin/muutin erilleen puolisostani
- 4 Vuokrasopimukseni päättyi
- 5 Vaihdoin itse tai puolisoni vaihtoi työpaikkaa

Palvelut ja yhteydet

- 6 Oma tai puolisoni työmatka oli liian pitkä
- 7 Heikot julkiset liikenneyhteydet
- 8 Alueen palvelutaso oli riittämätön
- 9 Liian vähän vapaa-ajanviettomahdollisuuksia

Asumisolot

- 10 Halusin vaihtaa talotyyppiä (esim. pientalosta kerrostaloon)
- 11 Halusin vaihtaa asumismuotoa (esim. vuokra-asunnosta omistusasuntoon)
- 12 Asunto oli liian pieni
- 13 Asunto oli liian suuri
- 14 Asumiskustannukset olivat liian korkeat
- 15 Asunnon kunto tai varustelutaso oli liian alhainen
- 16 Asunnon ylläpito oli liian työlästä
- 17 Halusin muuttaa pois kyseiseltä asuinalueelta

Muut syyt

- 18 Asuinpaikka oli kaukana sukulaisista tai ystävistä
- 19 Halusin muuttaa kotipaikkakunnalleni
- 20 Jokin muu, mikä? _____

20. Haluatko tarkentaa jotakin edellisestä asunnosta poismuuttoon liittyen?

21. Kuinka paljon seuraavat tekijät vaikuttivat päätökseesi valita juuri tämä rakennus- ja asuinpaikka?

RAKENNUSPAIKKA	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan	<i>Ei koske minua / En osaa sanoa</i>
Tontin hyvä sijainti.....	1	2	3	4	5
Tontteja oli saatavilla.....	1	2	3	4	5
Tontin hyvä hintataso.....	1	2	3	4	5
Tontin koko.....	1	2	3	4	5
Alueen asemakaava.....	1	2	3	4	5
Rakentamiskustannukset.....	1	2	3	4	5
Piha ja maisemat.....	1	2	3	4	5
ASUINALUE	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan	<i>Ei koske minua / En osaa sanoa</i>
Asuinympäristön kaupunkimaisuus.....	1	2	3	4	5
Asuinympäristön luonnonläheisyys.....	1	2	3	4	5
Alueen arkkitehtuuri.....	1	2	3	4	5
Asuinympäristön viihtyisyys.....	1	2	3	4	5
Asuinympäristön turvallisuus ja rauhallisuus.....	1	2	3	4	5
Alueella on kohtaamispaikkoja (esim. kahvilat, julkiset tilat).....	1	2	3	4	5
Alueella järjestetään paljon tapahtumia.....	1	2	3	4	5
Asuinalue on lapsiystävällinen.....	1	2	3	4	5
Asuinalueella on paljon samassa elämäntilanteessa olevia asukkaita.....	1	2	3	4	5
Alueen asukaskanta on kulttuurisesti ja elämäntavoiltaan monimuotoinen.....	1	2	3	4	5
Alueen asukaskanta on kulttuurisesti ja elämäntavoiltaan yhtenäinen.....	1	2	3	4	5
Alueella ei ole paljon sosiaalisia ongelmia.....	1	2	3	4	5
SOSIAALISET KONTAKTIT	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan	<i>Ei koske minua / En osaa sanoa</i>
Lähellä asuu sukulaisiani tai ystäviäni.....	1	2	3	4	5
Asuinalueen yhteisöllisyys.....	1	2	3	4	5

Mahdollisuus omaan rauhaan ja yksityisyyteen.	1	2	3	4	5
Järvenpää on minun/puolisoni koti-/lapsuuden paikkakunta.....	1	2	3	4	5
PALVELUT JA YHTEYDET	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan	<i>Ei koske minua / En osaa sanoa</i>
Lyhyt/nopea työ- tai koulumatka.....	1	2	3	4	5
Lasten toinen koti lähellä.....	1	2	3	4	5
Hyvät julkiset liikenneyhteydet.....	1	2	3	4	5
Hyvät autoliikenneyhteydet.....	1	2	3	4	5
Hyvät kävely- ja pyöräily-yhteydet.....	1	2	3	4	5
Sijainti lähellä keskustaa.....	1	2	3	4	5
Hyvät julkiset palvelut (esim. terveyspalvelut, päivähoido, koulu).....	1	2	3	4	5
Hyvät kaupalliset palvelut (esim. päivittäistavarakaupat, pankit).....	1	2	3	4	5
Hyvät harrastusmahdollisuudet.....	1	2	3	4	5
Puistojen ja virkistysalueiden läheisyys.....	1	2	3	4	5
Palveluiden saavutettavuus.....	1	2	3	4	5
MIELIKUVAT ALUEESTA	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan	<i>Ei koske minua / En osaa sanoa</i>
Alue oli entuudestaan tuttu.....	1	2	3	4	5
Halusin muuttaa juuri tälle asuinalueelle.....	1	2	3	4	5
Positiiviset mielikuvat asuinalueesta tai paikkakunnasta.....	1	2	3	4	5
Asuinalueen tai tonttien markkinointi.....	1	2	3	4	5

22. Mitkä negatiiviset tekijät mietityttivät harkitessasi uuden asunnon/rakennuspaikan ja asuinalueesi valintaa?

Mainitse 1-3 eniten vaikuttanutta asiaa.

1. _____
2. _____
3. _____

23. Koitko, että jokin rajoitti valintaasi asuntoa/rakennuspaikkaa ja asuinalueita etsiessä?

1 En

2 Kyllä, mikä? _____

24. Harkitsitko muuttoa Järvenpään sijaan johonkin muuhun kuntaan?

1 Kyllä → *Tarkenna kohdassa 25*

2 En → *Siirry kohtaan 26*

25. Harkitsin muuttoa Järvenpään ohella myös...

Voit valita useita vaihtoehtoja.

1 pääkaupunkiseudulle, mihin kuntaan/kuntiin? _____

2 muualle Uudellamaalla, mihin kuntaan/kuntiin? _____

3 kaupunkiin muualle Suomeen

4 maaseutukuntaan muualle Suomeen

5 ulkomaille

26. Mitkä tekijät lopulta ratkaisivat asumisvalintasi?

Vastaa lyhyesti alla olevaan tilaan. Tähän voit halutessasi myös tarkentaa muuttopäätökseesi liittyviä asioita.

Asumisoloihin ja elämäntyyliin liittyviä kysymyksiä (4/5)
--

27. Mitä mieltä olet seuraavista nykyiseen asumiseesi liittyvistä väitteistä.

Rengasta sopivin vaihtoehto. Jos et ole vielä muuttanut uuteen kotiisi, arvioi tulevaa asumisjärjestelyä tai vastaa tarvittaessa "Ei koske minua / En osaa sanoa" (5).

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenki n eri mieltä	Täysin eri mieltä	<i>Ei koske minua / En osaa sanoa</i>
a. Uuden kotini asumisolosuhteet sopivat hyvin tämänhetkiseen elämäni.....	1	2	3	4	5
b. Uuden kotini asumisolosuhteet sopivat hyvin koko kotitalouteni tämänhetkiseen elämään.....	1	2	3	4	5
c. Uuden kotini asumisolosuhteet vastaavat asumistoiveitani.....	1	2	3	4	5
d. Uuden kotini asumisolosuhteet vastaavat koko kotitalouteni asumistoiveita.....	1	2	3	4	5
e. Kotitalouteni jäsenillä on selvästi erilaiset asumistoiveet.....	1	2	3	4	5
f. Olen tyytyväinen uuden kotini asumisolosuhteisiin.....	1	2	3	4	5

→ Siirry kohtaan 29 → Tarkenna kohdassa 28

28. Jos olet tyytymätön asumisolosuhteisiin, mikä on merkittävin syy tyytymättömyyteen?

29. Onko asuinalueellasi riittävästi...

a. yleisiä pysäköintipaikkoja?

- 1 Kyllä
2 Ei

b. asuntojen pysäköintipaikkoja?

- 1 Kyllä
2 Ei

30. Kuvaile muutamalla sanalla unelmiesi asumista (talotyyppi, asuinalue, ominaisuudet ym.).

31. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?*Rengasta sopivin vaihtoehto.*

	Erittäin tärkeä	Melko tärkeä	Vain vähän tärkeä	Ei lainkaan tärkeä	<i>En osaa sanoa</i>
Mielenkiintoinen työ.....	1	2	3	4	5
Urakehitysmahdollisuudet.....	1	2	3	4	5
Taattu toimeentulo.....	1	2	3	4	5
Elämästä nauttiminen.....	1	2	3	4	5
Yhteiskunnallinen vaikuttaminen.....	1	2	3	4	5
Itsensä kehittäminen, opiskelu.....	1	2	3	4	5
Läheiset ystävyyssuhteet.....	1	2	3	4	5
Naapuruston yhteisöllisyys.....	1	2	3	4	5
Oma rauha ja yksityisyys.....	1	2	3	4	5
Vapaus päättää omista asioistaan.....	1	2	3	4	5
Liikkuva ja vauhdikas elämäntapa.....	1	2	3	4	5
Toimivat julkiset palvelut.....	1	2	3	4	5
Kaupalliset palvelut ja ostosmahdollisuudet....	1	2	3	4	5
Monipuolinen kulttuuritarjonta.....	1	2	3	4	5
Ulkoilumahdollisuudet.....	1	2	3	4	5
Elintaso, aineellinen hyvinvointi.....	1	2	3	4	5
Perinteet.....	1	2	3	4	5
Luonnonläheinen asuinympäristö.....	1	2	3	4	5
Tapahtumarikas elämä.....	1	2	3	4	5
Perhe-elämä.....	1	2	3	4	5
Vilkas ja virikkeellinen ympäristö.....	1	2	3	4	5
Monikulttuurisuus.....	1	2	3	4	5
Ekologisuus.....	1	2	3	4	5
Asumisen helppous.....	1	2	3	4	5
Vakaa elämä.....	1	2	3	4	5
Kaikki tarvittava lähellä.....	1	2	3	4	5
Riippumattomuus.....	1	2	3	4	5
Paikkaan kuuluminen / juurtuminen.....	1	2	3	4	5

Kysymyksiä tulevaisuudensuunnitelmiin liittyen (5/5)

32. Kuinka todennäköistä on, että muutat seuraavien viiden vuoden aikana?

Tässä tarkoitetaan mahdollista muuttoa pois uudesta kodistasi.

1	Erittäin todennäköistä	
2	Melko todennäköistä	→ jatka kohtaan 33
3	Melko epätodennäköistä	
4	Hyvin epätodennäköistä	→ jatka kohtaan 34

33. Jos pidät muuttoa melko tai erittäin todennäköisenä, mitkä 1-3 syytä vaikuttavat eniten aikeeseesi muuttaa?

34. Jos pidät muuttoa melko tai erittäin epätodennäköisenä, mitkä 1-3 syytä vaikuttavat eniten aikeeseesi pysyä?

35. Jos muuttaisit pois uudesta asunnostasi, minne todennäköisimmin muuttaisit?

- 1 Toiseen asuntoon saman asuinalueen sisällä
- 2 Toiselle asuinalueelle Järvenpäässä
- 3 Pääkaupunkiseudulle, mihin kuntaan? _____
- 4 Muualle Uudellamaalla, mihin kuntaan? _____
- 5 Kaupunkiin muualle Suomeen
- 6 Maaseutukuntaan muualle Suomeen
- 7 Ulkomaille

36. Jos haluaisit vielä tuoda esille jotakin asumiseen liittyen tai jättää palautetta kyselystä, voit kirjoittaa kommenttisi tähän.

Kiitos vaivannäöstäsi!

Tutkimusta jatketaan mahdollisesti kyselyvastauksia syventävillä haastatteluilla vuoden 2018 aikana. Jätäthän yhteystietosi, mikäli olet halukas osallistumaan haastatteluun ja/tai haluat osallistua arvontaan. Yhteystietojasi ja kyselyn sekä mahdollisen haastattelun vastauksia käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti. Jos osallistut vain arvontaan, yhteystietojasi ei yhdistetä kyselyssä aiemmin antamiisi vastauksiin.

- ☐ **Minuun voi tarvittaessa ottaa yhteyttä haastatteluun liittyen vuoden 2018 aikana.**
- ☐ **Haluan osallistua Puistoblues 2018 -lippujen arvontaan.** Arvonnan voittaja saa kaksi lippua Järvenpään Vanhankylänniemessä 30.6.2018 järjestettävään Puistobluesin piknikhenkiseen pääkonserttiin. Arvonnan voittajalle ilmoitetaan henkilökohtaisesti.

Yhteystiedot

Etunimi _____

Sukunimi _____

Puhelin _____

Sähköposti _____

Osoite _____

Postinumero _____

Postitoimipaikka _____

Liite 5. Faktorianalyysin tulokset

	Rotated Factor Matrix ^a					
	Factor					
	1	2	3	4	5	6
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Kaikki tarvittava lähellä	0,811	-0,056	0,153	0,161	-0,037	0,136
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Kaupalliset palvelut ja ostosmahdollisuudet	0,608	-0,151	0,154	0,114	-0,017	-0,007
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Toimivat julkiset palvelut	0,550	-0,086	0,120	0,177	0,262	0,010
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Vakaa elämä	0,459	0,022	-0,019	0,088	0,241	0,266
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Urakehitysmahdollisuudet	-0,066	0,986	0,114	-0,014	-0,095	-0,017
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Mielenkintoinen työ	-0,161	0,719	0,082	-0,217	-0,008	0,021
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Itsensä kehittämisen, opiskelu	-0,081	0,456	0,314	0,172	0,185	0,180
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Tapahtumarikas elämä	0,186	0,123	0,665	0,078	0,040	0,169
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Vilkas ja virikkeellinen ympäristö	0,233	-0,037	0,612	0,253	0,164	-0,078
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Liikkuva ja vauhdikas elämäntapa	0,039	0,221	0,576	0,040	0,013	-0,005
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Naapuruston yhteisöllisyys	0,093	-0,137	0,075	0,652	0,152	-0,005
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Paikkaan kuulumisen / juurtumisen	0,197	0,042	0,056	0,530	0,184	0,082
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Monipuolinen kulttuuritarjonta	0,043	0,039	0,340	0,446	0,283	-0,101
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Monikulttuurisuus	0,262	-0,093	0,357	0,439	0,104	0,044
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Luonnonläheinen asuinympäristö	0,011	0,008	0,023	0,149	0,713	0,095
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Ulkoilumahdollisuudet	0,181	0,001	0,065	0,143	0,579	0,121
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Ekologisuus	0,036	-0,030	0,202	0,330	0,470	0,051
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Vapaus päättää omista asioistaan	0,091	0,072	0,034	0,094	0,010	0,734
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Oma rauha ja yksityisyys	0,031	0,032	-0,016	-0,008	0,210	0,642
34. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat arjessasi ja elämässäsi?:Riippumattomuus	0,357	-0,062	0,126	-0,106	0,007	0,410
Extraction Method: Maximum Likelihood.						
a. Rotation converged in 7 iterations.						

Total Variance Explained									
Factor	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	4,392	21,959	21,959	1,976	9,879	9,879	1,957	9,784	9,784
2	2,488	12,442	34,401	3,798	18,989	28,867	1,838	9,188	18,971
3	1,914	9,568	43,968	1,375	6,873	35,740	1,644	8,219	27,191
4	1,722	8,609	52,577	1,272	6,362	42,103	1,496	7,482	34,672
5	1,082	5,408	57,985	0,790	3,949	46,052	1,457	7,287	41,959
6	1,001	5,005	62,991	0,502	2,510	48,562	1,321	6,603	48,562

Liite 6. Faktoripisteiden keskiarvovertailu

	Tutkimuskohde		
	Keskusta ja Pajala	Lepolan kerrostalot	Lepolan pientalot
	Mean	Mean	Mean
F1 Palvelutaso	-0,13923	0,21656	0,31093
F2 Ura ja työ	0,11235	-0,08958	-0,30816
F3 Vilkkaus ja vauhdikkuus	-0,06159	0,00620	0,19775
F4 Paikkaan ja yhteisöön kuuluminen	-0,01618	0,04490	0,02287
F5 Luonto ja ulkoilu	0,13227	-0,26725	-0,25405
F6 Itsenäisyys ja oma rauha	-0,03430	0,03486	0,08901

Comparisons of Column Means ^a			
	Tutkimuskohde		
	Keskusta ja Pajala	Lepolan kerrostalot	Lepolan pientalot
	(A)	(B)	(C)
F1 Palvelutaso		a(,049)	A(,001)
F2 Ura ja työ	c(,011)		
F3 Vilkkaus ja vauhdikkuus			
F4 Paikkaan ja yhteisöön kuuluminen			
F5 Luonto ja ulkoilu	b(,012) C(,003)		
F6 Itsenäisyys ja oma rauha			
Results are based on two-sided tests assuming equal variances. For each significant pair, the key of the smaller category appears in the category with the larger mean. Significance level for upper case letters (A, B, C): ,01 Significance level for lower case letters (a, b, c): ,05			
a. Tests are adjusted for all pairwise comparisons within a row of each innermost subtable using the Bonferroni correction.			

Liite 7. Keskiarvovertailu valintaan vaikuttaneiden tekijöiden tärkeydestä

Comparisons of Column Means ^a			
	Tutkimuskohde		
	Keskusta ja Pajala	Lepolan kerrostalot	Lepolan pientalot
	(A)	(B)	(C)
ASUNTO:Asunnon koko			
ASUNTO:Asumiskustannukset			
ASUNTO:Asunnon uutuus			
ASUNTO:Asunnon hyvä varustelutaso			
ASUNTO:Asunnon hyvä pohjaratkaisu			
ASUNTO:Asunnon helppohoitaisuus	b(,016)		
ASUNTO:Näkymät asunnosta			b(,011)
ASUINRAKENNUS:Talotyyppi (esim. kerrostalo, rivitalo, omakotitalo)	b(,028)		A(,002) B(,000)
ASUINRAKENNUS:Asuntonkonsepti (esim. nuorisotai senioriasunnot)	b(,049)		
ASUINRAKENNUS:Asuinrakennuksen hyvät yhteisilat			
ASUINRAKENNUS:Asuinrakennuksen muut ominaisuudet (esim. hissi, varastotilat)	C(,000)	c(,010)	
ASUINRAKENNUS:Halusin muuttaa juuri tähän asuinrakennukseen			
ASUINRAKENNUS:Oma tai taloyhtiön piha			A(,000) B(,000)
ASUINALUE:Asuinympäristön kaupunkimaisuus	B(,000) C(,000)		
ASUINALUE:Asuinympäristön luonnonläheisyys		A(,000)	A(,000) b(,013)
ASUINALUE:Asuinalueen tai -rakennuksen arkkitehtuuri			B(,009)
ASUINALUE:Asuinympäristön viihtyisyys		a(,019)	A(,000)
ASUINALUE:Asuinympäristön turvallisuus ja rauhallisuus		a(,028)	A(,002)
ASUINALUE:Alueella on kohtaan ispaikkoja (esim. kahvilat, julkiset tilat)	B(,000) C(,000)		
ASUINALUE:Alueella järjestetään paljon tapahtumia	B(,001) C(,001)		
ASUINALUE:Asuinalue on lapsiystävällinen			A(,000) B(,001)
ASUINALUE:Asuinalueella on paljon samassa elämäntilanteessa olevia asukkaita			
ASUINALUE:Alueen asukaskanta on kulttuurisesti ja elämäntavoiltaan monimuotoinen	b(,041)		
ASUINALUE:Alueen asukaskanta on kulttuurisesti ja elämäntavoiltaan yhtenäinen			
SOSIAALISET KONTAKTIT:Lähellä asuu sukulaisiani tai ystäväni			
SOSIAALISET KONTAKTIT:Asuinalueen tai -rakennuksen yhteisöllisyys			
SOSIAALISET KONTAKTIT:Mahdollisuus omaan rauhaan ja yksityisyyteen			
PALVELUT JA YHTEYDET:Lyyt/nopea työ- tai koulumatka			
PALVELUT JA YHTEYDET:Lasten toinen koti lähellä	B(,010)		
PALVELUT JA YHTEYDET:Hyvät julkiset liikenneyhteydet			
PALVELUT JA YHTEYDET:Hyvät autoliikenneyhteydet			A(,005)
PALVELUT JA YHTEYDET:Hyvät kävely- ja pyöräily-yhteydet			
PALVELUT JA YHTEYDET:Sijainti lähellä keskustaa	B(,000) C(,000)		
PALVELUT JA YHTEYDET:Hyvät julkiset palvelut (esim. terveyspalvelut, päivähoito, koulu)	B(,000) C(,007)		
PALVELUT JA YHTEYDET:Hyvät kaupalliset palvelut (esim. päivittäistavarakaupat, pankit)	B(,000) C(,000)		
PALVELUT JA YHTEYDET:Hyvät harrastusmahdollisuudet	c(,013)		
PALVELUT JA YHTEYDET:Puistojen ja virkistysalueiden läheisyys			
PALVELUT JA YHTEYDET:Palveluiden saavutettavuus	B(,000) C(,000)		
MIELIKUVAT ASUINALUEESTA:Alue oli entuudestaan tuttu			
MIELIKUVAT ASUINALUEESTA:Halusin muuttaa juuri tälle asuinalueelle			
MIELIKUVAT ASUINALUEESTA:Positiiviset mielikuvat asuinalueesta tai paikkakunnasta			
MIELIKUVAT ASUINALUEESTA:Asuinalueen tai asuntojen markkinointi	B(,003)		
Results are based on two-sided tests assuming equal variances. For each significant pair, the key of the smaller category appears in the category with the larger mean. Significance level for upper case letters (A, B, C): ,01 Significance level for lower case letters (a, b, c): ,05			
a. Tests are adjusted for all pairwise comparisons within a row of each innermost subtable using the Bonferroni correction.			

Liite 8. Tyytyväisyyden ja hallintamuodon ristiintaulukointi

Crosstab								
			12. Mikä on nykyisen asuntosi hallintamuoto?					Total
			Omistusa sunto	eus- tai osaomistu sasunto	Vuokra- asunto, yksityinen	asunto, kunnallinen n tai muu	Työsuhde asunto	
30. Mitä mieltä olet seuraavista nykyiseen asumiseesi liittyvistä väitteistä?:Olen tyytyväinen nykyisiin asumisolosuhteisiin	Täysin samaa mieltä	column %	65,4%	49,0%	45,9%	46,7%	0,0%	53,0%
	Jokseenkin samaa mieltä	column %	30,8%	41,2%	37,6%	40,0%	100,0%	36,5%
	Jokseenkin eri mieltä	column %	3,8%	9,8%	7,3%	6,7%	0,0%	6,3%
	Täysin eri mieltä	column %	0,0%	0,0%	8,3%	6,7%	0,0%	3,9%
	Ei koske minua / En osaa sanoa	column %	0,0%	0,0%	0,9%	0,0%	0,0%	0,3%
Total			column %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	28,126 ^a	16	0,031
Likelihood Ratio	33,896	16	0,006
Linear-by-Linear Association	15,514	1	0,000
N of Valid Cases	381		
a. 13 cells (52,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,00.			

Liite 9. Muuton todennäköisyyden ja hallintamuodon ristiintaulukointi

Crosstab								
			12. Mikä on nykyisen asuntosi hallintamuoto?					Total
			Omistusa sunto	Asumisoik eus- tai osaomistu sasunto	Vuokra- asunto, yksityinen	asunto, kunnallinen n tai muu vastaava	Työsuhde asunto	
35. Kuinka todennäköistä on, että muutat seuraavien viiden vuoden aikana?	Erittäin todennäköistä	column %	9,2%	17,3%	43,8%	26,9%	100,0%	24,7%
	Melko todennäköistä	column %	14,6%	25,0%	27,7%	29,0%	0,0%	23,2%
	Melko epätodennäköistä	column %	27,7%	42,3%	14,3%	25,8%	0,0%	25,3%
	Hyvin epätodennäköistä	column %	48,5%	15,4%	14,3%	18,3%	0,0%	26,8%
Total			column %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	85,894 ^a	12	0,000
Likelihood Ratio	84,874	12	0,000
Linear-by-Linear Association	46,413	1	0,000
N of Valid Cases	388		
a. 4 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,23.			